NANAK CHARITRA

BY

Chilakamarti Lakshminarasimham

AND

PUBLISHED BY

MATTAI SUBBAROW,

RAJAHMUNDRY.

FIRST EDITION, 2000 COPIES.

SCAPE & COMPANY,

HIGH CLASS PRINTERS & F. S. MAKERS ETC.

COCANADA.

Copy-right Registered. 1921 [illegible] 109 [illegible] 3-12-0

Title Printed In 1924

॥ శ్రీరస్తు ॥

నానకుచరిత్ర.

చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహం గారిచే

రచియింపఁబడి

రాజమంద్రీవాస్తవ్యులగు

మట్టే సుబ్బారావు గారిచే

ప్రకటింపఁబడియె.

మొదటికూర్పు 2000 ప్రతులు.

కాకినాడ :

స్కేప్ అండు కో., ముద్రాక్షరశాలన్ముద్రితము.

1920

కాపీరైటు.] [వెల 0—10—0

పీఠిక

హిందూస్థానమున వాయువ్యదిగ్భాగమందు పూర్వము నుండియు సుప్రసిద్ధమగు పాంచాల మను దేశము గలదు. అది ప్రస్తుతము పంజాబుదేశమను పేర వ్యవహరింపఁ బడుచున్నది. ఆదేశమునందు లాహోరు ముఖ్యపట్టణము. ఆ నగరమునకు సమీపమున "టాల్వెండి" యను పల్లె యొకటికలదు. నానకు "టాల్వెండి" గ్రామమందు క్రీ॥ శ॥ 1468 వ సంవత్సరమున జన్మించెను. నానకుసీకుమతమునుస్థాపించినమహాత్ముఁడు. జనులు సనాతనము లగు నుత్తమధర్మముల విడచి దురాచారములే సదాచారములుగ భావించి భ్రష్టులగుచుండఁజూచి జాలినొంది కేవల లోకోపకార పరాయణుఁడై నానకు పరమార్థ మెఱుఁగక గతానుగతిగముగ నధోగతిపాలగుచుండిన తోడిజనుల నుద్ధరించుటకు మంచిదారిఁజూపిన మహానుభావు డగుటచే నాతనిచరిత్రము నెల్లవారుఁ జదువదగినదని వ్రాయఁబూనితిని.

ఇట్లు,
గ్రంథకర్త.

SREE VEMANA ANDHRA BHASHA NILAYAM
శ్రీ వేమన
ఆంధ్ర భాషా నిలయము

నానకు చరిత్ర.

ప్రథమాధ్యాయము.

నానకు క్షత్రియ వంశస్థుఁడు. తండ్రిపేరు కాళుఁడు. తల్లి పేరు త్రిప్తాదేవి. కాళుఁడు టాలువెండిగ్రామమునకు మునసబగుటచేత మిక్కిలి పలుకుబడి గలిగి లోకవ్యవహారవేదియై మితవ్యయముచేత ధనముఁగూడబెట్టి వడ్డీవ్యాపారము చేయుచు గౌరవముగఁ గాలక్షేపము చేయుచుండెను; కాని వాని నోరు మంచిది కాదు హృదయము కఠినము. జనులతోఁ గలసి మెలసి యుండుట కిష్టములేనివాఁడు. ఆశగలవాఁడు అందుచేత గ్రామవాసులు వానికిఁ జంకి పైకి వానియెడ మిత్రభావముఁ జూపినను మనసులలో వానిని ద్వేషించిరి. వానిభార్య త్రిప్తాదేవి గుణములలో మగనిం బోలక భిన్నశీలము గలదై నోటిమంచితనము సాధుస్వభావము గలిగి గ్రామవాసులచే గౌరవింపఁబడుచు వచ్చెను. మగఁడు ధూర్తవర్తనుఁడై చీటికిమాటికి మహాకోపపరవశుఁడై తన్ను సిలుగులఁ బెట్టుచు వచ్చినను త్రిప్తా

దేవి యోగ్యతఁగలిగి మగనిమాట జవదాటక వానియెడ గడు భక్తిగలిగి యుండెను. తండ్రియొక్క మనోదార్ఢ్యము తల్లి యొక్క సాధుశీలము గ్రహించి యీదంపతులకే నానకు జన్మించెను.

ఆతని జన్మదినము నిర్ణయించుటకుఁ దగిన యాధారములు. కానరావు కొందఱు వాని పుట్టినదినము కార్తికశుద్ధ పూర్ణిమ యనుచున్నారు. మఱికొందఱు వైశాఖశుద్ధతదియ యనుచున్నారు. కార్తికశుద్ధపూర్ణిమనాఁడు నానకు జ్ఞాపకార్థము టాలువెండి గ్రామములోఁ బ్రతిసంవత్సరము తీర్థము జరుగుచుండుటచే వానిజన్మదినము కార్తికపూర్ణిమయేకాని వైశాఖశుద్ధతదియ కాదని నిశ్చయింపవలసియున్నది. ఆరాత్రి నిశీథసమయమున స్వధర్మభ్రష్టులగు హిందువులను మంచిదారినింద్రిప్పదలంచిన యామహాత్ముం డవతరించెను.

మనదేశమున గొప్పవారి పుట్టుకలు సామాన్యమనుష్యుల జన్మములకంటె విలక్షణముగ వర్ణింపఁబడుచుండును. రామ, కృష్ణాదిమహాత్ములు జన్మించినప్పుడు మహాద్భుతములనేకములు జరిగినట్లు మనవారు పురాణములలో వర్ణించి యుండుటచే నిటీవలివారును మహాపురుషుల జన్మకాలమునందు వింతలు పొడకట్టినట్లు వ్రాయఁదొడంగిరి. నానకు చరిత్రము వ్రాసినవారుఁ గూడ నీవృద్ధాచారము నతిక్రమింపక వాని జన్మము లోకసామాన్యముగ వ్రాసిరి. నానకు పుట్టినతోడనే

సగము నవ్వుచు సగము మాటలాడుచున్న మనుష్యుని కంఠ ధ్వని గలుగునట్లేడ్చెనని మంత్రిసాని చెప్పెనఁట. అందలి స త్యమేమనగా నానకు తన తండ్రి పుట్టినట్లుఁ దాత పుట్టినట్లుఁ దక్కిన మానవులందఱుం బుట్టినట్లుఁ బుట్టియుండును. అందఱు శిశువు లేడ్చినట్లే యేడ్చియుండును. కాని యతని చరిత్రము వ్రాసినవారు వాని గొప్పతన మంతయుఁ జూచిన పిదప నతఁ డా కాలమున లోకైక పూజ్యుఁడైన పిదప వ్రాసియుందురు. కావున సంతటిమహానుభావుఁడు తక్కిన పామర మానవులవ లె బుట్టియుండఁ డని నమ్మి మూర్ఖజనములు చెప్పుకొను మ హాద్భుతములు కొన్ని వాని యవతార ఘట్టమునందుఁ జేర్చి యుందురు. అట్లు కాకున్న ప్రకృతిధర్మములు భేదమునందవ లసియుండు. అద్భుతములు మహిమలు మొదలగునవి మూర్ఖ ల మనస్సులలో నుద్భవించునుగాని నిజముగ జరుగవు.

ఒకనిపుట్టుకలో ఘనత యుండదు. ఒకనిపుట్టుకలో నై చ్యముండదు. ఎవఁడును జన్మించినతోడనే మాటలాడఁడు. త రువాత నెంత గొప్పవాఁడైనను మనుష్యుఁడుపుట్టినప్పుడందఱి వలెనె యాకలి దప్పిక నిద్ర మొదలగు లక్షణములు గలిగి యుండును. ఇట్లనుటచేత కొందఱు మనుష్యుల యం దద్భుత శక్తిలేదని నేననుటలేదు.మనుష్యుని బుద్ధి వికసించినపిదప వా ని విద్యంబట్టియు జ్ఞానముంబట్టియు నొక్కొక్కని కసాధారణ ప్రజ్ఞ గలుగుచుండును. ఒకొక్కనికి విస్తారము విద్యలేకపో

యినను దైవభక్తి భూతదయ జితేంద్రియత్వము బాల్యమునం దంకురించి నానాట నభివృద్ధి జెందును. ఇట్టి సత్పురుషులే పరోపకార పరాయణులై జీవితమంతయు పరమార్థమునకు ధారపోయుదురు. ఈనానకు పుట్టినప్పు డద్భుతములతోఁ బుట్టకున్నను యుక్త వయస్కుఁడైన పిదప భక్తాగ్రగణ్యుఁడయ్యె.

హిందువులలోఁ బుత్రసంతానముగలుగుట పరమానందహేతువు. అదివఱకు పుత్రసంతానము లేనిపురుషునకుఁ గుమారుఁడు గలిగినప్పు డాకుటుంబమునకుఁ బొడము నానందము నెవఁడు వర్ణింపగలఁడు! పున్నమినాటిరాత్రిఁ బుత్రుఁడుకలుగుటయు మరునాఁ డుదయమునఁ గాళునిగృహము మహానందనిలయమైయుండెను. కాళున కదివఱకొక కూఁతురుండెను. ఎందరాడుబిడ్డలున్నను హిందువులలో మగబిడ్డలులేని మనుష్యుఁడు కేవలము మందభాగ్యుఁడుగ నెంచబడుటచేఁ గాళుఁడు పుత్రోత్పత్తియైనతోడనే తాను ధన్యుఁడనయితినని తలంచి సంతోషపరవశుఁడై తత్క్షణము పురోహితుంబిలిపించి బాలుని భవిష్యద్దశను గూర్చిమున్నె యెఱుంగవలయునని జాతకము వ్రాయుమని కోరెను. ఇట్లు పురోహితుం బిలిపించి జాతకము వ్రాయుమనుటలో గుమారుని జాతక మఖండైశ్వర్యవంతముగ నుండుననియె తండ్రి యభిప్రాయము. జ్యోతిష్కుఁడును బరేంగితజ్ఞానము కలవాఁడు కావునఁ దండ్రియను

కొన్నట్లు కుమారుఁడఖండైశ్వర్యవంతుఁడగుననియు గ్రహము లన్నియు నుచ్ఛస్థానమున నున్నవనియు జెప్పి యంతతోఁ బోక బాలునకు స్వేచ్ఛతాధిపత్యము గూడ గలుగునని వక్కా ణించి తదనుకూలముగ జాతకము వ్రాసియ తండ్రి యదిచూచి మేరమీరిన సంతోషమునందెను. పురోహితుఁడు జాతకము నందు బూర్వోదాహృతములగు విషయములకుఁ దోడుగ నా నకు గొప్పయవతార పురుషుఁడనియు వానింబోలినవారు ము న్నెవ్వరు లేరనియు వానిని హిందువులు మహమ్మదీయులు స మానముగ గౌరవింతురనియుఁ బంచభూతములు వానికి లోఁ బడియుండుననియు నతఁడు పరమేశ్వరారాధనమునందు నిర తుఁడైయుండుననియుఁ గూడ వ్రాసెనఁట. ఈవిషయములుపు రోహితుఁడు మొట్టమొదట జాతకమునందు వ్రాయుట నుబద్ధ ము. నానకు మతసంస్కర్తయై లోకఖ్యాతుఁడైన పిదప వా నిభక్తులు మొదలగువారు కల్పించుటనిజము. జాతకము లెట్టివో జాతకములువ్రాయు జ్యోతిష్కులెట్టివారో వారిమాట లెంత వఱకుఁ బ్రమాణములో మనదేశస్థులు చక్కగా నెఱుఁగుదురు గావున నిచ్చటవిస్తరించి వ్రాయనక్కరలేదు.

కాళుఁడు పురిటిదినములు గతించినవెనుక కుమారున కు జాతకర్మములుచేసి నానకని నామకరణముచేసెను. కాళుఁ డు ప్రథమసంతానమైన యాఁడుబిడ్డకు నదివఱకె నానకియని పేరుపెట్టుటచే నామెపేరే కొడుకునకుఁగూడ బెట్టఁదలఁచి

యట్లుచేసెను. నానకు దృఢశరీరుఁడై దినదినప్రవర్ధమాను డయ్యెను. ఈతని శైశవమునుగూర్చి చరిత్రకారులెవ్వరును దగినట్లు వ్రాయలేనందున వానిచిన్ననాటి లక్షణము లిట్టివనినిర్ణయింప మనశక్యముగాదు. అతఁడు బాల్యమున దోడిబాలురతోడను బాలకులతోడను గలసి మెలసి యాటపాటలలో మెలంగక తరుచుగ నితరులతో మాటలాడ నొల్లకయుండు వాఁడని కొందఱువ్రాసిరి.

ఏడవసంవత్సరమందు దండ్రి వానికక్షరాభ్యాసముచేసి గురువునకు బహుమానములిచ్చి విద్యాభ్యాసము చేయింపుమని కొడుకు నప్పగించెను. హిందీభాషను వ్రాయుటచదువుట వర్తకుల కుపయోగించు లెక్కలు వేయుట మాత్రమే యాగ్రామ పాఠశాలలోఁ జెప్పునట్టి విద్యలు బడిపంతులువాని కక్షరాభ్యాసముం జేసి తన చెప్పగల విద్యలు గరపుటకు బాలకుని బడికిం దోడ్కొనిపోయెను. నానకు బడికిబోయి మొదటినాడు నెమ్మదిగ నుండెను; కాని రెండవనా డతఁడు చదువుకొనక యూరక గూర్చుండ గురువు వానిం గసిరి బెదరించెను. బెదరించుటయు శిష్యుఁడు గురువుపైఁ దిరుగబడి గురువును ధిక్కరించి నాకు చెప్పుటకు నీకేమి చదువు వచ్చునని వాని నడిగెనఁట. శిష్యుని ప్రశ్నమువిని గురువు తెల్లబోయి తాను సకలశాస్త్రములు నేర్చినట్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. ఆ మాటలు విని నానకు లౌకికవిద్య నిరుపయోగక మగుటయే

గాక హానికరమనియు దాని నభ్యసించినవారు సంసారపాశ ములం దగుల్కొని యెన్నటికిం బయల్పడఁజాలరనియు మను ష్యులు శ్రద్ధతో నేర్చికొనవలసిన విద్య వేరొకటి యున్నదని యు సత్యమునుగ్రహించుట భగవంతునియెడ భక్తిగలిగియుం డుట భగవన్నామము కీర్తనముసేయుట మొదలగునవియే ని జమైనవిద్యలనియు నవియే యుభయలోక తారకములనియు గురువునకు బదులు చెప్పెనఁట. అప్పలుకులు పలికి యంతట నూరకుండక నానకు భక్తితత్త్వముం దెలుపు శ్లోకము నొక దానిని జదివెనఁట. ఆశ్లోకార్థమిది.

"నీ లోకానురాగము సిరాజేసి నీబుద్ధిఫలకము కాగి తము జేసి నీమనస్సు వ్రాతగాఁడుగ జేసి పరమేశ్వరుని గూర్చి వ్రాయుము. వ్రాసి వానియందు దృష్టినిలుపుము. ఏమివ్రా యవలయునని తలంచుచున్నాడవు. భగవన్నామము వ్రాయు ము. భగవత్కీర్తనలు వ్రాయుము. భగవంతుఁ డాద్యంతశూ న్యుఁడన్న మాట వ్రాయుము. మిత్రుఁడా! ఇట్టి వ్రాత నేర్చు కొంటివేని దేవుని యెదుటకు నీవు బోయి యీలోకమున నీవు నడచిన నడతకు సరిగ లెక్క చెప్పవలసివచ్చినప్పుడు తప్పక యీవ్రాత నీపక్షము బూని కళంకరహితమై నిన్ను ర క్షించును."

ఏడుపదుల యేండ్ల వయసుగల వృద్ధుని నోటనుండి వె డలవలసిన యీభక్తిరస ప్రధాన వచనములు విని గురువు

వాని యసాధారణశక్తి కచ్చెరువడి తన మనంబున నప్పుడ ప్పుడు పొడమి తనకు దుస్సాధ్యములయిన వేదాంతవిషయిక సందేహముల దీర్చుకొనుట కదియే సమయమని యాబాలు ననేక ప్రశ్నము లడిగెనఁట. అడిగినతోడనే నానకు వాని కన్నిఁటి కవలీలగ దగు నుత్తరము లిచ్చెనఁట. ఆయుత్తరములు సహేతుకములుగ నున్నట్లు తోఁచుటయు గురువు బాలుఁడని యెంచక భయభక్తులు మెఱయ శిష్యునిపాదములకు నమస్కరించి యతఁడు సామాన్యుఁడు గాడనియు నవతారపురుషు డనియు శ్లాఘించెనఁట. ప్రపంచమందు మహోన్నతమగు బుద్ధివికాసముగల బాలురు లేరని చెప్పఁజాలము గాని యేఁడేండ్లు యీడు గల బాలకు డట్టి పరమార్థబోధకములగు పలుకులు పలికెననుట విశ్వసనీయము కాదు.

అతఁడు పుట్టిపెరిగిన కుటుంబము నిరంతరము వేదాంత చర్చలలోఁ గృషిచేయుచుండిన పక్షమున బాలకున కా సంబంధములైన మాటలు కొన్ని పట్టుపడి యుండునని మన మూహింపవచ్చును. ఆట్టిదేదియు నిచ్చట గానరాదు లేక సహజముగ మహాబుద్ధిమంతుఁడగు బాలుఁడు గొప్పవిద్వాంసులయు విరాగులయు సహవాసము జేయుచుండిన పక్షమున నీవిధములగు పలుకులు గాకపోయినను జ్ఞానగర్భితములగు కొన్ని పలుకులు పలికినాడని మనము నమ్మవచ్చును, అది యేదియు నానకు విషయమున గానరాదు. తల్లిదండ్రులకు

వేదాంత కృషి లేదు. విరాగులతో సహవాసమున్నట్టు గనం బడదు. మంచివిద్యావ్యాసంగ మదివఱకే యుండవచ్చునను కొన్న బడికిపోయిన మరునాడే యీచిత్రకథ జరిగెనని చెప్పు చున్నారు. కావున నేవిధమున జూచినను మన మాకథ నమ్మదగినదిగ లేదు. దాని యాథార్థ్య మేమైయుండునన నానకు నోటనుండి యాపలుకులు బడికిపోయిన మరునాడే రాకపోయినను యుక్తవయస్కుఁడై జ్ఞానవంతుఁడై మతసం స్కర్తయైన పిదప వానినోటనుండి యావాగ్రత్నములు వెడ లియుండవచ్చును. చరిత్రకారులు వానికి మహిమ లారోపిం పందలఁచి పెద్దనాటి మాటలు పిన్ననాటికి మార్చి యుండ వచ్చును.

అది యటుండ నీ సంభాషణములు జరిగిన పిదప నా నకు మఱియెన్నఁడు బడికి పోయియుండలేదనియు వానిచదువు రెన్నాళ్ళతో ముగిసెననియు చరిత్రకారులు చెప్పుచున్నారు. ఇదియును వాని శిష్యులు వానియందలి భక్తివిశేషముచేత దక్కిన ప్రాకృత పురుషులవలె నతఁడు చిరకాలము విద్య నే ర్చికొనలేదని లోకమునకు దెల్పఁదలఁచి యట్లు వ్రాసియుందు రేగాని యది నిజము కాదు. ఏలనన నెట్టికుశాగ్రబుద్ధికైన జదువుకొనకయే విద్య రాదు. అభ్యసించునప్పుడు విద్య సూ క్ష్మముగ గ్రహించునట్టి మనీష యుండిన నుండవచ్చు. చదువక పండితుఁడైన వాఁడెవ్వఁడును లేఁడు. మఱియు నానకు హిం

దీభాషం జక్కఁగం జదువను వ్రాయను నేర్చినట్లును లెక్కల వ్రాయుటలోఁ బ్రౌఢయైనట్లుఁ గొంతకాల ముద్యోగములు చేసినట్లును మనకుఁ బెక్కుదృష్టాంతములు గలవు. అక్షరాభ్యాసమైన మరునాడే చదువు ముగించిన కుఱ్ఱవాని కంతటి ప్రజ్ఞగలుగుట యసంభవము గావున నతని చదువు రెన్నాళ్ల చదువుగాక రెండేండ్ల చదువో, అంతకంటె కొంచముతక్కువ కాలపు చదువో యైయుండవచ్చునని మన మూహింప వలసి యుండును. ఎట్లయిన నానకు విద్యావిషయమున విస్తారము శ్రద్ధ జూపినట్లు గానఁబడదు. కుమారునకుఁ జదువుమీఁద నెక్కుడు తమకము లేదనియో నేర్చినవిద్య సగౌరవముగ దేహయాత్ర గడపుటకు జాలుననియో యెందుచేతనొ తండ్రి యచిరకాలమునే కొడుకుం జదువమానిపించెను. అట్లు పాఠశాల విడుచునప్పటికి నానకు తొమ్మిదియేండ్ల ప్రాయము వాఁడు.

చదువు మానిపించిన వెంటనే కాళుఁడు కుమారు నేదైన వ్యాపారమునం బ్రవేశపెట్టవలయునని నిశ్చయించుకొనెను. అది మొదలు తండ్రికిఁ గొడుకునకు నెడతెగని వైరుధ్యమే సంభవించెను. నానకు ప్రత్యక్షముగఁ దండ్రి జెప్పిన పని జేయ నిష్టము లేనట్లుఁ గనఁబడకపోయినను దన నైహిక వ్యాపారములయం దెంతమాత్ర మిష్టము లేదని చేష్టలచేతఁ జెప్పకయే చెప్పుచు వచ్చెను. విద్యాభ్యాసము ముగిసినతోడనే కాళుఁడు కుమారునిఁ బనిలో మప్పఁదలఁచి వాని బసులకాపరి

తనమున నియోగించెను. నియోగించుటయు నానకు వల్లెయ
ని యాపని జేయ సమ్మతించెను. కాని యల్పకాలములోనే
తన కుమారుఁడు పసుల కాచుటకుఁ బనికిరాఁడని కాళుఁడు
గ్రహించెను. ఏలయన నానకు పరమదయాళువగుటచే నోరు
లేని జంతువులను బలవంతముగ నిర్బంధించి యొక్కచో ని
ల్పుట కూడదని తలంచి పసుల నదలింపక యవియిచ్చవచ్చిన
తెఱంగున విహరించుచుండఁ జూచుచు నూరకుండును. లేఁగ
దూడ తల్లిపాలు కుడువఁదలఁచెనా దాని తల్లిపాలది ఏల కు
డువగూడదని తత్క్షణమె యాదూడను పాలు గుడువనిచ్చును.
ఆకుమడిమైనను సరియే పండిన చేనైనను సరియే యావు మే
యఁదలఁచెనా, పాప మది యిచ్చవచ్చినట్లెల్ల కసవు తినగూడ
దని తత్క్షణమే దానిని మేయ విడుచును.

పరమేశ్వరుఁడు మనుష్యులను దదితర జంతువులను స
మానముగ సృష్టించినను మనుష్యుఁడు లేనిపోని యధికార
ములఁబూని యతిక్రూరుఁడై నోరులేని యాజంతువులను దన
యిచ్చవచ్చిన తెఱంగున బాధలుపెట్టి మంచిపదార్థములెల్లఁ
దానే యనుభవించుచు నెల్ల సౌఖ్యములఁ దానే పొందుచు
నుండుట యేటిన్యాయమనియు మనుష్యులలో తల్లులు పాలిచ్చి
తమ బిడ్డలఁ బోషించి యెంతో గారామునం బెంచుకొను
చుండ పసువు తమ యిచ్చవచ్చినప్పుడు తమ పొదుగుపాలను
తమ దూడల కిచ్చుకొనుట కేల స్వాతంత్ర్యముండగూడదనియు

మనసున సందేహములు పుట్టి వానిని బాధింపఁదొడఁగెను. ఏసందేహములు దోఁచిననేమి ఏయాలోచనలుతట్టిననేమి మొత్తముమీఁద కొడుకుచేసినపనులు తండ్రికి గిట్టవయ్యె. నానకు పసులకాపరియైయున్నకాలమున రెండు చిత్రకథలు జరిగినవఁట. నానకు పేరెత్తినవారందఱు తాము నమ్మిన నమ్మకున్న నీయద్భుతకథలు రెండు జెప్పకొనకమానరు. అందు మొదటి కథ యిది. నానకు మండు వేసగి నొకనాడు పగలు రెండుజాములవేళ నీచెవిగాడు పాచెవికి గొట్టుచున్నప్పు డూరబైట బసుల కాచుచుండి కునికిపాట్లురాఁగా నిద్దురనాపజాలక యొక చెట్టుక్రింద బండుకొనియెనఁట. సూర్యుఁడు పశ్చిమమునకుబోవుచున్నకొలది చెట్లనీడలు మునుపున్నతావునుండక మారుచుండుట సహజముకదా! ప్రకృతిధర్మ మట్లున్నను నాఁడది యేమిచిత్రమోకాని నానకు పండుకొన్న చెట్టునీడ సూర్యగతిఁబట్టి మార్పుఁజెందక యున్నతావునేయుండి యాబాలునకెండతగులకుండ గాపాడుచుండెనఁట.

రెండవకథ యీవిధముగనున్నది. గ్రీష్మకాలమున మఱియొకదినమున నతఁడు పసులగాచుచు నిద్రాభరము నాపలేక మట్టమధ్యాహ్నము మరియొకతావున నెండలో బండుకొని గాఢనిద్ర జెందెనఁట. అప్పుడొక నల్లత్రాఁచు తనపడగ బాలునితలమీఁద విప్పి వాని కెండ సోఁకకుండ సంరక్షణముచేయుచుండెనఁట. ఆసమయమున నేటాలువెండి గ్రామనివాసి రా

యబులారు గుఱ్ఱమెక్కి యెటునుండియో స్వగ్రామమునకు బోవుచు నానకు పండుకొనియున్న స్థలము సమీపమునకు వచ్చి చనుచు నామహాద్భుతమును జూచి విస్మితుడై రెప్పవాల్చక బాలుని వానింగాచు సర్పమును జూచుచు గుఱ్ఱము నాపెను. కొంతదవ్వుననున్న పరిజను లంతలో వానింగలుసుకొనుటయు రాయబులారు వానింజూచి "యీ బాలుడు మృతినొందెనా" యని యడిగెను. మృతినొందలేదని వారు ప్రత్యుత్తరము చెప్పుటయు రాయబులారు కడుసచ్చెరువడి పామును వెడలగొట్టుమని వారి కానతీయ వారుమిక్కిలి మెలుకువతో బాలున కపాయము గలుగకుండ సర్పమును బెదిరించి యవ్వలకు దోలి బాలునిడాసి యతడు తామెఱిగినవాడేయగుట వాని తమ యజమానునకు దెల్పిరి. రాయబులారు వెంటనే గుఱ్ఱముడిగి బాలుని ముద్దుపెట్టుకొని యతడెవ్వడో యవతారపురుషుడని నమ్మి గ్రామమునకుబోయి తనచూచినదంతయు బూసగ్రుచ్చినట్లు కాళునితో జెప్పి బాలకుడు సామాన్య మనుష్యుడు గాడు. కావునవానియెడల నెక్కుడు దయజూపుమని బ్రతిమాలి యింటికిబోయెను. ఇట్లు రెండుమూడు సంవత్సరములు కాళుడు కుమారుని గోపాలకవృత్తియందు నిలిపి దానికతడు తగడని గ్రహించి కొడుకు చాకచక్యమునుజూపి పాటుపడదగి నదియు బడిన పాటునకు లాభము గలిగించునదియు నగు వృత్తిం బ్రవేశపెట్టదలచి యొకపొలము వానికిచ్చి యందు వ్య

వసాయము చేయుమని వానిని నియోగించెను. అదనునందే పొలముదున్నుట విత్తనములనాటుట మున్నగుపనులు జరిగెను. పక్షిదొంగల బారినుండియు పందులు మొదలగు జంతువులబారినుండియు జేను కాపాడుట నానకు పనియైయుండెను.

అతఁడును దనపొలమున వ్యర్థముగ గూర్చుండక పలుమార్లిట్టటుదిరుగుచు గేకలువేయుచు జప్పటులఁజరచుచు చేనుకాచుచున్నట్లె యగుపడెను. కాని యొకనాఁడైన నతఁడు చేతులార వడిసేలత్రిప్పి యెఱుఁగడు మీఁదుమిక్కిలి ప్రక్కపొలములయందలి కాఁపుల పసువులు తనచేల బడినప్పుడు వానిం బారదోలుట తనకెంతో కష్టముగనుండెను. ఒక్కొక్కనాఁడతఁడు దయారసముచేత నొడలు మంచి మృగములు పక్షులు యథేచ్ఛముగ బండిన చేను మేయుచుండ గన్నులప్పగించి చూచుచు నూరకుండువాఁడు. కాళుని మనసెప్పుడును గుమారుని దెసయనుమానాస్పదమైయుండుటచే నొకనాడతఁడు పొలమునకుంబోయి చేను దెసజూచి యది పాడుగానుండుట గ్రహించి మితిమీరిన కోపమునందిఁ యాబాలకుని మిక్కిలి తూలనాడి దానం దనివినొందక నింటికిబోయి తనయుండు మహైశ్వర్యవంతుఁ డగునని జాతకమువ్రాసిన పురోహితునిమీఁదబడివానినెంతయు నిందించెను.

ఆపురోహితుఁడును శాంతముదాల్చి కాళుని కోపకారణమెఱిఁగి తనపలుకు లసత్యములు కావనియు నానకు సర్వ

లోకపూజ్యుఁ డగుననియు లక్షలకొలఁది జనులకతఁడు మహోపకారము చేయగలవాఁ డగుననియు రాజాధిరాజులైన వాని గీచినగీటు దాటక వినయమున మెలఁగుదురనియు జెప్పి వాని ననునయించి పంపెనట. నానకుయొక్క చరిత్రకారులు జ్యోతిశ్శాస్త్రమునందు నమ్మికగలవారగుటచే బైపలుకులు పురోహితుఁడు చెప్పినను చెప్పకున్నను వానినోట బెట్టియుందురు. ఇక్కడికి నానకు పసులకాపరి తనమునకేగాక వ్యవసాయము చేయుటకుగూడ దగనివాఁడని తండ్రి విస్పష్టముగ గ్రహించి వాని నేవృత్తియందు బ్రవేశపెట్టి బాగుచేయనగునోయని కొంతకాలము విచారించి యేపనియందు నియోగింపకుండ నూరకయే కొన్ని సంవత్సరము లుంచినపక్షమున బాలుండు బాగుపడవచ్చునని వాని నైదుసంవత్సరములవఱకు యథేచ్ఛముగ సంచరింపుమని చెప్పెను.

శ్రీ

నానకచరిత్ర.

ద్వితీయాధ్యాయము.

విద్యాబుద్ధులు నేర్చుకొనవలసిన కాలమున జనకుఁడు కుమారుని మనసువచ్చినట్లు దిరుగుమని చెప్పుట యసంభవమేయైనను గాళుఁడు పుత్రుని వర్తనముచేత విసిగి యట్లు చేసెనేగాని బిడ్డను బాగుచేయవలయునను తలంపు లేక కాదు. కాళుఁడు పండ్రెండవయేట నానకును స్వేచ్ఛావిహారమునకై విడిచి దృఢ మనోబలము గలవాఁడగుటచేత నైదేండ్లలో పున మరలనెన్నఁడు వానిపురోవృద్ధివిషయమై వానితో ముచ్చటింపక యైదేండ్లు గడచినపిదప ననగా నానకునకుఁ బదునేడేండ్ల వయస్సు వచ్చినపుడు బుద్ధియేమైన మరలినదేమో చూడవలయునని కొడుకు నొకసారి పిలిచి తాను మరణము నొందకమునుపే యేదైననొక మంచివృత్తి నేర్చుకొనుట మంచిదనియుఁ దనమరణానంతరమున మొగమైనఁ జూచువారుండరనియు వ్యవహారము నేర్చుకొనవలసిన యదను దాటినచో మరల గూడిరాదనియు నయమున భయమున జెప్పి కొడుకును బుజ్జగించెను.

చిన్నతనమునుండియుఁ గాళుఁడు వ్యవహారమే చేయుటచే నదియే యుత్తమమైన వృత్తియనియు నదిలేనిచోఁ గొడుకు బ్రతుకలేడనియుఁ గాళుని యభిప్రాయము గావున నతడంత నొక్కిచెప్పెను. కొడుకు తండ్రిపలుకులు తలవంచుకొనివిని మిక్కిలి వినయముతో వెనుక చేసినదంతయు క్షమింప వలయునని యడిగి చేయుచున్న వ్యాపారము తప్పక చేయునట్లొడంబడెను. కుమారునియందేదో మంచి మార్పు కలిగినదని తండ్రి సంతసించి యాపదును చెడకుండ వానిం దగినపనిలో నియోగింపవలయునని వానిచేతి కిరువది రూపాయలిచ్చి చుట్టుపక్క పల్లియలకుంబోయి సరకులుకొని తీసికొనిరమ్మనియు లాభమున కమ్ముమనియుఁ జెప్పి యాచిన్నవ్యాపారములో జాగ్రత్తగా నడచుకొని ధనము మంచివినియోగము చేసినపక్షమున ముందుముందు వాణిజ్యము నిమిత్తః నెక్కువధనమిచ్చునట్లు వాగ్దానముచేసి యాసపెట్టెను. అప్పలుకులు విని నానకు " యీధనము మంచివినియోగమే చేసెద" నని నుడివి బయలుదేరి పోయెను. కాళుఁడు కొడుకునందు పూర్ణవిశ్వాసములేనివాఁడై యెందుకైనను మంచిదని బలుఁడను నొక కాఁపువానిని జతయిచ్చి తనకుమారుఁడు సొమ్ము పాడుచేయకుండఁ జూడుమని వానితో నొక్కిచెప్పి సొమ్ము కుమారుని చేతికివ్వక బలుని బొడ్డుకొంగున గట్టిగ మూటఁగట్టి పంపెను. కాళుఁడెంత జాగ్రత్తపడినను దైవనిర్ణయము వేరుగనుండె

ను. నానకు తండ్రికడ సెలవుగైకొని బయలుదేరినది మొదలు „ ఈదినము మంచి వినియోగమే చేసెద” నన్న మాటలకు తండ్రికిఁదోఁచిన యర్థముకంటె విపరీతార్థము తోఁచనారంభించెను. ఇందుకు కారణము తండ్రి యభిప్రాయము తెలియకపోవుట కాదు. బయలు దేరిన తోడనే వానిమనస్సు సత్కార్యములవిూదికిఁ బోయి శరీరమును బరవశముచేయ నతఁడు తనతండ్రి యేమిచేసిననుసరే యతఁడిచ్చినసొమ్ముతో బియ్యము పప్పు మొదలగు సరకులుకొని మారుబేరమున కమ్మటకంటె యాధనము భగవద్విషయమున వినియోగించుట యుత్తమమని భావించెను.

తండ్రి చెప్పినవిధమునఁ జేయనొడంబడి మరల వాని యాజ్ఞకు విరుద్ధముగా వర్తించుట మంచిదికాదని నానకుకొంతసేపు విచారించెను; కాని వానిహృదయ మెన్నివిధముల మఁగల్చినను మరలదయ్యె. అతఁడట్లు ధర్మకార్యాసక్త మనస్కుఁడై చనుచుండ మధ్యమార్గమున నొక సన్యాసులగుంపు వానికగపడెను. ఆవిరాగు లదివఱకు కొన్నిదినములనుండి యాహారములేక మలమల మాడుచుండిరని విని నానకు మిక్కిలిజాలినొంది బలునివద్దనుండి బలవంతముగాసొమ్ముపుచ్చుకొని యాగుంపు పెద్దచేతికిచ్చెను. ఆవృద్ధసన్యాసియుఁ దన కా సొమ్ముక్కఱలేదనియుఁ దినుటకు పదార్థము లుపయోగించును గాని రూకలుపయోగింప వనియుఁ జెప్పి యాదానమును నిరాకరిం

ప బరమదయాళువగునానకు పరుగుపరుగున దాపుననున్న పల్లెకుఁబోయి గోధుమపిండి చక్కెర పప్పు మొదలగు సరకులఁ గొని తెచ్చి వానికి సమర్పించెను. సన్యాసులు వానిం బరిగ్రహించి విం బారగించిరి. నానకు వృద్ధసన్యాసితో జాలసేపు వేదాంత చర్చఁజేసి వారచ్చోటు విడిచినపిదప మెల్ల మెల్లన యింటికిఁ బయలుదేరెను. కాని వానియడుగులు మునుపటియట్లు సాగవయ్యె. తనతండ్రి యెట్టివాఁడో తనకుమూఁడుఁదలఁచిన రూపదయెట్టిదో యెఱుంగుటచే నతఁడు బెంగగొ దారిలో నడుమనడుమ „ అయ్యో నేనేలపరవశుఁడనై పోతినోయి" యని బలునితో పలుక బలుఁడును „ వద్దు నేను మొత్తుకొనలేదటోయి నీవు విన లేదుకాని" యని బదులు చెప్పుచు వచ్చెను.

అటుమాటలాడుచు నిరువురు గ్రామసమీపమునకుఁ జేరి నానకు తండ్రికి జడిసి యింటికిబోవక యూరుబయట చెట్లలో దాగికొనెను. బలుఁడు స్వగృహమునకుఁ బోయెను. కాలుఁడు రావలసిన వేళకుఁ గుమారుఁడు రాలేదని వగచుచు బలుఁడువచ్చినట్లు విని విసవిస వానియింటికిఁబోయి యాత్రము తోఁదనకుమారుని వార్తయడుగ వాఁడు జరిగిన వృత్తాంతమంతయుఁ బూసగుచ్చినట్లు జెప్పెను. అదివిని కాలుఁడు రౌద్రాకారముంబూని ధనముపోయినందుకు నేరమంతయు వానిమీదమోపెను. బలుఁడు జంకకఁ „ నేవద్దని నుడివిన నీకొడుకే

పాడుచేసె" నని బింకముతో బ్రత్యుత్తరముఁ జెప్ప, కొడుకు జూపుమని జెబ్బపట్టుకొని వానిని లాగికొనిపోయి చెట్లచాటుననుండి కొడుకు నీవలకీడ్చి తిట్లవానవానిమీఁదఁజిత్తజలుగ గురిపించెను. తండ్రి యెన్నివిధముల దూషించినను నానకు తలవంచుకొని ప్రత్యుత్తరముఁ జెప్పక యూరకుండెను. కుమారుఁడు పుట్టినదిమొదలు వానినెన్నివిధములనో బాగుచేసి తన వృత్తియందుఁ బ్రవేశపెట్టి ధనమార్జింపఁ జేయవలయునని యాటలూరి కాలుఁడు పుత్రుని యప్రయోజకత్వముఁజూచి నిర్విణ్ణుఁడై యాసలన్నియు నడుగంట వాఁడెందుకు పనికిరాఁడని చచ్చినను సరే బ్రతికినను సరే వానిజోలికి బోఁగూడదని నిశ్చయించుకొనియె.

తండ్రికోపము వడగండ్ల వానవలె మొట్టమొదట విజృంభించెనేగాని తరువాత నంత నిక్కటముగా నుండదగదని నానకు గ్రహించి యాదినము మొదలుకొని తండ్రి చూచుచుండగనే సాధువులతో సన్యాసులతో సహవాసముచేసిమాటలాడఁజొచ్చె వారిద్దరొక యింటనున్నను దండ్రికొడుకులాగుండక యొండొరుల మెఱుఁగనివారివలె నుండిరి. కాలునకుఁ గుమారునివలన గలిగినట్టి పరాభవములను నానకునకుఁ గలిగిన యవస్థయు నిరుగుపొరుగు వారందరువిని విచారించిరి. రాయబులారు మరునాఁడుదయమున కాలునిఁదనయింటికి రావించి నానకునెడ నతఁడు చూపినకాఠిన్యమునకు దనకు చాల

విచారముగా నున్నదనియు వానిం బాధపెట్టవద్దని తానొకసారి వెనుక కోరినను దనమాటనైన లక్ష్యముసేయకపోవుట యనుచితమనియుఁ గలిగిననష్టముఁ దానిచ్చుకొనఁ గోరుచున్నవాఁడనియు జెప్పి యిరువది రూకలు దెచ్చి కాలునిచేతిలోఁ బెట్టెను. కాలుఁడు మిక్కిలి సిగ్గుపడి తనకాసొమ్ముక్కఱ లేదని చాలసేపు నిరాకరించెను కాని వానిప్రార్థనమీఁద నెట్టకేలకు స్వీకరించెను. కుమారుఁడు పాడుచేసినసొమ్ము కాలుఁడు రాయబులారువద్ద పుచ్చుకొన్నాఁడనివిని లోకులు కాకులు పొడిచినట్లు పొడిచి యాత్మగౌరవము జంపుకొని ధనమే పావనముగా నెంచుకొన్నందుకు వానిని మిక్కిలి నిందించిరి. ఆనిందలుపడలేక కాలుఁడు సొమ్ముతీసికొనిపోయి మరల రాయబులారునకీయబోవ నతఁడు పుచ్చుకొనక వానివద్దనే యుంచుమని బ్రతిమాలి వెండియు నిట్లనియె ,, నీకుమారుఁడు నీయింట బొత్తుగా సుఖపడుట లే వానిని వేరొకచోట బసచేయింపవలయునని నేదలంచు న్నాను. నేనుతురక నైపోతినిగాని లేనిచో వానిని మాయింటనే పరమానందముతో నుంచుకొందునుగదా; జాతిమత భేతములచేత నట్టిప్రాప్తి నాకు లేదు" అని వానితో బలికి యది మొదలు రాయబులారు నానకునందు మిక్కిలి భక్తిప్రేమలు గలవాఁడై వానికి సుఖమైన బస నేర్పరుపవలయునని దలపోయుచుండెను.

అట్లుండ నొకనాడు సుల్తాను పురవాసియగు జయురామ్ముఁడను క్షత్రియుఁడొకఁడు పంజాబు దేశ పరిపాలకుఁడగు

దౌలతుఖాను లోడీపనుపున పంటల యంచనా వేసికొనుటకు తాల్వాండీ గ్రామమునకుం బోయెను. అతని కప్పటికి వివాహము కాలేదు. ఆ రాజకుమారుఁ డొక్కనాఁడు కాలుని కుమార్తెయగు నానకినిఁ జూచి యామె చక్కఁదనము నచ్చుటయు నా కన్నియను దనకిమ్మని తండ్రి నడిగెను. అతని కోరికకనుగుణముగ రాయబులారుగూడ జయరాముని సద్గుణముల నుగ్గడింపఁ గాలుఁడు సంబంధ మంగీకరించి ముందుగ ప్రధానము చేసి యల్పకాలములోనే కూఁతును జయరామునకిచ్చి వివాహము చేసెను. వివాహానంతరమునఁ బెండ్లికూఁతురు పెండ్లికుమారునితో గృహప్రవేశమునకుఁ బోవఁ గాలుఁడు నానకును వాని వెంట సుల్తానుపురమునకంపెను. నానకు తండ్రిమాట జవదాటక నచ్చటికి తిన్నగా బోయి చెలియలను మరల దోడ్కొనివచ్చెను. మరుసటి సంవత్సరము వైశాఖమాసమున జయరాముఁ డత్తవారి యింటికి రాఁగా రాయబులారు వానిం బిలిచి నానకునకు బొత్తిగా సుఖముండనియుఁ దండ్రి మిక్కిలి కఠినుఁడగుట చేత స్వగృహమున నున్నంతకాలము కష్టమే ప్రాపించుననియుఁ దోబుట్టువు దగ్గరనున్న పక్షమున నతనికి సుఖము కలుగుననియుఁ జెప్పెను. జయరాముఁ డందుకు సమ్మతించి వానిని వెంటఁగొనిపోవుదునని ప్రత్యుత్తరమీయ రాయబులారు "తొందరపడవద్దు ఇది సమయముగాదు. సమయము వచ్చినప్పుడు నేనే పంపెద"నని యప్పటికి నివారించెను. అనంతరము జయరాముఁడు భార్యాసమేతుఁడై స్వగ్రామమునకుఁ

బోయెను. పిమ్మట కొన్ని మాసములుగడువ నొకనాఁ డుదయ
మున స్నానముచేసి చెంబుచేతబట్టుకొని యింటికిబోవుచుండ
దారిలో నొకసాధువు కనబడెను. కనఁబడినతోడనే యతఁడు
వానికడకుఁబోయి చాలసేపు వానితో వేదాంతచర్చచేసి చెం
బును వ్రేలనున్న యుంగరమును వానికిచ్చి గృహమునకుఁబో
యెను. కాళుఁడు వానినిజూడగానే యావస్తువు లేవియని యడి
గెను. నానకు వానిమాటలు కేయుత్తరమును జెప్పక తలవం
చి నిలిచియుండెను. అప్పుడు కాళుఁడు దుర్భర కోపావేశము
న వానిం బలు తెఱంగులఁదిట్టి యిట్లనియె. ,,నీవు నాకెందుకుఁ
బనికిరావు. నాగృహము తత్క్షణము విడిచి నీయిచ్చవచ్చినకడ
కుఁబోయి యన్నము సంపాదించుకొని బ్రతుకుము నేను నీవి
షయమున నన్నియాసలు విడుచుకొన్నాను.”

అహాహా! కాళుఁడు బిట్టలుకతో నేబాలుని బరమ
మూర్ఖునిగా భావించి నిందించెనో, యాబాలుని లోకులు స
ర్వజ్ఞునిగ భావింతురని యించుకేనియు నెఱుఁగఁడుకదా! అతఁ
డెవ్వని తనగృహమం దుండనీయక వెడలనడపెనో యాబా
లుని ముందుముందు రాజాధిరాజులు సింహాసనంబులు దిగివ
చ్చి ప్రణతులై నిజాంతఃపురమునకు రమ్మని ప్రార్థింతురనిస్వ
ప్నమందైన నెఱుఁగఁడుకదా! అట్లెఱుఁగక యింటనుండి కా
ళుఁడు కొడుకునుదోలుటయే లోకమునకు మేలయ్యె; రాయ
బులారు నానకును దండ్రి యింటనుండి లేచిపొమ్మనవిని కా

ళునిబిలిచి ,,నీకు నీకొడుకునకు నింకపడదు. పడనప్పుడు మీ యిరువురుఁ బగవారివలె నొండొరులవిడువ దగదు. కావుననా నకును మంచిమాటలుచెప్పి జయరామునికడకు పంపుము నీ కోరికప్రికారము నీయింటనుండక పోవుటయు వీలున్నపక్షము న బాగుపడుటయు సంభవించు"నని హితోపదేశము చేసెను. కాళుఁ డాయుపదేశము విని యదిలెస్సగానున్నదని క . పెట్టికొ డుకుమీఁద నెంతకోపము వచ్చినను గడుపుతీపిచేత సంబంధ ము బొత్తుగావదలుకొనుట కిష్టములేక జయరామునివద్ద ను న్నపక్షమున నెప్పటికైన నానకు బుద్ధితెచ్చుకొని బాగుపడీతన వద్దకు వచ్చుట కవకాశముండునని తలంచి యప్ప బావల వద్దకు బొమ్మని పుత్రునికానతిచ్చెను. రాయబులారు నానకు ను మిక్కిలి గౌరవింపవలసినదనియు వానికి జూపిన యాదర ము తనకుఁ జూపిన యాదరముగ నెంచుకొందుననియు జయ రాముని కొకజాబువ్రాసి నానకు చేతికిచ్చెను. ఆజాబుపుచ్చు కొని నానకు విషాదపూరిత మనస్కుఁడై సుల్తానుపురమునకు బోయెను. ఎంతవారికైన దలిదండ్రులను జన్మస్థానమును వి డుచుట కష్టముగదా ? జయరాముండు లోకముతోడి పాటు వాఁడు కాఁడు గావున వానికీవిధమగు జా బవసరమేలేదు. జయరామునికంటెను వానిభార్య నానకి సద్గుణముల దొంతి యగుటచేతను నామె కున్నంత సోదరప్రేమ సాధారణముగ లోకమునందెవరికి నుండక పోవుట చేతను నానకు యిలువెడ లినతోడనే సుఖపడుకాలమువచ్చినదని మనమునమ్మవచ్చును.

బలుఁడను కాఁపుకుఱ్ఱవాఁడు మొదటినుండియు నానకు బరమభక్తుఁడు అందుచేత వాఁడయాచితముగ దలితండ్రులను గృహామును విడిచి నానకు వెంటఁబోయెను. పోయి యొక్క నాఁడైన సుఖింపక గురువుతోఁ గలిసి యెన్నో యిడుమలఁ బడెను.

ఇల్లువిడిచి యైదుదినములు పయనముచేసి నానకు సుల్తానుపురము చేరెను. అక్కయు బావయు వానిని కనుఁబర మానందమునొంది మిక్కిలి గౌరవించి జయరాముఁడు మరఁది జూచి నీవునీయిచ్ఛవచ్చినట్లు భగవధ్ధ్యానము చేసికొనుచుఁ గూర్చుండ వచ్చు, నీజోలికెవ్వరు రారని స్పష్టముగ జెప్పెను. అంతటి యాదరము జూపినందుకు నానకు తనయప్ప బావలకుఁ గృతజ్ఞుఁడై వందనములుచేసి చిరకాలము మీకు నేను భారముగానుండ" నని తనయాత్మగౌరవము వెల్లడియగునట్లు బలికెను. తనయునికి బావకు భారముగానుండునని తలంచి నానకావిధముగా బలుకలేదు. చెడిచెల్లెలింటికిఁ బోవుటకన్న స్నేహితునియింటికి బోవుట మంచిదను సామెతను బట్టిపాటు పడక సోమరియై యక్కసొమ్ముందని యాత్మగౌరవముం జంపుకొనుట యనార్యకృత్యమని యెఱింగి యాతఁడిట్లుపలికెను. ఆయూరు జేరినదిమొదలు నాన కేదో యుద్యోగము సంపాదించుకొని సొంతపాటువలన బొట్టపోసుకొని తన సేవకుఁడగు బలుని బోషింపవలయునని నిశ్చయించుకొనెను నానకు పని

లోఁ బ్రవేశించుట విజయరామున కంతగానిష్టము లేకపోయి నను దోబుట్టువు సామ్మతినుట నానకున కిష్టములేదని గ్రహించి యట్టియాత్మగౌరవముండుట మంచిదే యని భావించు టచేతను నానకున కెదురాడుట కిష్టము లేకపోవుట చేతను మరఁది యిట్టిపరికారము పోవఁదలఁచి యతఁడు పనికొఱకుఁ బ్రయత్నించెను. అప్పుడే దౌలతఖానులోడీ పెట్టించిన ధాన్యపుగొట్టుమీఁద గుమాస్తా కావలసివచ్చెను.

ఆపనిలోఁ బ్రవేశించుటకు నానకు సమ్మతించెను. అంతకు మునుపు నానకు మందకొడిగఁ గూర్చుండి యెవ్వరితోఁ మాటలాడక నెల్లప్పుడు పరధ్యానముగ నుండుచువచ్చి నందున నుద్యోగములోఁ బ్రవేశించిన తోడనే కొంతమాంద్యము వదలుననియు కొడుకు వ్యాపారములో ప్రవేశించినాఁడని విని కాలుఁడు పరమానంద మొంది తనయెడం గృతజ్ఞుడగుననియుఁ దలంచి జయరాముండు మరఁది సంకల్పమును గొనియాడి యావార్త భార్యకెఱిఁగించెను. నానకి తమ్ముని వార్త పతి ముఖమునవిని బాలుఁ డంత యాకస్మికముగ నెట్లుమారిపోవునని విచారించి సోదరీగృహమునుండి కాలము బుచ్చుట కిష్టములేక సోదరుఁడట్లు తలంచెనేగాని స్థిరబుద్ధిగలిగి యామాటకు నిలువంబడి యుండఁడని భర్తతోఁ జెప్పి యంతట నిలువక తమ్మునిం బిలిచి "మాకు నీవుభారముగా నుండవు మాకుఁ గావలసిన పదార్థము లన్నియు నున్నవి గా

వున మనమా నిమిత్తము నీవీ పనిలోఁ బ్రవేశింప నక్కరలే" దని స్పష్టముగ జెప్పెను. ఎంత చెప్పినను నానకు తన యుద్యమమును విడువనందున నానకి వాని యుద్యమమున కొప్పుకొనియె పిమ్మట సతీపతులిరువురుఁ జేరి గుదికట్టువంటి సంసారబంధమును నానకు మెడకు తగిలించినచో నతడుఁత్యాసక్తుడుగాక యుండునని వాని కచిరకాలమున వివాహాము చేయ నిశ్చయించిరి. కొడుకుద్యోగములోఁ జేసినవార్త కాలుఁడు విని వర్ణనాతీతమైన యానందము నొంది కొడుకింక బాగుపడి తీరుననియు ముందెంతవాఁడో యగుననియు నూటలూరజొచ్చెను.

నానకు విక్రమార్క శకము 1544 వ సం॥రం మాఘ శుద్ధాష్టమినాడు సుల్తాను పురముఁజేరి కొన్ని దినములలోనే యుద్యోగమున బ్రవేశించెను. దౌలతుఖానులోడీ క్రొత్త గుమస్తాచేతికి ధాన్యపు కొట్టు స్థాపించునిమిత్తము మొదట వేయి రూపాయలిచ్చెను. నానకుయొక్క పూర్వచరిత్ర మెఱిఁగినవారు వాని స్వభావమున కంత విరుద్ధమైనపనిలోఁ నెట్లు ప్రవేశింపఁగలిగెనో యని యచ్చెరువడఁ జొచ్చిరి. మాయామర్మము లెఱుఁగని బలుఁడును నానకు లౌకిక వ్యవహారములందుఁ బ్రవేశించుచున్నవాఁడు గావున తన సాయమంతటి నుండి యక్కరలేదనుకొని స్వగ్రామమునకుఁ బోవుటకుఁ దనకు సెలవిమ్మని నానకునడిగెను. నానకు వాని వెంగలితనము

నకుఁ జిరినవ్వు నవ్వి యిట్లనియె. "ఓయీ! మోసపోకుము. నే నెట్లు కాఁదలచినవాఁడనో యట్లయితీరుదును దానికి నాకు నడుమ నేదియు నడ్డము రాఁజాలదు. ప్రస్తుతము కాలక్షేపము నిమిత్తము కొన్నినాళ్లీపనిఁ జేయఁబూనితినే కాని యిది నా పరమార్థము కాదు. సమయము వచ్చినప్పుడు మనమిద్దఱము గలిసియే పోవుదము. గావున నీవు నావద్దనేయుండుము." అప్పలుకులు వినినతోడనే బాలుని సందియములు తొలంగెను. తొలంగకపోయినను నానకుమీఁద వానికి మిక్కుటమగు ప్రేమ యుండుటచేత నతని కోరికప్రకారము వాఁడచ్చట నుండవలసినవాఁడే.

నానకు వ్యాపారము రెండునెలలు చేయునప్పటికి గుమారు నొక్కసారి యుద్యోగము చేయుచుండ జూడవలయునని యుబలాటపడి కాళుఁడు స్వగ్రామమున ముండ్లమీఁద నుండినట్లుండి యేమియుం దోఁచక సుల్తానుపురమునకుఁ బోయెను. పోయి కొట్టుమీఁద కుదురుగాఁ గూర్చుండి వ్యాపారముచేయుచున్న కొడుకుంజూచి పట్టజాలని సంతోషమొంది వ్యవహారమెట్లు జరుపుచున్నాఁడో తెలియఁగోరి కొడుకువ్రాసినలెక్కలు పరీక్షించెను. పరీక్షింపగా వచ్చినలాభములో నొక గవ్వయైన నిలువయున్నట్లు వానికి గనబడలేదు. అయినను కాళుఁడు కొడుకు నేమియుననక కాలక్రమమున నవియు జక్కబడునని తలంచి ప్రస్తుతము కొడుకు కొట్టుమీఁదకు వే

ళకువచ్చి వ్యాపారము చేసి వేళ కింటికిఁ బోవుచున్నాఁ డదియే చాలునని సంతోషించెను.

నానకీ జయరాములు నానకునకు వివాహము జేయ గృతనిశ్చయులైన ట్లిదివఱకే చెప్పియున్నారముకదా ? జయ రాముం డాసంకల్పము నెరవేరువఱకు సరిగ గుడువక నిద్రిం పక చుట్టుప్రక్కల గ్రామములకుఁ దడిమన్ను బొడిమన్నగు నట్లు దిరిగి ప్రయత్నించెను. అట్లు ప్రయత్నించుచుండ నొక గ్రామమున మూళుఁడను నొక క్షత్రియునివద్ద సంప్రాప్త య వ్వనయై వివాహయోగ్యయగు కన్య యొకతె యున్నదని వానికిం దెలిసెను. అల్లుఁడామాట మామకు నెఱిఁగింప కా ళుఁడు మూళునితో వియ్యమందుట కియ్యకొని ప్రధానము చేసికొని రమ్మని జయరామునితోఁ జెప్పెను. ప్రధానము యథావిధిగా జరిగెను. వివాహ ముహూర్తము నిశ్చయింప బడెను. కాళుఁడు పెండ్లిపనులను జేయింప స్వగ్రామమునకుఁ బోయెను. ప్రధానమైన యొక మాసమునకు జయరాముని వద్దకు కొందఱుపోయి నానకుధాన్యపుకొట్టు సంబంధమగు లాభమును మూలధనమును సాధువులకు సన్యాసులకు నిచ్చు వచ్చినట్లు దోఁచిపెట్టి పాడుచేయుచున్నాఁడనియు దానివలన బావమఱదుల కిద్దరకు నపాయము వాటిల్లుననియుఁ జెప్పిరి. ఆమాటలు విని జయరాముఁడు తన ప్రాణముమీఁదికి వచ్చు నని భయపడి కర్తవ్యమేమని భార్య నడుగ నామెమగని తెలి

గున భీతిల్లక తన తమ్ముఁడు లోకవ్యవహార మెఱుఁగనివాఁడు కాఁడనియు నతఁడెంతధర్మాత్ముఁడైనను నీతిసంపన్నుఁడగుటచే నితరుల ధనము చేతికివచ్చినట్లు వమ్ముచేయఁడనియు దృఢముగ జెప్పి వానివెరపు తీర్చుటకుఁ దమ్ముని బిలువనంపి క్షేమమడిగి యిష్టాగోష్ఠి కొంతసేపు నడపెను. అదియే మంచిసమయమని జయరాముఁడు వినయముతోడను శాంతముతోడను మరదిం బలుకరించి యంగడి వ్యవహార మేరీతిం జరుగుచున్నది లాభ నష్టము లెట్లున్నవని యడిగెను. నానకు బావనోటనుండి య ప్పలుకులు వెడలినతోడనే కంఠస్వరమునుబట్టియు ముఖలక్ష ణమునుబట్టియు వానికిఁ దనమీఁద నేదో యనుమానము కలి గినదని గ్రహించి తన్నొక రనుమానించుట కిష్టపడక తన నిరుపరాధత్వమును వెల్లడిచేసికొనదలఁచి తత్క్షణము లెక్కలు పరిక్షచేయుమని బావను కోరెను. నానకియు వాని మాటనే యనుసరించుటచే జయరాముఁడు వాని లెక్కలు శోధించెను. ఏమి చెప్పుదును లెక్కలుచూడగా పెట్టుబడిసొమ్ము దౌలతు ఖానుగారి లాభము నిలువయుండుటయేగాక నానకునకు మూ డువందల యిరువది రూపాయలు రావలసియుండెను. అది చూచి యక్కయు బావయు మిక్కిలి యానందము నొందిరి. కాని తన మరియాదయుఁ దన న్యాయబుద్ధియు బాటింపక నిష్కారణముగ వారు తనమీఁదననుమానము నొందినందుకు నానకు మిక్కిలి నొచ్చుకొని మనఃఖేదమునొంది వ్యాపారము

మాని పోవలయునని తలంచెను. కాని సోదరీభావుకలు చాల బలవంతము చేయుటచేతను వారి మాట గౌరవింపవలయునని బలుఁడు ప్రార్థించుటచేతను నిలువవలసి వచ్చెను. దౌలతుఖాను వాని సత్యసంధతకు మెచ్చి పెట్టుబడినిమిత్తము రెండువేల రూపాయల నిచ్చెను. కొట్టు క్రమక్రమముగ వృద్ధిపొందెను. నెలనెలకు రాఁబడి హెచ్చెను. ఈవృద్ధికి నానకు మిక్కిలి సంతోషింపఁ జొచ్చెను. కాని యాసంతోషము ధనలాభము వచ్చుచున్నదని కాదు. మరేమనిన సత్పురుషులకు సాధువులకు సన్యాసులకు దీనులకు దైవభక్తులకు సహాయముచేసి తన జన్మము సఫలము చేసికొనవచ్చునని యతఁడాయుద్యోగమునందంతకాలముండెను. నానకుయొక్క యాత్మజలమందుండియు జలసంపర్కము లేని తామరపూవువంటిది గదా!

శ్రీ

నానకుచరిత్ర.

తృతీయాధ్యాయము.

నానకునకు నానాటికి వ్యవహారములో లాభ మధికము గ వచ్చెను వచ్చిన లాభమంతయు నతఁడు మునుపటికంటె నెక్కుడుగ దైవభక్తులకు దీనులకు దానము చేయఁదొడగెను అందుచేత గ్రామములోని జనులందఱు వానివర్తనముం గూర్చి తమలో దారు చెప్పుకొనన నారంభించిరి. కొందఱతని యౌదార్యమును మెచ్చుకొనిరి. మఱికొందఱతని వితరణమునకు విపరీతార్థములనుఁ గల్పించి నిందింపసాగిరి. లోకులు పరమార్థము నరయక వినినదంతయు నమ్మువారగుటచే నానకు యజమానుని ధనమంతయు యథేచ్ఛముగ వమ్ము సేయుచున్నాఁడని యభిప్రాయపడిరి. యజమానుని ధనమే యిచ్చవచ్చినట్లు వ్యయము సేయక పోయిన పక్షమున నిద్దఱు మనుష్యులకుఁ గావలసిన కర్చులే గాక సన్యాసులకు బిచ్చగాండ్రకు దోఁచి పెట్టుటకు వీని కెక్కడినుండి సొమ్ము వచ్చినదని లోకులు పలుకఁ జొచ్చిరి. ఆవిషయమున లోకులు నిశ్చయముగా దురభిప్రాయ

పడిరి. ఏలయన నానకునకు వాని శిష్యుఁడగు బలునకుఁ గావలసినభోజనపదార్థముల నిమిత్తమగు వ్యయము మిక్కిలి స్వల్పము. నానకు వేదాంతియగుటచేఁ గేవలముదరపోషణమే ప్రధాన కార్యముగఁ జేసికొనక యేదితినినను దినము వెళ్ళి పోవునని సామాన్యులు భక్షించు వస్తువులనే యుపయోగించుచు వచ్చెను. గంజి యన్నమెంతో వానికి బంచభక్ష్యపర మాన్నములు నంతె. మధురాహారములు గ్రహించి తన పొట్టనింపి కండలు పెంచుటకంటె సొమ్మమితముగా వాడుకొని మిగిలినిసొమ్ము సద్వినియోగముం జేయుట యిహపర సాధనమని యతండు నమ్మి జాగ్రతతో నుండెను. అట్టి మహానుభావులు తిండిపోతులుగా నుండరుగదా. ఆతఁడు చేయు దానములు మెరమెచ్చుల దానములుగాక యపాత్రదానములుగాక పేదలకు భగవద్భక్తులకు నీయఁబడిన సత్పాత్ర దానములయ్యెను. గ్రామవాసులలో ననేకులు నానకుచేయు వ్యయములఁగూర్చి యత్యద్భుతముగాఁ జెప్పుకొనుచుండుట విని జయరాముఁడు లోకులమాటలే నిశ్చయములైనపక్షమున నవాబు నానకును దండించుటయే గాక తనకుఁగూడ మహాపకారముచేయునని భయఁపడి మరఁది నడుగుట కిష్టములేక సందేహించుచుండెను. నానకును లోకుల గోలవిని బావమనస్సు సంశయాకలితమైనదని తెలిసికొని తనచరిత్రము నిర్దుష్టమని వెల్లడిచేయుటకును, నిందారోపకులకు బుద్ధిచెప్పుటకును, బా

వనుబిలిచి మునుపటియట్లె తనలెక్కలఁ బరీక్షింపుమని కోరెను. జయరాముఁడు తనమనస్సులో ననుమానముగా నున్నట్లు నానకునకుఁ దెలియుట కిష్టములేని వాఁడయి యంగడిలో నేదోలోపమున్నదని మాత్రము మనస్సులో నభిప్రాయపడి లెక్కలు పరీక్షించుమని కోరినమాత్రముననే యందుకీయకొని నానకును నవాబువద్దకు తీసుకొనిపోయి యాతని దరిశనముచేసి లెక్కలు పరీక్షింపుమని కోరెను. నవాబు వానిమాటలువిని నానకును తనయెదుటికి పిలిచి పేరేమనియడిగి పేరు తెలిసికొన్నపిదప జయిరామునివంక తిరిగి వీనికి వివాహమయినదాయని యడిగెను. వివాహము కాలేదని జయరాముఁడు ప్రత్యుత్తరముఁజెప్ప విని నవాబు ,, అదిగో అదేకారణము వివాహము కాకపోవుటచేతనే యితఁడు మాసొమ్మిట్లు పాడుచేయుచున్నాఁడు. నీవు నాస్వభావ మెఱుఁగుదువుగదా. లెక్కలు సరిగా నుండనిపక్షమున మీగతి యేమగునో చూచుకొనం” డని కఠినోక్తులు పలికెను. నానకు వానికఠోరభాషణము లాలకించి యించుకేని వెఱపునొందక ,, లెక్కలు చూపినపిదప మీయిష్టము వచ్చినట్లు చేయవచ్చును లెం”డని నిర్లక్ష్యముగఁ బదులుచెప్పెను. తనయంతవాని యెదుట నానకు నిర్భయముగా నిర్లక్ష్యముగా నిశ్చలముగా నట్లు ప్రత్యుత్తరము చెప్పుటచేత నవాబునకు మితిమీరిన కోపమువచ్చెను. ఆకోపము పైకి స్ఫుటముగాక ముందే జయరాముఁడు వానిముఖలక్షణములు గనిపెట్టి మిక్కిలి వినయముగా చేతు

లుజోడించిఁ నానకు గొప్పవారి దరిశనము లెన్నఁడు చేయని పల్లెటూరు వాఁడగుటచేత మర్యాదలు తెలియక యట్లు వచించెనేకాని యనుమానింపఁ దలఁచుకొనలేదనియుఁ దనయందే దోషమును లేదని నమ్మి యంతవిస్పష్టముగాఁ బలుక సాహసించెననియుఁ బ్రథమ దోషమగుటచే క్షమియింపఁదగు"నని యుఁ బలుతెఱంగుల బ్రార్థించెను.

ఆ వేఁడికోలు విని దయాళుఁనయి నవాబు తనకోటలోనున్న యదురావను మంచి లెక్కగానిని పిలిపించి యంగడి లెక్కలు శోధింపుమని యానతిచ్చెను. యదురావు మిక్కిలి జాగరూకతతో నైదుదినములు లెక్కలు పరీక్షించెను. నవాబుపెట్టిన పెట్టుబడియు దానిమీఁదవానికి రావలసిన లాభము నుగాక 321 రూపాయలు కొట్టులో నిలవయున్నట్టు లీపరీక్షవలన దేలెను. నానకు తననిమిత్తము దానధర్మముల నిమిత్తము వ్యయముచేయగా నతనివంతు మిగిలినసొమ్మది. అదిచూచి జయరాముఁడు మానప్రాణములు దక్కినవని మిక్కిలి సంతోషించి మరునాఁడు నవాబు దరిశనమునకుఁ బోయెను. అది వఱకే యదురావువలన లెక్కల పరీక్షనుగూర్చి నవాబు విని యున్నందున జయరామునిజూచి యతఁడు "నీమరఁదిమీఁద నీవిధముగా వాడుకలు కలుగుటకు కారణమే"మని యడిగెను అనవుఁడు జయరాముఁడిట్లనియె. "లోకములో నెంతమంచి వారికయినను శత్రువులుండక మానరుకదా. అట్లే మానాన

కుమీఁద కూడగిట్టనివారు కొందఱున్నారు. ఇదియంతయు నామహాత్ముల సృష్టియే కాని మావాని లోపమేమియు లేదు" పరీక్షానంతరమున నవాబు నానకుమీఁద నెక్కువ విశ్వాసము గలవాఁడై మునుపిచ్చిన సొమ్మునకుఁ దోడుగ పెట్టుబడి క్రింద మఱిమూఁడు వేల రూపాయల నిచ్చి వ్యాపారము నెక్కుఁడుగ సాగించుమని చెప్పెను. నానకు నిర్దోషియని తెలిసినప్పుడు జయరాముఁడు వానిభార్యయు నొందిన యానంద మింతింతయని వర్ణింప నలవికాదు. ఆపరీక్షవలన నవాబునకు నానకుమీఁద నమ్మిక పొడముటయేగాక జయరామునిమీఁదకూడ నధిక గౌరవము గలిగెను. కుబుసమువిడిచిన కోడె త్రాచుననుకొన్నది పూలదండయయినట్లు బావమరుదులనిద్దరిపయి నలిగి వారిం జెరుపఁదలఁచిన నవాబు పరమాప్తుఁడగుటచే నానకుమీఁద నిందలుమోపిన శత్రువులు సిగ్గుపడి నోళ్లు మూసికొనవలసిన వారైరి. నానకు మేలునే గోరునట్టి బరమమిత్రులు సంతోషపరవశులైరి. తనకుమారుఁడు బుద్ధిహీనుఁడనియు జిల్లిగవ్వయైన నార్జింపలేఁడనియు, గౌరమాలినవాఁడనియుఁ దలంచి వాని నింటనుండి వెడలనడచిన కాళుఁడు పుత్రుని మిత వ్యయము నిర్దోషిత్వము నవాబునకు వానిపై దయగలుగుట మొదలగు వార్తలు విన్నప్పుడు పొందిన సంతోషమనుభవైక వేద్యమేగాని వర్ణన కసాధ్యము. మొదటినుండియు నానకు మహాత్ముఁడగునని నమ్ముచుండిన రాయబులారు దానినివిని యెంతో సంతోషించెను.

ఒకనాఁడు సాయంకాలము జయరాముఁడు భార్యయు
నానకునుగూర్చి మాటలాడుకొను చుండునంతలో నతఁడేవ
చ్చివ్యాపారములో తనవంతువచ్చిన లాభపుసొమ్ము దెచ్చి
చూచుడని వారిచేతికిచ్చెను. అక్కడకుఁ దమ్మునివిూఁదనను
మానమెన్నఁడును లేకపోయినను లోకులుచేసిన నిరాపనింద
ల కామెమనఃఖేదమునొంది పరీక్షానంతరమున నిష్కళంకుఁ
డైవచ్చినసోదరుని బహువిధముల గౌరవించెను.

నానకుఁ గుణవంతుఁడై ధనసంపాదకుఁ డగుటచేత స్వ
కుటుంబభారము వహింపఁగలఁడు గావున వానికి వివాహము
శీఘ్రముగఁ జేయుట యుచితమని సోదరీ భావుకలు తొందర
పడిరి. అదియునుఁగాక సంసార బంధమునందు వానిని ప్రవేశ
పెట్టినచో నతఁడందే తవుల్కొని యన్యవిషయమునుండి మన
స్సు మరల్చి బాగుపడునని వారెంచి యీవఱకే వానికొక
సంబంధము కుదిర్చిరని మనమెఱుఁగుదుముగదా. జయరాము
డునానకునకుఁ బిల్ల నీయఁదలఁచిన మూళునిపేర ముహూర్త
నిశ్చయము చేయుమని జాబులువ్రాసెనుగాని మూలుఁడు వి
వాహమునకుఁ గావలసిన సంబారములు తనకు సమకూడ
లేదని కొంతయాలస్యముఁ జేసి యెట్టకేలకు భాద్రపద బహు
ళ సప్తమిదినమున సుముహూర్తము నిశ్చయించి వివాహము
నకుం దరలి రమ్మని వ్రాసెను. కాలుఁడు సకుటుంబ పరివా
రముగా సుల్తానుపురమునకుఁ బోయి యటనుండి పెండ్లికొడు

కును జయరాముఁడు మొదలగు చుట్టములను దోడుకొని తరలిపోయెను. వియ్యంకుఁడు వియ్యాలవారిని దనస్థితికిఁ దగినట్లు గౌరవించెను. వివాహ మహోత్సవము మూఁడుదినములు జరిగెను. నాలవనాఁడు కాలుఁడు పెండ్లికూఁతురును వెంటఁ బెట్టుకొని సపరివారముగ బయలుదేరి సుఖముగ సుల్తానుపురముఁ జేరెను.

పెండ్లికూఁతురుపేరు సల్లఖి. అత్తవారెందుచేతనొ తల్లిదండ్రులు పెట్టిన పేరంబిలువక చూనియని యామెను బిలుచుచువచ్చిరి. సుల్తానుపురమునకు వచ్చినపిదప కాలుఁడు కొడుకును గోడలిని స్వగ్రామమునకుఁదోడ్కొనిపోవఁదలఁచెను. తాల్వెండిగ్రామమునకుఁ బోవుటకునానకున కిష్టము లేదు.ఆ కారణముచేత జయరాముఁడు నానకియుఁ దాని కంగీకరింపరైరి. కాని కొందఱు పెద్దలు నానకుయొక్క తల్లి వివాహామునకుం రానందున కొడుకుంగోడలు కాఁపురముచేయుచుండ నామెకన్నులు చల్లగ చూడగోరుననియు నొక్కనెలయైన నామెకడనుండుట యుచితమనియు నుపదేశించిరి.ఆయుపదేశముంబట్టియుఁదల్లిమీఁదగలగౌరవముంబట్టియు నానకు స్వగ్రామమునకుఁ బోవనిష్టపడిభార్యాసమేతుఁడై తండ్రితోఁగూఁడ జనియెను. అతఁడు వచ్చువఱకు నంగడిపని బలుఁడు చూచుట కొప్పుకొనెను. వివాహ దీక్షితుఁడై కళ్యాణవేషముతోనున్న కుమారుఁడు ధర్మపత్నీసమేతుఁడై తల్లిపాదములకు నమస్కరింప,త్రిప్తాదేవి

కొడుకుం గోడలిఁ గౌఁగిలించుకొని యానందబాష్పములని యెడి ముత్యాల సేసలు వారిపైఁ జల్లెను. నానకు రాకవిని చుట్టములు నెచ్చెలులు పరిచితులు వానిం జూడవచ్చి యతఁడు మంచివృత్తిలోఁ బ్రవేశించినందుకు ధనము సంపాదించుచున్నందుకుఁ జాల సంతసించి కొనియాడిరి. కొడుకక్కడనున్న నెల దినములలోఁ దండ్రి సహజముగఁ గఠినుఁడయ్యు మరల నేమి సాహసము పుట్టునో యను భయమున నేమియుననక నడుమనడుమ నెవరితోనో యన్నట్లు "ధనము సంపాదించుట మంచిది.ధనములేనివారి నెవరుఁజూడరు. దుస్సహవాసములుచేయఁగూడ"దనుచు నెమ్మదిగఁ గాలము వెళ్ళబుచ్చెను. ఆమాసము ముగిసినపిదప నానకు భార్యాసమేతుఁడై సుల్తానుపురమునకుఁ బోయి యెప్పటియట్ల తనపనిలోఁ బ్రవేశించెను. పుట్టినింటివారు చూనీదేవిని మరల స్వల్పకాలములోనే బంపుదుమని చెప్పితీసికొనిపోయిరి.

శ్రీ

నానకుచరిత్ర.

చతుర్థాధ్యాయము.

ఇరువది యేండ్లయిన నిండకముందే నానకు గృహస్థుఁడయి సంసారభారము వహించెను. కాని యాపెండ్లి వానిజీవనము సుఖాస్పదముగఁ జేయుటకు మారు దుఃఖభాజనముగ జేసెను. చూసీదేవి కోపశీల గర్వసమేత. ఒరులపై నధికారముచేయనిచ్చకలది. ఆమె జనకుండగు మూలుఁడు కాలుని యచ్చు. వాక్పారుష్యమునందు ధనాశయందు మనఃకాఠిన్యమునందు వియ్యంకు లొండొరులకుఁ దీసిపోరు. చూసీదేవితల్లి నానకు తల్లివంటిదిగాక భర్తగుణములకు వన్నె వెట్టుచు ననుకూల దాంపత్యమని లోకులు చెప్పుకొనునట్లు నడచెను.

అట్టి జననీ జనకుల కుద్భవించినందువ చూసీదేవి తల్లి చాలు బిడ్డయు తండ్రిచాలు బిడ్డయు నయ్యెను. తల్లిదండ్రుల గుణములు ప్రతిబింబములట్లు బిడ్డలయందు గానబడుచుండును గదా. తల్లి మంచిదికానపుడు తండ్రి మంచివాడగుటయో తండ్రి యోగ్యుఁడు గానపుడు తల్లి యోగ్యురాలగుటయో

తటస్థించునేని బిడ్డలొకవేళ సుగుణవంతులు కావచ్చును. భా ర్యాభర్తలిద్దఱు దుస్స్వభావులయినపుడు బిడ్డలు సాధుశీలు రగుట యరిది. అయోగ్యులగు జననీజనకుల కుద్భవించినను బిడ్డలు జన్మించినది మొదలు సజ్జనులచేఁ బెంపబడుదురేని వారికి సద్గుణము లలవడవచ్చును. అట్లుగాక యవివేకులగు మాతాపితలకుఁ బుట్టి వారిచే డనే పెరిఁగిన బిడ్డలమాట వేరే చె ప్పవలయునా! చూసీదేవి గయ్యాళితనమున దల్లిదండ్రులను బోలినందున బ్రతిదినము మగఁడు గృహమునకు వచ్చినప్పు డు పిల్లిమీఁదబెట్టి యెలుకమీఁదబెట్టి సణుగుచు నిదిలేదదిలే దని కేకలువేయుచుండును. అంతతోఁ బోక గృహకృత్యము లకుఁ గావలసిన సంబారములు సరిగ సమకూర్చుట లేదని యు సంపాదించిన ధనమంతయు బైరాగులకు బావాజీలకుఁ బెట్టి సంసారము గుల్ల చేయుచున్నవాఁడనియు, నుదయాస్త మయములు మగనిని సాధించు చుండును. సంపాదించిన ధన ములోఁ జిల్లిగవ్వయైన వెచ్చబెట్టక తనయిచ్చవచ్చినట్లు వ్య యముచేయుటకు దనయధీనము జేయుమని పోరుచుండును. తానెంత పోరుపెట్టినను భర్త తనమాట రవ్వంతయు లక్ష్యము సేయనందుననామెతనపంతము నెగ్గించుకొనుటకుఁ బలుమారు తల్లిదండ్రులకుదనకష్టములఁదీర్పరమ్మనివర్తమాన మంపుచుం డెను. పంపుటయేతడవుగ వానియత్తమామ లిరువురుకూతుఁరుమి క్కిలి కష్టపడుచున్నదనుకొని యల్లుని యింటికివచ్చి తమకూఁ తు రష్టకష్టములు బడుచున్నదని కల్లిబొల్లి యేడ్పులేడ్చి ,,మె

ప్పుడు బుద్ధితెచ్చుకొని బాగుపడుదువు నాయనా” యని యల్లునిమీఁదబడి రక్కసులవలె వానిని బాధించుచు వచ్చిరి. సహజముగ శాంతశీలుఁడును వాక్పారుష్యమన్న మిక్కిలి యసహ్యపడుచు నిరంతరము మనశ్శాంతినే గోరు నానకు, ఆలిపోరునకు దోడుగ నత్తమామల పోరుగూడ సంభవించుటచే మనస్స్థిమితము లేనివాఁడయి చాల దుఃఖపడుచు వచ్చెను. ఒకప్పుడత్తమామల పోరుఁబడలేక మాయింట నన్నవస్త్రములకు లోపము లేదుకదాయని యడుగుచుండును. ఆపలుకులకత్తమామలు మిక్కిలి కినిసి ,,అన్నవస్త్రములున్న చాలునా మఱేమియు నక్కఱలేదా ! నగలుండవలె నాణెములుండవలె సంసారము చేయుచున్నపుడెన్నో యుండవలెను. కాలునొచ్చిన చేయినొచ్చిన నింటగూర్చుని సుఖముగ తినుటకు గొంతసొమ్ము నిలువ యుండనక్కఱలేదా! నీసొమ్ము దినుచున్న గోసాయిలు సన్యాసులు నీకాపత్సమయమున నక్కఱకువత్తురని తలంచుచున్నాఁడవుకాఁబోలు. పాపమేమియు నెఱుఁగని మాపిల్ల యట్టియాపత్సమయము వచ్చిననో నిష్కారణముగ గంగలో దిగవలయు” నని నిష్ఠురముగ బలుకుచు వచ్చిరి. కర్ణకఠోరములగు నప్పలుకులు వినినప్పుడు నానకు మనస్సు మిక్కిలి ఖేదమునొంది “మాయూరికి మాయత్తవారియూరికి నిప్పుడున్నదూరముకంటె, బదిరెట్లుదూరముండిన బాగుండునుగదా దూరముండినపక్షమున వీరు తఱచుగవచ్చి నన్ను బాధింప

కుండురుగదా” యని తలంచుచుండును. అల్లునియూరికి మా మయూరికి దూరముండుట మంచిదనియే కాంబోలు శాస్త్ర కారకులు సయితము “గృహస్థులు పుత్రికలను దూరప్రదేశ ములనుండు పడుచువారి కీయవలయు” నని శాసించిరి. నానకు నకు గృహము సుఖప్రదమగుటకు మారుదుంఖభాజన మయి నందున నతఁ డింటనుండినప్పుడు ముండ్లకంపమీఁద నుండిన ట్లుండి మెదుకులు నోటవేసుకొని యావలకుఁ బోవుచుండును. సోదరీ గృహమునకుఁ బోవఁదలఁచిన వానియత్త యామెయిం టికిఁగూడ బోయి యల్లునిమీఁద పిధివిరామము లేక నేరములు చెప్పుచువచ్చెను. నానకి సాధుశీల యగుటచే దనసోదరుఁడు నోగ్యుఁడని యామె యెఱింగియుండియు నా గయ్యాళిగంప నోటికి వెరచి యేమియుననక యూరకుండును.

వేయిమంది పడుచు పడఁతులైనను నానకి యత్తగారి యెదుట నిలువలేరు. అట్టి యామెయెదుట పరమసాధ్వియగు నానకి నిలిచి యేమిప్రతిఘటింపఁగలదు. స్వగృహమునందు గాని సోదరీగృహమందుగాని యించుకేనియు మనశ్శాంతినొం దుటకు వీలులేక నానకు దుకాణమే యిల్లుచేసికొని దినము నం దెనిమిది జాములలోఁ జాలభాగ మక్కడనే గడుపుచు వచ్చెను. అతనికి బలుఁడు సహాయుఁడు బలునకతండు సహా యుఁడు. అతఁడొంటిగ గూర్చున్నప్పుడు మనసులో ననేకాలో చన లొకదానివెంబడి నొకటి తోఁచుచుండును. భార్యా దుఃఖ

హేతువు సంసారము దుఃఖహేతువని పెద్దలు చెప్పెడు మాటలు వానికి జ్ఞప్తికిరాఁగా నతఁడు మాటిమాటికి మెడను గుదికట్టయుఁగలిగి సంకిలియునగు నీవివాహమేల చేసికొంటినని విచారించుచు దృఢమైన యాబంధమును తెంపుటకు సమయమును నిరీక్షించుచుండెను. అట్లు నిరీక్షించుచుండగానే యనేక సంవత్సరములు గడచెను. అతనికప్పటికి ముప్పదియాఱవయేఁడు. వివాహమై పదునాఱు సంవత్సరములాయెను. అతనికిద్దఱు కుమారులు జన్మించిరి. అతని ముప్పది రెండవయేఁట మొదటి కుమారుఁడు పుట్టెను. ఆకుమారునిపేరు శ్రీచంద్రుఁడు. మఱి నాలుగేండ్లకనగా ముప్పది యాఱవయేఁట రెండవకుమారుఁడుదయించెను. అతనిపేరు లక్ష్మీదాసు. అట్టియవస్థలలో నానకు జీవితమందు గొప్ప మార్పొకటిజరిగెను. ఆమార్పు వానిని సంపూర్ణముగ మార్చివేసెను. భార్యాబంధమే త్యజింప నలవిగానిది. అట్టియెడ సంతానముచేత మఱింత దృఢమైన యాబంధమును నానకు తృణప్రాయముగ ఛేదింపఁగలఁడని లోకులెవ్వఱుఁ దలంపలేదు. వానిశత్రులు మిత్రులుగూడ నానకు సంసారబంధమునం దగులుకొన్నాఁడు. వాని బ్రహ్మవిద్యయంతయు నడుగంటినదని బహిరంగముగ ననుకొనుచుండిరి. అట్టి సమయమున నానకు సర్వసంగ పరిత్యాగియై యెల్లవారల నద్భుత మొందజేసెను. రెండవ కుమారుఁడు పుట్టినయాఱు మాసములకు నానకొకనాఁడొకచోట నొంటిగ గూర్చుండి దీ

ర్యాలోచనము చేయుచుండ వానివద్దకొక పకీరు వచ్చెను. ఇరువురు కొంతసేపు భగవద్విషయికమైన చర్చచేసిరి. ఆసంభాషణము ముగిసిన వెనుక పకీరు నానకుతో నిట్లనియెనట. "నానకూ! నీవు చేయుచున్న పనియేమి? నీజీవితముయొక్క పరమార్థమిదియేనా? నీవు చేయవలసిన యుత్కృష్టకార్యమునకు నీవిప్పుడు గడుపుచున్న దేహయాత్ర యనుకూలమై యున్నదో లేదో చూచుకొనుచున్నావా?" ఆపలుకులు నానకు మనస్సుమీఁద నెంతో పనిఁజేసివానిని విరక్తిమార్గమునకుం ద్రిప్పెను. త్రిప్పుటయు నతఁడు పకీరుతో నిట్లనియెనట. "భగవంతుఁడంతయు సరిగా వచ్చునట్లు నడపించును" ఆపలుకులు పలుకునప్పుడు నానకు మనసారా నేదోచేయుటకుఁ గృతనిశ్చయుఁడైనట్లు కనఁబడెను. అదిగ్రహించి పకీరు సంతసించి తన దారిం బోయెను.

ఆపకీరుతోఁ బ్రసంగముజరిగిన యెనిమిదిమాసముల కొకనాఁడు తెల్లవారుజామున నానకు దాపుననున్న యేటి కెప్పటియట్ల స్నానమునకుఁబోయి తిరిగి గృహమునకురాక యదృశ్యుఁడయ్యెను. అతని యదృశ్యత యాలుబిడ్డలకు సోదరీభావుకలకు జాల భయముగలిగింప వారు పనిగట్టుకొని [illegible]త్తము గ్రామము పొలిమేరలు వెదికించిరి. కాని యతండెందుం గానబడఁడయ్యె. ఆయనను గనిపెట్టి నాకి కిట్టనివారు నానకు నవాబుసొము గ్రహించి యాపదవచ్చునను భయమున నెక్కడికో

పారిపోయెననియు గడుసువాడగుటచేత నట్లుచేసెననియు నప వాదములు వేయఁజొచ్చిరి. అట్లు పగతురు చెప్పుకొనుచుండ నే మికారణముననో మరల నానకు మూడవనాడు స్వగ్రామము నకుఁ బోయెను. అతనింజూచి నిరాపనిందలు మోపిన కుత్సిత స్వభావులు తమపలుకులు కల్లలయ్యెనని తలవంచుకొనిరి. నా నకు చిన్న గోచిమాత్రము పెట్టుకొని దిగంబరుఁడట్లై యుండె స్వగృహమునకుగాని సోదరీగృహంబునకుగాని యతఁడుపోవక యూరకనిందందు దిరుగఁజొచ్చె. గ్రామవాసులు వాని యవస్థ గనుగొని ,, వానికిమతిలేదు పిచ్చియెత్తినదని కొందఱు నయ్యే మేదోపట్టి యట్లు వేధించుచున్నదని కొందఱు బలుకంజొచ్చిరి. నానకు హఠాత్తుగ నదృశ్యుఁడయ్యెనని విని నవాబు వానికిఁ బూటకుఁడగు జయరామునింబిలుపించి లెక్కలు పరీక్షచేయిం పుమని యానతిచ్చెను. జయరాముఁడు నానకును గూడ వెం టబెట్టుకొని నవాబువద్దకు బోయెను. లెక్కలు మూడవసారి పరీక్షింపబడెను. కాని కడచిన రెండుసార్లవలెనే నానకు ని ర్దోషియని తేలుటయేగాక యతనివంతు రు 760 లు రావలసి యుండెను. పరితోషానంతరము నవాబు నానకు న్యాయబుద్ధికి సంతోషించి మరల దనవద్ద నుండుమని యడిగెను. నానకు తనకుద్యోగమక్కర లేదని తనకు రావలసిన ధనము పేదలకు బంచిపెట్టుమని చెప్పెను.

నానకు చాలకాలము గృహస్థుఁడై భార్యతోఁ గాపురముచేసి సంతానముంబడసి సంసారబంధములు మఱింత బిగిసినవెనుక వయసు కొంత మునిరిన పిదప విరాగియై యాలుబిడ్డలవిడచి నిస్పృహుఁడై భగవద్ధ్యాన పరాయణుఁడగుట జాలమంది కాశ్చర్యము కలిగించును. కాని యిందాశ్చర్యపడవలసిన దేమియులేదు. ఏలయన నానకుయొక్క గృహస్థాశ్రమము వాని నుత్తమగతి నొందించునట్లే యుండెను. కాని యధోగతికిం దెచ్చునట్టులేదు. అతఁడు ప్రతిదినము జామురాత్రియుండగా మేల్కొని స్నానము జేసి పరిశుద్ధదేహముతోఁడను పరిశుద్ధ మనస్సుతోఁడను భగవద్ధ్యానము చేయుచుండును. భగవంతుఁడు దయామయుఁడు సత్యస్వరూపుఁడు పరిశుద్ధుఁడు నగుటచేత వాని నిర్మలమనస్సుతో ధ్యానించి వారికందఱకు దయా సత్య శౌచములు తమయంతట తామేవచ్చి కరతలామలకములైయుండెను. వారు సంసారమునందుండియు సంసారమున కతీతులు. మనసు వారి యధీనమునం దుండుటచే నుండఁదలచిన నింట నుండుదురు. వెడలదలంచిన నిర్విచారముగ వెడలుదురు. అదియునుగాక న్యాయార్జితమగు సొంత ద్రవ్యము దినువారి మనస్సు నిర్మలమై పవిత్రమైయుండును. నానకు ధాన్యపుదుకాణమునం బ్రవేశించినది మొదలు న్యాయార్జితము స్వార్జితమునగు ధనమే తినుచుండుటంజేసి వానిచిత్తము నిష్కలుషమైయుండె. మఱియు నతఁడు ద్రవ్యమును సంపా

దించినప్పుడు భగవద్భక్తులకు స్వార్జితమునఁ జాలభాగము దానము చేయుచువచ్చెను. దాతయెల్లప్పుడు భగవంతునకు సమీపవర్తియై యుండునుగదా! పూర్వోక్త విషయములంబట్టినానకు సంసారమం దున్నపుడె మోహపాశబద్ధుఁడు గాఁడనియు, నిర్మలాంతఃకరణముగలవాడనియుఁ, బరమభక్తుడనియు, నిస్పృహగలవాఁడనియు మనము గ్రహింపవచ్చును. అట్టి గుణము లుండుటచేతనే విరక్తిదోఁచినతోడనే యతఁడు సంసారము నవలీలగ విడువగలిగెను.

మూళుఁడు తనయల్లుఁడు విరాగియైపోయెనని విని తద్దయు విషాదమంది పిడుగడచిన వాని చందమున తోలు దొల్తసిశ్చేష్టుఁడయ్యెను. తెలివివచ్చినపిదప నతఁడు మహాకుపితుఁడై యల్లుఁడుదారపుత్రిలను నిరాధారులజేసి సన్యసించుట దుష్కార్యమనియు సంసార నాశహేతువనియు నభిప్రాయపడి యల్లుడుద్యోగము సేయునపుఁడైన నించుకధనము నిలువచేయకపోవుటచేతను కూఁతుసంసారము బిడ్డలు పాపలు గలిగి పెద్దదగుటచేతను దానిపోషణ మేవిధంబున జరుగగల్గదని బెంగపెట్టుగొనియె. తనకున్న సొత్తులోనుండి కూఁతునకేదేని కొంతయియ్యవలయునన్న దనసంసారము దీనస్థితిలోనేయుండెను. నానకు మొదటినుండియు నెవ్వరితో మాటలాడక నొంటిగనూర్చుండి ప్రపంచము మీాద నసహ్యపడునట్లు గానబడుచువచ్చెనుగాని యతడంతలో నంతపని చేయునని మామగారెన్నడు

స్వప్నమందైన దలంపలేదు. తలఁచినకొలఁది కూఁతురు యొక్కయు మనుమలయొక్కయు నవస్థ విషాదము గలుగఁజేయు మూళుఁడు తనమాట యల్లుఁడు వినఁడని యెఱింగి తనపురోహితుని గాంచి నానకు బుద్ధివైరాగ్యమునుండి మరల్చి సంసారమువంక ద్రిప్పుమని యాయననుబతిమాలి పంపెను. ఆపురోహితుఁడు వల్లెయని బయలుదేరి పోయి శ్మశానమునందు గూర్చుండి యీశ్వరధ్యానము చేయుచున్న నానకునుగాంచి యాలుబిడ్డలను మలమలమాడ్చి సన్యసించుట యనుచితమని యెన్నో తెఱంగుల వాని కుపదేశించెను. కాని వానిమనస్సు నిశ్చలమై యుండుటంజేసి పురోహితుఁడు వచ్చినదారినే స్వగ్రామమునకుఁజని యావృత్తాంతము మూళున కెఱింగించెను. అల్లుఁడు మరల సంసారియగుట యసాధ్యమని గ్రహించి మూళుఁడు నానకునకు ధాన్యపుకొఠారములో రావలసిన మేఁడువందల యిరువది రూపాయలు వాని యాలుబిడ్డలకిచ్చి రక్షింపవలయునని నవాబునకు విజ్ఞాపనమంపెను. నవాబు నానకుదారపుత్రుల నిరాధారస్థితికి మిక్కిలి జాలినొందియు నానకుచేత పేదలనిమిత్తము దానమీయబడిన ధనము వాని సమ్మతిలేక యాలుబిడ్డల కిచ్చుట యధర్మమని భయపడి మూళుఁడు కోరినప్రకారము చేయుట కిష్టపడఁడయ్యె. అయినను నానకునకు మతిలేదని లోకులు చెప్పుకొనుట చేతను మతిలేనివాఁడు చేసిన దానధర్మములు పరిగ్రహింపఁదగినవి కావని

తెలియుటచేతను నవాబు వానివంతుధనము దానముచేయక యాలు బిడ్డల కీయ బ్రియత్నించెను. నానకు నిరంతరము గోరీలదొడ్డిలో గూర్చుండి జపము సేయుచుండుటచే వానికే దేని యొక దయ్యముపట్టి యుండవచ్చునని కొందరు చెప్పిరి. తురకలకును దయ్యము లున్నవని నమ్మికగలదు గావున నవాబు తన మతగురువు నొక్కనింబిలిచి మంత్రములు చదివియా దయ్యమును వదలించుమని వానితోఁ జెప్పి నానకు నప్పగించెను. ఆగురువు నానకుకడకుం బోయి తనమంత్రము లన్నియుఁ జదివెను. ఎన్నిమంత్రములు జదివిన నతఁడెప్పటి యట్లె యుండెను. తురక గురువు నానకుతో నించుకసేపు సంభాషించి వానికి దయ్యము పట్టలేదనియు మతి లేకపోలేదనియు గ్రహించి యామాట నవాబున కెఱిఁగించెను. పేదలకు బంచిపెట్టవలసిన సొమ్ము మఱియొకలాగున వినియోగించుట మహాపాపమని మహమ్మదీయ ధర్మశాస్త్రములలో నుండుటచే నవాబు పాపభీతినొంది యాధన మేవిధంబున వినియోగింప నగునని జయరామునిం బిలిపించి యాలోచనమడిగెను. జయరాముఁడెటుచెప్పిన నెటువచ్చునో యని యేయాలోచనముం జెప్పవెరచెను. ఏలయన నానకుయొక్క యాలుబిడ్డల యవస్థజూడధనము వారికప్పగించుటయే న్యాయమని తోఁచును నానకు మతిలేనివాఁడు కాఁడని తెలిసినప్పుడువాని చెప్పిన చొప్పున వానిసొమ్ము దానముచేయకపోవుట యనుచితమనితోఁచును.

ఈ రెండు ధర్మసందేహములు జయరాముని బాధించిన కతమున నతఁడు నానకునే పిలుపించి కర్తవ్యమునుగూర్చి యడుగుమని నవాబునకు విన్నవించెను. నవాబువాని చెప్పినచొప్పున నానకును రమ్మని వర్తమాన మంపెను. నానకువానియాజ్ఞ నిరాకరించి రానందున నవాబు వానిని బలవంతముగ దనసన్నిధికి రావించి తనయాజ్ఞప్రకారము రాకుండుటకు గారణ మేమని కోపముతో నడిగెను. నానకు వానికిట్లనియె. „నేను మీసేవచేయునప్పుడు మీయాజ్ఞమన్నించి ఇప్పుడు భగవంతుని సేవ చేయుటచే భగవంతుని యాజ్ఞనేమన్నించెద. అప్పలుకులు విని నవాబు „నీవు భగవద్భక్తుండ వయితివేని నేనును భగవద్భక్తుఁడనే. నేఁడు శుక్రవారము మసీదునకుఁబోయి మన మిద్దరము నమాజు చేయుదము ర” మ్మని పలికెను. భగవంతుఁడు సర్వవ్యాపకుఁడను నమ్మిక హృదయమున నుండుటచే నానకు మసీదునకు బోవ సమ్మతించె. సమ్మతించుటయు నవాబు కొలువులోనున్న గొప్పసరదారులను స్వమతగురువులను నానకును వెంటబెట్టుకొని వైభవముతో మసీదునకుఁబోయి ప్రార్థనల నారంభించెను. తురకలందరు దమయాచారప్రకారము ప్రార్థనసమయమున మోకాళ్ళమీదబడియుండ నానకు మాత్ర మట్లు చేయక కాలువంచక నిలచియుండెను. ప్రార్థనలు ముగిసినపిదప నవాబు నిలిచియున్న నానకునుజూచి “ఓయి నీవు నాతోగలిసి ప్రార్థించుటకు వచ్చితివా? లేక

నిలచియుండుటకు వచ్చితివా?" యని యడిగెను. నవాబు ప్రశ్నమునకు నానకు క్రిందియుత్తరముఁ జెప్పెను. "ప్రార్థనసమయమున మీరు గాంధారదేశమున గుఱ్ఱములను బేరము చేయుచుంటిరి. అందుచేత నేను మీతో గలసి యెట్లుబ్రార్థన సేయగలను." అనవుఁడు నవాబుప్రక్కనున్న ఖాజీ నానకుతో నిట్లనియె. "నీవు నవాబుగారితో గలిసి ప్రార్థనము జేయలేనిపక్షమున నాతో గలసి యేలప్రార్థింపవైతివి" అప్పలుకులకు నానకీవిధమున బదులుచెప్పెను. "మీతక్కువ యేమున్నది. మీగుఱ్ఱపుపిల్ల మీదొడ్డిలోనున్న బోదెలో బడునేమోయను భయమున మీమనసు ప్రార్థనసమయమున మీగుఱ్ఱపుపిల్లవెనుకనే యుండెను. నేనుమీతో గలిసిన మాత్రమెట్లు ప్రార్థింపఁగలను."

అతనిపలుకులు విని నవాబు వానిగురువు విస్మయము నొంది యొండొరుల మొగంబులు చూచుకొని యెట్టకేలకు తమమనస్సు లాసమయమున నిజముగా మసీదులో లేవనియొప్పుకొనిరట. అన్యుల మనోగతములగు నాలోచనలను విజ్ఞానవంతులు సులభముగ నెఱుంగ గలరని ప్రకృతి శాస్త్రజ్ఞులు చెప్పుచున్నారు. ఇది నిజమో యతిశయోక్తియో మనము చెప్పజాలము. అనంతరము నవాబు నానకును బిలిపించిన కార్యము మరువక ధనమెట్లు వ్యయము సేయవలయునని వానినడిగెను. ఎన్నివిధములఁ దరచి తరచి యడిగినను నానకు

మొట్టమొదట జానున్నట్లు ధర్మమే చేయుమని నొక్కిచెప్పెను. నవాబు నానకు నడిగిన కార్యములేదని తెలిసికొని వానిం బంపివేసి యాధనము సగము నానకు మనోరధ ప్రకారము పేదలకు పంచిపెట్టి సగ మాలుబిడ్డల కిచ్చెను.

ఈనాటి హిందువులకు వలెనె యానాటి హిందువులకు గూడ జాతి మతవర్ణ సంబంధములయిన పట్టుదలలు మిక్కుటముగనుండెను. మనదేశము నిప్పుడు క్రైస్తవులు పరిపాలించుచున్నట్టె యప్పుడు మహమ్మదీయులు పరిపాలించుచుండిరి. ప్రభువులు మహమ్మదీయ మతస్థులయినను దేశస్థులు హిందూమతమునే యవలంబించి విడువక యభిమానముగలవారై యుండిరి. తురకలుహిందువులు పలుమారుత్సవసమయములగలియుచు వచ్చిరిగాని కలిసి (తినుట వియ్యమందుట మొదలగు వానిలో మాత్రము హిందువులు గలియరైరి. హిందువుఁడు మసీదునకుంబోయి తురకలంగలసి నమాజు చేయుట స్వమత మరియాదం దాటుటగా నానాటివారు భావించుచు వచ్చిరి. అట్టివాని నానాటివారు వెలివేసి రేగాని వర్ణములో నుంచరైరి. నానకు మహమ్మదీయులతో గలిసి మసీదులో బ్రార్థనచేసి స్వమతమరియాద నతిక్రమించెను. నవాబు ఖాజీవాని వెంటబెట్టుకొని పోవుటంజేసి నానకు స్వభావమెఱుఁగని వారందఱు దప్పక యతఁడు నవాబు ప్రేరణంబున దురకలలో గలసెననియే జెప్పుకొనిరి. జయరాముఁడామాట విన్నప్పుడు చాల

తొట్రుపడి యతిత్వరితమున నింటికిఁబోయి యావార్త భా ర్యకెఱింగించెను. ఆమెతన సహజధైర్యమునుజూపి భర్తజె ప్పినమాట సరిగా నమ్మలేదు. జయరాముఁడు తనమాట భా ర్యసరిగా నమ్మకపోవుటచే నిజస్థితి గనుగొని రమ్మని నాథుఁ డను బ్రాహ్మణుని నానకువద్ద కంపెను. ఆబ్రాహ్మణుఁడు త త్క్షణమే బోయి యథార్థస్థితి దెలుసుకొని నానకు తురకలలో గలిసినమాట యబద్ధమనియు నానకు నవాబుమాటలో బడి యట్టిపనిచేయువాఁడు కాఁడనియుఁ జెప్పెను. అదివిని జయ రాముఁడు భార్యయు మిక్కిలి సంతసించిరి.

నానకు విరాగులలోఁ గలిసినవార్త కాళునకుఁ జాల కాలమునకుఁగాని తెలియదయ్యె. తాల్వండి గ్రామమునకు సు ల్తానుపురమునకు కొన్ని వందలమైళ్ళ దూరమున్నందున నాఁటి దినములలో వర్తమానము దెలియుట చాలకష్టముగ నుండె ను. పూర్వము పొరుగూరి వార్తలు దెలియవలెనన్న గృహ స్థుఁడు పురోహితునో యింటి మంగలినో యింటి పాటకునో లేక బత్తెమిచ్చి ప్రత్యేకముగా నొక మనిషినో పంపవలయు ను. కుమారుని వార్త కాళున కెట్లెట్లో తెలిసెను. ఆవార్త వినగానే కాళునిప్రాణములు నిలువునంబోయెనని చెప్పవచ్చు ను. త్రిప్తాదేవి దుఃఖ మింతింతయని వర్ణింప నలవిగాదు. ఆ మెభర్త తన దుఃఖముఁ గోపావేశముచేత నడుమనడుమ మర చుచువచ్చె. త్రిప్తాదేవి శాంతమున భూదేవియే కోపమెట్టిదో

యెఱుఁగనిదిగావున నామె దుఃఖమున కూరటయే లేకపోయెను అయినను కుమారుని స్థితి యున్న దున్నట్లు తెలిసికొని రమ్మని గాళుఁడు మర్దనుఁడను గాయకుని సుల్తానుపురమున కంపెను. మార్గమున మర్దనున కెదురుపడిన మొదటిపురుషుడే యావార్త నిజమని పలికెను. అప్పటికిని మర్దనుని మనసు సందేహాపరవశమగుటచే సుల్తానుపురమునకు వచ్చినతోడనే జయరాముఁడు వానిసందేహమును దీర్చెను. ఆదూఁత యంతతోఁ దనివి నొందక నానకును స్వయముగా జూడవలయునని కోరి గోరీలదొడ్డికిఁబోయి యాతనిం గాంచి మరల గృహస్థాశ్రమస్వీకారముఁ జేయుమని వాని కెన్నెన్నో యుపదేశములఁ జేసెను. ఈతఁడు తాల్వొండినుంచి వచ్చునప్పుడు తన వాక్చమత్కృతిచేత నానకు మనసు గరిగించి గృహస్థుం జేయగలిగినట్లు కాళునితోఁ బ్రిజ్ఞలు పలికివచ్చె నందుచేత నతఁడు తన యావచ్ఛక్తి వినియోగించి నానకుం ద్రిప్పఁజొచ్చెను. అయ్యిరువుర కలయికచేత నానకు గృహస్థాశ్రమము స్వీకరించలేదు గాని నానకు చేసిన వేదాంతబోధలచేత మర్దనుఁడు సంసారముమీఁద విరక్తుఁడై తాల్వొండికిఁ బోయి కాలునకుఁ గుమారుని యవస్థయైనం జెప్పఁ దలపక నానకునకు శిష్యుడయ్యెను. ఊరక శిష్యుఁడైయుండక నానకు కంఠములోఁ బ్రాణముండినంతకాలము పరమభక్తుఁడై తోడు నీడ యట్లు వానిని సేవించెను.

లోకము నుద్ధరింపఁదలఁచిన మహాత్ము లొక్కచోట నెప్పుడు నుండరు. తాము బుట్టిపెరిగినచోటులను వ్యవహారములు చేసినచోటుల మొదలే యుండరు. తమకు భగవంతుఁడిచ్చిన జ్ఞానము లోకమంతట వెల్లడిచేయుటయే వారి ముఖ్యోద్దేశము గావున మహాత్ములు నిరంతరము దేశాటనము చేయుచుందురు. నానకుగూడ జగదుపకార పారీణుఁడగుటచే మర్దనుఁడు తన శిష్యుఁడైన కొన్ని నాళ్ళకు సుల్తాను పురము విడిచి మఱియొకతావునకు బోవఁదలఁచెను. మర్దనుఁడు మంచిపాటకుఁడగుటచే నిరంతరము భగవన్నామ కీర్తనము గానరూపమున వానినోటినుండి వినవచ్చునని నానకు తాంబురా కావలయునని కోరి యదికొనుటకైన దనవద్ద ధనముఁ లేనందున దానికి వలయు ధనమిమ్మని సోదరివద్దకు వర్తమాన మంపెను. తమ్ముఁడట్టి కోరిక కోరుటయే చాలునని నానకిదేవి తక్షణమే వానికిఁ గావలసిన ధనమిచ్చి సోదరు నొకసారి జూడఁగోరి యెట్లైన వచ్చిచూచి పొమ్మని ప్రార్థనపూర్వకముగా వర్తమాన మంపెను. నానకు తనయక్కమాట త్రోసివేయలేక యామె దర్శనమునకుఁ బోయెను. నానకి తమ్ముని మిక్కిలి గారవించి భోజనముపెట్టి చాలసేపు వానితో సంభాషించెను. అక్కడ నుండగానే నానకు పూర్వపు చెలికాడగు బలుని జూడగోరెను. నానకి వెంటనే వానిని రావింపఁ నతఁడు వానిం జూచి నీ వెట్లున్నావని యడిగెను. బలుడప్పలుకులు విని యజమానుఁడు తన్ను విడిచిపోయినది మొదలు

తన కేమియు దోఁచక పిచ్చియెత్తినట్లున్నదనియు సెలవయ్యె నేని తాల్వోండికి బోయి వ్యవహారములం జక్క బెట్టుకొని మున్ను చేయఁదలంచిన పని జేయవచ్చుననియు బదులు చెప్పి నానకుచేసిన పని చాల మంచిదని పొగడి యతండు క్రొక్కినత్రోవ తప్పున్న వారిని నిరసించి తనకు నానకునందుఁ బరమభక్తి గలిగింపుమని భగవంతుని బ్రార్థించెను. నానకు వాని భక్తికిమెచ్చి తాల్వోండికిఁ బోవుటకు వానికి ననుజ్ఞ నిచ్చెను.

అనంతరము నానకు సోదరివద్ద సెలవు బుచ్చుకొని నిజనివాసమగు గోకీలదొడ్డికి బోయెను. మర్దనుఁడు తాంబూరా గొనుటకు బజారున కరిగెను. బజారులో నెక్కడ వెదకిన నెక్క తాంబురా యైనం దొరకలేదు. దొరకకపోవుట య టుండగా వాని యుద్దేశమెఱిగిన పడుచువాండ్రిందఱు వానిని జూచి యెగతాళి చేసిరి. మర్దనుడు బజారంతయుఁ దిరిగి తిరిగి విసికి వేసారి నానకుకడకు బోయి తాంబురా దొరకకపోవుటయు దన్నెల్లవారు బరిహాసించుటయు లోనగు వృత్తాంతమెఱింగించెను. నానకు వానిపలుకులు విని యిట్లని యూరకించె. “ప్రపంచమంతయు నజ్ఞానాంధకారమున మునిగి యున్నది. ఇప్పుడు లోకము మనల నిరసించినను ముందుముందు పశ్చాత్తాపముఁ బొందును వినయముతోఁ డను, మన మాటల నాకర్ణించును.” ఈశ్వరునియందుఁ గాటముగ మనస్సు నిలిపిన పరమ

భాగవతోత్తముని మనోధైర్యమెట్లుండునో చూచితిరా? లోకము తనమాట నిరాకరింపక వినయముతో వినునని వాని యంతరాత్మ విస్పష్టముగ వానికిఁ జెప్పెను. భగవద్భక్తులకు సామాన్యమనుష్యులకు గల ముఖ్యభేద మిదియే. అనంతరము నానకు కొంచెము యోచించి సుల్తానుపురమునకు సమీపమందున్న యొక గ్రామములో నొక వర్తకుడు పెహురూ యనువాడు తొంబురాలు చక్కగా చేయఁగల్గుఁడనియు వాని కడకు బోయిన దొరకుననియుఁ జెప్పి మర్దను నంపెను. మర్దనుఁడు బయలుదేరి నానాస్థలములు దిరిగి యామనుష్యుని నెలవుగానక మూఁడుదినములు తిరిగితిరిగి మిక్కిలి డస్సి యొక చెట్టుక్రింద గూర్చుండ వానివద్దకే పెహురూ వచ్చి యొక తొంబురా యిచ్చెనట. మర్దనుఁడు దాని వెల యీయబోవ దాని నతఁడు పరిగ్రహింపక నానకుదరిశనము చేయింపుమని ప్రార్థించెను. మర్దనుఁడను వానిందోడ్కొని నానకునకు జూపి త దభీష్టముం దీర్చెను.

మర్దనుఁడు గానవిద్యలో నానాటివారి నందరిని మించెనని చెప్పుదురు. తొంబురా దెచ్చి స్రుతివేసి యతఁడు తుహీ నిరాకార్ తుహీనిరాకార్ నానక్ బందా తేరా యను పల్లవిగల కృతి పాడెను. పాడినతోడనే నానకు భక్తిరసపరవశుఁడై యొడలెఱుంగక పడియెను. మర్దనునకు గానమునందధికప్రజ్ఞ మొదట లేదనియు నానకు వరప్రసాదమునకు నిము

సమున నట్టిపర్గ్రిజ్ఞ వానికిఁ గలిగినదనియుఁ గొందఱనుచున్నా రు. కొందరు మర్దనునకు సహజముగా గానమునం దధికప్రి జ్ఞగలదని చెప్పుదురు. నానకు మైమరచినపుట మర్దనునియొ క్క గానప్రభావముచేత గాక వాని హృదయమున నున్న భక్తిరసముచేతనే యని కొందఱు పలుకుదురు. ఈమాటయే కొంతవఱకు నిజమని తోఁచుచున్నది. భక్తిరసములేని శు ష్కహృదయుఁడు రాళ్ళు గరగించు పాటలు వినినను పరవశుఁ డై మూర్ఛిల్లునా? సహజముగా హృదయము భక్తిపూరితమై నప్పుడు స్వల్పగానము సహితము వాని కుత్సాహము గలిగిం చును. అంతేకాని తాంబురా కొయ్యలు నోటిపాటలు భక్తిలే నివానికి భక్తి సృష్టింపలేవు.

నానకు రెండుదినములు మూర్ఛావస్థలోనుండి మూఁడ వనాఁడు కన్నుదెరచి చూచెను. గురువునకు మెలకువ వచ్చిన తోడనే మర్దనుండు స్వగ్రామమునకుఁ బోవుటకు సెలవిమ్మ నియడిగెను. నానక్కు కారణముం దెలియఁగోర మర్దనుఁడిట్లని యె. ,, మీరు మూర్ఛవోయి రెండేసి దినములీ ప్రకారము గా నున్నపక్షమున నాపని యేమి కావలయును? ఆకలిచేత దా హముచేత నేను చచ్చిపోనా! కావున నన్ను బోనిండు.” శి ష్యుని బేలమాటలు విని గురు విట్లనియె ,, నీయిష్టము వచ్చి నట్లు చేయవచ్చును. నీవు స్వగ్రామమునకుఁ బోయి సుఖించి నను సంతోషమే నన్ను గనిపెట్టుకొనియున్నను సంతోషమే.

ఉండఁదలఁతువేని యాఁకలిచేత దప్పికచేత బాధపడవలసి యుండును. నానకుతో నున్నవారికి నానకుతోఁపాటు కష్టము లేగాని సుఖములు లభింపవు" మర్దనుఁడా పలుకులు విని యేమియుం బదులు చెప్పక యెటుచేయుటకుం దోఁచక సందిగ్ధమనస్కుఁడై యుండెను. అంతలో మర్దనుఁడు తన తమ్ముని విడిచి పోవదలంచుకొన్నాఁడని విని నానకి విచారమొంది మర్దనుని బిలిపించి పోవఁదలఁచిన కారణమడిగి తమ్ముని విడిచి పోవలదనియు సుల్తానుపురములో నున్నంతకాలము తనయింటనే రెండుపూటలు భుజియింప వలసినదనియు సోదరుఁడా యూరు విడిచిపోవునప్పుడు వానివెంట బోవలసినదని యా ప్రయాణమున కగు కర్చులన్నియు తానే యిచ్చుకొనబూనుననియుఁ జెప్పి యిప్పుడే రెండుబట్టలు నిరువది రూపాయలు వానికిచ్చెను. అది పుచ్చుకొని మర్దనుఁడు వారు చెప్పినట్లె చేయుటకు వాగ్దానము చేసి మరల నానకు కడకుంబోయెను. మర్దనుఁడు కనబడక పోవుటచే నతడు స్వగ్రామమునకే బోయి యుండవచ్చునని నానకు తలంచి వానిం జూచినతోడనే మరల నేలవచ్చితివని యడిగెను. మర్దనుఁడు నానకీదేవి తన్ను బిలిపించి చెప్పినమాటలన్నియు వానికెఱిగించెను. మర్దనుఁడు తన సోదరివద్దనుంచి వస్త్రములు గ్రహింపవచ్చునే కాని ధనము స్వీకరించుట యనుచితమని తలంచి నానకు వానివద్దనున్న ధనముఁ దీసికొని సోదరివద్దకుఁ బోయి యామెధనమామె

కిచ్చెను. ఆమె దానిని బుచ్చుకొనుట కిష్టము లేనిదయ్యు దమ్ముఁడేమను కొనునోయను భయమున మరల గ్రహించి గృహస్థాశ్రమము స్వీకరించి తల్లి దండ్రులకు నాలు బిడ్డలకుఁదనకు బావకు నత్తవారికి నెప్పటియట్లు నేత్రానందము గలుగ జేయదగునని వానిని బ్రార్థించెను. ఎన్ని చెప్పినను నానకు తనత్రోవ విడువనందున నానకీదేని తమ్మునిం జూచి " నాకు నిన్నుఁ జూడవలయునని బుద్ధి పుట్టినప్పుడు నేను నీకు వర్తమాన మంపెదను. నీవు తత్క్షణము వచ్చి నన్నుఁజూచి పోవలయు" నని కోరెను. నానకు సోదరి కోరికను దప్పక తీర్చుట కొడంబడెను.

శ్రీ

నానకు చరిత్ర.

పంచమాధ్యాయము.

అనంతరము నానకు కొంతకాల మచ్చటనుండి సోదరి వద్ద బావవద్ద సెలవుఁగైకొని లాహోరు మండలము నందలి యమ్నాబాదు పట్టణమునకుఁ బయనమైపోయెను. సుల్తానుపురమునువిడిచిన నాఁగడియ మొదలుకొని యీకథానాయకుఁడు గురు నానకు నామముతో వ్యవహరింపఁ బడుచువచ్చె. ఏలయన నాదినము ప్రారంభముగా నతఁడు తనకాలమున సంఘమునందు ప్రబలియుండిన దురాచారమును వెలిపుచ్చి ఖండించుటకును బ్రజల మనస్సులనుండి మూఢవిశ్వాసములను దొలఁగించుటకును సత్యమని తానునమ్మినమతము స్వేచ్ఛగా లోకులకు బోధించుటకును సంకల్పించెను. ఏమనుష్యుఁడు తన బోధనలవలన మానవకోటికి నీతి యాత్మజ్ఞానము మనోవికాసము గలిగించునో యతఁడే గురుశబ్దమున కర్హుఁడు. నానకు తనకుఁ గలిగిన యాత్మజ్ఞానమును దోడిమానవులకు నెఱింగించుటకే గాక దైవధర్మములకు విరుద్ధములైన దురాచారము

లను సంఘమునుండి దూరముగఁ దోలుటకు నిర్మూలించుటకు సమకట్టెఁ గావున నీతఁడు గురుబిరుదము నందుటకుదగినవాఁడు. అందుచేత నాశబ్ద మతనియందు సార్థకమయ్యెను.

సుల్తానుపురమునుండి యెమ్నాబాదుకుఁ బోవుట కేడు దినములు పట్టెను. ఈపట్టణమునకు నానకు వచ్చుటకుఁ గారణమేమన నచ్చట దైవభక్తుఁడు సత్ప్రవర్తకుఁడు నగు వడ్లవాఁడొకఁ డుండెను. ఆతని జూచుటయే యీగురుని యభిలాష. ఆవడ్రంగి పేరు లల్లో. నానకు తత్పురము బ్రవేశించి సరిగ యావడ్రంగియింటికిఁ బోయెను. లల్లో నానకు మహాత్ముఁడని వినియుండెనేకాని యాతని దరిశన మదివఱకెన్నఁడుఁ జేసియుండలేదు. తనగృహమున కనాహూతుఁడై యరుదెంచిన పురుషుఁడు నానకేయని తెలిసికొని యావడ్రంగి మహానందభరితుఁడై వానినెంతయు గౌరవించెను. అతఁడక్కడ కొన్నినాళ్లుండి తనమతము బోధింప నారంభింప నాపురజనులకు వానిమీఁద ననిష్టముపొడమెను. అనిష్టమే కాదు కేవల ద్వేషమే కలిగెను. అట్లుకలుగుట యాశ్చర్యముగాదు. ఏలయన నేమనుష్యుఁడైన మతవిషయమునగాని, సంఘవిషయమునగాని, జ్యోతిషాది శాస్త్రవిషయములగాని క్రొత్తసిద్ధాంతము బోధించినప్పుడును సిద్ధాంతము ప్రాఁతదైనను నూతనముగా నాచరణమునకు దెచ్చినప్పుడును లోకులు కాకులట్లు వానిం బొడిచి తల యెత్తుకొననీయక నిందించి బహిష్కరించి దండించి

చేతనైనచో నిష్కారణముగ జంపివేయుదురు. ప్రపంచము యొక్క పూర్వచరిత్రం జదివినవారి కందఱకు నిది విదితమే. లోకులు క్రొత్తసిద్ధాంతములలో నున్న యోగు బాగుల నరయరు. దానివలన మానవకోటికిఁ గల్గు లాభనష్టములను విచారింపరు. మునుపటి యాచారములకు విరుద్ధముగ బోధించినవాఁడు నీతిమంతుఁడైనను సరే విద్యాసముద్రుఁడైనను సరే జ్ఞానరాసియైననుసరే యదియెల్ల లెక్కసేయక వానినెల్ల సిలువులం బెట్టుదురు. ఈమాటల యాథార్థ్యముస్థిరపరచుట కుదాహరణములు వేనవేలున్నవి. ఎందరో పరమపవిత్రులు మలిన చరిత్రులచేత సంహరింపఁబడిరి. ఎందరోవిజ్ఞానవంతులు పరమమూర్ఖులచేత బాధింపఁబడిరి. ఎందరో శాస్త్రకారులు నిరక్షరకుక్షులచేత నిందింపఁబడిరి. అద్వైతమతోద్ధారకుండగు శ్రీ శంకరాచార్యుఁడు మళయాళ బ్రాహ్మణులచేత నెన్నియిడుమలఁ బడెనో మనము వినియుండలేదా! ఆయనతల్లి మృతినొందినప్పుడు కులబ్రాహ్మణులు శవదహనమునకు సహాయముచేయక మిన్నకుండ శంకరుఁడుగొడ్డలితో మాతృదేహమును ఖండఖండములుగాజేసిమోసికొనిపోవుటకువీలు లేకతనదొడ్డిలోనేయగ్నిసంస్కారము చేసెనఁట. విశిష్టాద్వైత మతోద్ధారకుఁడగు రామానుజాచార్యుని చోళరాజు దేశమునుండి తరిమెనఁట. రామానుజుఁ డారాజు చనిపోవువఱకు ననగా పండ్రెండు సంవత్సరములు తనమతము స్వదేశమున బోధింప వీలు లేక విదే

శములఁ గాలక్షేపము చేసెను. ఏసుక్రీస్తువంటి నీతివంతుని బరమభక్తుని సుగుణవంతుని వానిదేశీయులగు యూదులు నిర్హేతుకముగాఁ గౄరత వేధింపలేదే. మతమువాట యటుం డనిండు ప్రకృతి శాస్త్రములలోఁ గ్రొత్తసంగతులు కనిపెట్టిన వారికిఁగూడ నిట్టి యవస్థలే సంభవించినవికదా! „సూర్యుఁడు భూమిచుట్టు దిరుగుటలేదు. భూమియే సూర్యునిచుట్టు దిరుగు చున్న”దని కష్టపడి కనిపెట్టి యాసత్యము లోకమునకు వెల్ల డించి సంతుకేగదా బ్రూనోయను పశ్చిమఖండవాసుని వాని మతస్థులగు క్రైస్తవులు బ్రతికియుండగా వానిని నిప్పులలో బడవేసి చంపిరి. క్రొత్తదానిని లోకులు మొట్టమొదట నేవ గించుట సహజము.

నానకు క్రొత్త సిద్ధాంత మేమియుఁ జెప్పక పోయినను వానిమతము పవిత్రమైన యార్యమతమైనను యానాటి దేశ స్థుల యాచారములకు విరుద్ధముగ నుండుటచే వానిని ప్రజలు ద్వేషించిరి. నానకు పరమశాంతుఁడైనను దత్పురజనులు వాని నెగతాళిచేసి చప్పటులఁ జరచి యవమానించిరి. నానకునకు మర్దనుసకుఁగూడ నక్కడనుండుట కిష్టము లేకపోయెను. గురు శిష్యులు తమతలంపు వడ్రింగి కెఱిఁగించిరి. అంత త్వరితముగ నేలబోవలసివచ్చెనని వడ్రింగి వారినడుగ నానకు, తనయునికి పురజనులకు బాధకరముగా నున్నందున వారికి మనోవ్యధ కలిగించుట కిష్టములేక తాను బోవలసివచ్చెనని ప్రత్యుత్తర

మిచ్చి యీక్రిందివిధమున బలికెనఁట. "నే నూరకుంటినా నన్ను జ్ఞానము లేని వెుద్దందురు. మాటలాడితినా ప్రేలు చున్నాఁ డందురు. కూర్చుంటినా యొవనికొఱకో యెదురు చూచుచున్నట్లే యున్నాఁడందురు. లేచిపోతినా నెత్తినిగుడ్డవేసికొని పోయినాఁ డందురు. వినయము జూపితినా భయపడి లోఁబడినాఁడందురు. నీజనుల నెట్లుమెప్పింపవలయునో నే నెఱుఁగను. భగవంతుఁడే నన్నిహాపరముల రక్షించుఁగాక." "లోకోభిన్నరుచిః" యను సామెతనుబట్టి మనుష్యుల మనస్సులు పరిపరి విధములుగ నుండును. ఒకనికి మిక్కిలి బాగున్నది మఱియొకని కెంతో యోగ్యముగాఁ గానబడును. అందఱ మెప్పించుట మనుష్యమాత్రున కెవ్వనికిం దరముగాదు. కావున లోకోపకారపారీణుఁడగు మనుష్యుఁడు తనకు సత్యమనితోఁచిన దానిని లోకుల నిందల కుడుగక స్తోత్రముల కుబ్బక దైవముఖముఁజూచి నిర్భయముగ జాటును. గురునానకు తనయూరు విడచిపోవుట కిష్టపడక లల్లో మాసముదినములు తనయింట నుండుమని వానిని బ్రార్థించెను. అతఁడు మిక్కిలి వినయముతో వేడుకొనుట చేతను మిక్కిలి భక్తిగలవాఁడగుటచేతను నానకు వాని కోరిక నెరవేర్ప నియ్యకొనెను. మర్దనుఁడు పురజనులుపెట్టు బాధలు పడలేకను క్రొత్తయూరులో మునుపటియట్లు ప్రొద్దుపోవక పోవుటచేతను స్వగ్రామము పోవఁదలఁచి యజమానుని సెలవడిగెను. తన కాతిథ్యమిచ్చిన గృహస్థుఁడు సామాన్యస్థితికల

వాఁడైనందున నిరువుర కన్న మిడుట వానికి భారముగా నుండు నేమోయనియుఁ, బోవఁదలఁచిన వాని నాపఁగూడదనియు నానకు మర్దనుని పోక కనుమతించి నెల దినములలో నన గానాపురము విడువకముందే రమ్మని చెప్పిపంపెను.

గురు నానకు తత్పురమున నున్నపుడు సంపన్నుఁడు పలుకుఁబడి కలవాఁడు కులమున క్షత్రియుఁడునగు మాలికు భాగోయనునతఁడు బ్రాహ్మణులకు సంతర్పణముఁ జేసినాఁడు· నానకునుగూడ విందునకు బిలిచెను. ఏమి కారణముచేతనో నానకు విందునకుఁ బోవలేదు. ఆసంపన్నుఁడది యనుమానముగా గ్రహించి నానకు దర్శనమునకుఁబోయి విందునకు రాకపోవుటచే దనకుగలిగిన యవమానమును మనస్తాపమును బిట్టుగ జెప్పుకొనెను. అదివిని నానకు భాగోను జూచి యంతటి స్వల్పవిషయమున కంతగా విచారింపవలసిన యావశ్యకత లేదని చెప్పి వెనుక విందారగింపనందుకు దోషపరిహారార్థముగా నప్పుడతఁడిచ్చు వస్తువులఁ దినుటకు వాగ్దానముచేసి భక్ష్యములఁ దెమ్మని యడిగెను. భాగో సంతుష్టహృదయుఁడై తత్క్షణము కొన్ని భక్ష్యములఁ దెమ్మని సేవకున కాజ్ఞాపించెను. తోడనే మిగుల రుచ్యములగు పదార్థములు పళ్లెరములతో వచ్చెను. అవి ముట్టకమునుపే నానకు ప్రక్కనునిలిచియున్న పేదవడ్రింగినిజూచి మీయింటిపదార్థముల గూడ తీసుకొని రమ్మనియాజ్ఞాపించెను. ఆనవుఁడు లల్లో మహాప్రసాదమని

తనయింటనున్న నిస్సారపదార్థములం గొన్నిటిని దెచ్చి గురుసమ్ముఖమునం బెట్టె. పెట్టుటయు గురువు రెండుపళ్లెరముల నుండి రెండువస్తువులు చెరియొక చేతం గ్రహించి వ్రేళ్ళతో నొక్కెనఁట. నొక్కినతోడనే భాగో తెచ్చిన పదార్థముల నుండి నెత్తురుబొట్లు పడెనఁట. లల్లో సమర్పించిన పదార్థములనుండి తెల్లని పాలు గారెనఁట. అట్లు కారుట యసంభవమగుటచే నీకథ విశ్వాసపాత్రముగాదు. కాకున్నను లోకులకీ కట్టుకథ కొంత నీతిని బోధింపకపోదు. ఇందు మనము నేర్చుకొనవలసిన నీతి యిది. సంపన్నులు వెండిగిన్నెలతోడను బసిఁడిపళ్లెరములతోడను దెచ్చియిచ్చు పంచభక్ష్యపరమాన్నంబులు వారి కష్టార్జితంబులు కావనియు, పొట్టగడువక దినమెల్ల జమటయూడ్చి పాటుపడు నిరుపేద లనేకుల బాధించి బలాత్కారముగాను మోసపుచ్చియు సంపన్నుల ధనము గ్రహించి విందుల తామారగించి యొరులకు మెప్పునకై పెట్టుదురనియు, పాలుమాలక యొరుల వంచింపక మేను దాఁచుకొనక పాటుపడిదారపుత్త్రుల నెట్టెటో బోషించుచు గౌరవముగఁ గాలక్షేపము చేయువాని గంజియన్నమే భాగ్యవంతుల పాయసాన్నములకంటె భక్ష్యములకంటె మహాత్మ్యమెక్కువ యాదరముతోఁ నెక్కువరుచితో భుజింతురనియు మన మెఱుంగవలయు.

భాగో తెచ్చిన పదార్థములనుండి నానకు నెత్తురు పిండినమాట నిస్సంశయముగా నతిశయోక్తియైయుండును. గాని

వాని తెచ్చిన యాహారమును దిన్నగ మెసవక వడ్రింగి యు
డినకూడు నెక్కువయాదరించి సమగ్రముముగ భక్షించి యుం
డుననుట సత్యమని మనమూహింపవచ్చును. ఇంతియగాక
గడుసుదనమెఱుంగని వెంగిలిజనులను దోఁచికొను భాగ్యవం
తులగువారి యన్నముకంటె నీతిమంతులగు నిరుపేదల కూడు
శ్లాఘ్యము గ్రాహ్యమునని నానకు మొగమోటమిలేక వాని
తోఁ జెప్పియుండిన నుండవచ్చునని గూడ మనమూహింపవచ్చు
ను. అయాదరణము నాధారము జేసికొని బుద్ధిమంతులీ కథను
గల్పించి యుందురు. భాగ్యవంతుఁడై యెల్లవారలకు గౌరవనీ
యుఁడైనున్న భాగోకు నిరుపేదయుఁ దక్కువ వర్ణము వాఁడు
నందు వడ్రింగియునగు లల్లో యెదుట జరిగిన యవమానము
నతఁడు సాధారణముగ మరచిపోదగినదిగా గానఁబడదయ్యె.
ఆక్రోధమతఁడు మనసులో నుంచుకొని నానకున కేదైన
నపకారము జేయుటకు సమయము నిరీక్షించుచుండెను. రం
ధ్రాన్వేషణము చేయువారికి సమయములు చిక్కకపోవునా
శీఘ్రకాలములోనే యతని కొక యదనుదొరకెను. ఎమ్నా
బాదు ఖిల్లాదారు (గవర్నరు) గానుండిన శేజిఖానున కొక్క
డే పుత్రుఁడుండెను. అతఁడా దినములలో గొప్ప జాడ్యముచేఁ
బీడితుఁడైయుండె. శేజిఖాను గొప్పవాడగుటచే నతఁడు తన
యధికారమునకు లోఁబడిన దేశములోనున్న గొప్పవైద్యులఁ
దందఱ బిలిపించి కుమారునకుఁ జికిత్సముల జేయించెను కాని

యవి యన్నియు నిష్ఫలము లయ్యెను. భాగో శేజిఖానున కాపుఁడగుటచే ఖాను తనకుమారుని దేహస్థితి నాతనితోఁ జెప్పుకొని శీఘ్రముగ నేదో చికిత్స జేయునిపక్షమున బుత్రుఁడు తనకు దక్కఁడని బిట్టువిచారించెను. భాగో వానివిలాపము విని మేటివైద్యుల చికిత్సలు నిష్ఫలములైనందున నటమీఁద జికిత్సల జేయింపక భగవద్భక్తుఁడై పరమపవిత్రుఁడై మహిమలు చేయగల యోగినెవ్వనినైన బిలిపించి మంత్రబలముచే రోగమును శరీరమునుండి నిర్మూలము చేయుట కర్తవ్యమని వానికుపదేశించెను. ఆయాలోచనము మిక్కిలి బాగున్నదని ఖాను మెచ్చుకొని నిజముగా వాక్సిద్ధిగలవాఁడు మహిమగలవాఁడు నగుయోగిదొరకుట సులభసాధ్యము కాదని పలికెను. అనవుఁడు నగరనుందున్న బైరాగుల సన్యాసుల యోగులనందఱ బట్టి తెప్పించిన పక్షమున నందులో నెవ్వఁడైన నొక్క మహాత్ముఁడుండకపోఁడని భాగో ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. ఆయుపదేశము లెస్సగానున్నదని మెచ్చి ఖాను కానఁబడిన విరాగులనెల్ల బట్టుకొమ్మని సేవకుల కానతిచ్చెను. అట్లుపట్టుబడిన వారిలో గురునానకుకూడ నొకఁడైయుండెను. రాజభటులు గురునానకును నిష్కారణముగ బట్టుకొని తీసుకొని పోవుచున్నందుకు లల్లో చాలవిచారించెను. గురునానకు తనకు శిష్యుండగు పేద వడ్రంగినూరడించి తనయాత్మబంధములో లేనంతకాలము శరీరము బంధింపఁ బడినను బాధల నొందినను తనకుజిజ్ఞాస లేదని పలికి వానికి ధైర్యము చెప్పెను.

మానవుఁడు తలంచున దొకటియు దైవము నిర్ణయించున దొకటియు నగుచుండునుగదా. శేజిఖాను తనయధికారబలమున భాగో చెప్పిన యాలోచనము ననుసరించి పట్టణమునఁగల విరాగులనెల్ల బలవంతముగ బట్టి తెప్పించెనేకాని తనయభిప్రాయము వారికి సరిగ నెఱిగింపక మున్నె కుమారుని శరీరస్థితి వారికి దెలుపకమున్నె యంతలో మొగలాయీలు మహాసేనాసమేతులై జయభిలాషమై వచ్చుచుండిరనియు వెంటనే తమకు లోఁబడని పట్టణంబుల భస్మపటలము చేయుచు మనుష్యుల మర్దించుచుండిరనియు గుండెలవియు వార్తలు తెలిసెను. లోఁబడని పట్టణములు భస్మపటలము లగుచున్న వనుటచేత లోఁబడినయూళ్ళు నిరపాయములై యున్నవని తలంపవలసినపని లేదు. నీతిమాలిన యూదంబులోని సైనికులు లోఁబడిన యూళ్ళసైతము దోఁచుకొని స్త్రీలఁ జెరబట్టియథేచ్ఛముగా మెలంగుచువచ్చిరి. ఎట్లయినను వారియధికారమొప్పుకొన్నగ్రామము లొప్పుకొనని గ్రామములకంటె నించుక సుఖతరములుగ నుండినవని చెప్పవచ్చును. ఆవార్తలు విని శేజిఖాను వానిచుట్టములు మిత్రులు తక్కిన పట్టణములకు ప్రాపించిన దురవస్థయే తమ పట్టణమునకుఁగూడ తప్పక పట్టునని మహాపదకు సంసిద్ధులైయుండిరి. అనుకున్నంతపని జరిగె. బేబరుయొక్క మొగలాయిసైనికులు కొలదికాలములోనే యమ్నాబాదునకుబోయి యనాగరికులు క్రూరులు

లగు సైనికులు చేయఁదగిన దుండగములన్నియుఁ జేసిరి. ఒక్క దోఁపుడు కాదు. ఒకహింస కాదు. ఒక్క స్త్రీ మానహానిగాదు. అపుడు జరిగిన దౌర్జన్యములను గురునానకు స్వయముగ జూచియుండుటచేత నతఁడు స్వభాషలో నాపురజనుల దురవస్థఁ గొన్ని పద్యములలో వర్ణించెను. ఆపద్యముల తాత్పర్య మీక్రింద బొందుపరచెద. ఈవాక్యములలో నతఁ డాంతఃపుర స్త్రీల దురవస్థనే మిక్కిలి వర్ణించియున్నాఁడు.

“ఆహా యీస్త్రీలు మున్ను పువ్వులతో సుగంధతైలములతో నగలతో వారిశిరసుల నలంకరించుకొని యుండిరికదా. ఆయువతు లిప్పుడు శిరస్సులు ముండనము చేయించుకొని నోట మట్టిఁగొట్టుకొని పోవుచున్నారుగదా! తొల్లి యీ యంగనలు సుందరమందిరముల వసియించుచుండిరిగదా! నేఁడు వారిజయించిన వారియెదుట నిలువనైనఁదగరఁట. వందనము సర్వేశ్వరా వందనము. నీసంకల్ప మెవ్వఁడెఱుంగఁడుగదా! నీవేమి చేయఁదలంచెదవో నీవ యెఱుంగుదువు. ఈపడంతులు వివాహకాలమున భర్తృపార్శ్వమున నెంతెంతశోభిల్లుచునుండిరోగదా! వివాహానంతరమున నీవెలఁదులు పల్లకులెక్కి భర్తృగృహములకుఁ బోయినప్పు డెంతెంతవైభవముతో నుత్సవములు జరిగెనోకదా! చేతుల కంకణాలు ధగధగ మెరయ నీకొత్తపెండ్లికూతు లత్తవారి గుమ్మములముందు నిలిచినప్పుడు ముసలిముత్తయిదువులు పీడాపరిహారార్థ మెన్నిసార్లు

లు దృష్టిఁ దీసిరోగదా! వారినోట మాట వచ్చెనా లెక్కలేని ధనము వారియధీనమయ్యెనుగదా! హంసతూలికాతల్పముల మీఁద హాయిగా బన్నుండుటయెగాని పనిచేసి యెఱుంగరుగదా. కావలసిన సమస్తమధురఫలములు వారికవలీలగ జేకురుచుండెడివి. ఆ యువిదలు శరీరములమీఁద ధరియించిన చీనిచీనాంబరములు మణిభూషణములు వెలలేనివిగదా.! కటకటా ఇప్పుడు వారి చక్కదనమె వారికి శత్రువయ్యెను. వారివిభవమె విరోధియయ్యెను. దురాత్ములగు యధికారుల యాజ్ఞాప్రకారము సైనికులా స్త్రీలం జెరబెట్టిరి. దైవము తనకిచ్చువచ్చినవారి నున్నతపదవికిం దెచ్చి కాపాడును. మనుష్యుండు తగు సమయమున భగవంతుని దలంచుకొన్నయెడల వారికపాయములేల వాటిల్లును. శత్రువులు దండువిడియకముందు ప్రభువులు భోగపరాయణులై దైవమును మఱచి నిశ్చింతతో నుండురు. ఇప్పు డేమి విచారించిన నేమిఫలము? బేబరు శాసనము చెల్లుచున్నది. సుకుమారవతులగు సుందరాంగులు సయితము పట్టెడన్నమునకు మొగము వాచియుండిరి. మసీదులలో నమాజుచేయవలసిన యవసరము దేవాలయములలోఁ బూజలుచేయవలసిన యవసరము లేకపోయినది. హిందూసుందరులు మనసార మొగమునఁ గుంకుమ బొట్టుబెట్టుకొనుటకైన వీలులేని కాలము వచ్చినది. మునుపు వీరెవ్వరు రామునిపేరైన స్మరియించి యెఱుగరు. ఇప్పుడు స్మరియింపఁదలఁచినను శ

తుప్రిపులు స్మరియింప నియ్యరు. కొందఱు చెల్లాచెదరైన తమ కుటుంబముల సేమము నరయుచున్నారు. కొందఱు చుట్టపక్కముల కుశలవార్తల నడుగుచున్నారు. కొందఱు తమ దుష్కర్మములఫల మనుభవింపం గూర్చుండినట్లు నేలంగూర్చుండి యేడ్చుచున్నారు. భగవంతుం డేమిచేయ నిచ్ఛగించునో యదియే సంభవించును. మనుష్యుండు చిన్న "పురుగు."

అట్లు ప్రజల యవస్థనుగూర్చి కొన్ని పద్యములు చెప్పి నానకు పట్టణపరిపాలకుండగు శేజిఖానుని దుర్గతిని వర్ణించుచు మరికొన్ని పద్యములు రచించె. ప్రతిపద్యాంతమందు భగవంతుని మార్గము మనుష్యబుద్ధికి దుర్గమములనియు నతని శాసనము లవిలంఘనీయము లనియు నానకు నొక్కి చెప్పుచు వచ్చెను. ఆపద్యముల తాత్పర్య మీక్రింద వ్రాయుచున్నాండ. ,,ఒక కాలమందు శేజిఖాను వాని యంతఃపురాంగనలు ననుభవించిన భోగ మింతింతయని చెప్పరాదు కదా! సేవకులు వారికనుసన్నలమెలంగి వారి నోటమాట జారినమాత్రమున నాడిగములు చేయుచువచ్చిరిగదా! కోరికలు కోరుటయె తడవుగా నవి సఫలము లయ్యెనుగదా! అహోరాత్రము లెడతెగని పండుగలై మహోత్సవములతో నిండియుండెనుగదా! ఆనందసముద్రమున దేలుట సౌఖ్యములనవ్వారిగా ననుభవించుట సేవకుల కాజ్ఞాపించుట యాటలాడుట యలంకారములం జేసికొనుట మున్నగుపనులకంటె నన్యమెఱుంగరుకదా! అవ

ను శేజిఖాను వానివంటి యితరమనుష్యులు నిశ్చయముగా నట్లు గడపిన దినములు కొన్నియుండెను. అదృష్టము కలిసివచ్చినంతకాలము వారికట్లు జరిగెను. కటకటా వారిప్పుడెట్లున్నారు. శత్రుసైనికు లున్నసొమ్మెల్ల నెలుచుకొనిరి. ఈయాయవమాన మనక యెల్లయవమానములు వారివంతయ్యె. వెనుక ననుభవించిన మహాభోగములకన్నిటికిఁ బ్రాయశ్చిత్తమోయన్నట్లు కొందఱు మహాభారముగ నున్న సంకెళ్ళతోఁ గాళ్ళు కదపలేక నేడో రేపో గతించిన తమ చెలికాండ్రఁ గలిసికొనుటకు సంసిద్ధులై చెరసాలలలో నుండుచున్నారు. భగవంతుఁడు న్యాయశీలుఁడు సర్వోన్నతుఁడు. అతనిశాసన ముల్లంఘించినవారు తప్పక నశింతురు. ఈనాటిప్రభువులగు పటానులు వానియాజ్ఞ దాటలేదా దానిఫల మనుభవించుట లేదా? ఘాతుకులగు మొగలాయిసైనికులకుఁ బౌరుషహీనులయిన పటానుప్రభువులకు జరిగిన యాయుద్ధములో నిరహేతుకముగా జచ్చిన వేనవేలు పురుషులు స్త్రీలు బిడ్డలు మొదలగువారిపక్షముఁ బూనుట కెవ్వరు లేకపోయిరి.

శ్రీ

నానకుచరిత్ర.

షష్ఠాధ్యాయము.

మర్దనుఁడు గురువును వీడ్కొని తాల్వొండిగ్రామమున కుఁ బోయెను. ఆగ్రామవాసులు వానిరాకకు సంతసించి నానకునుఁగూర్చి మిక్కిలి యాతృతముతో నెన్నోప్రశ్న లడుగఁజొచ్చిరి. మర్దనునకంటె ముందు పదునైదుదినముల క్రిందట బలుఁడు తాల్వొండికిఁబోయెను. నానకుతండ్రి యదివఱకే తన కుమారుఁడు సన్యాసులలోఁ గలిసిపోయినాఁడని విని యామాట నిజమో యబద్ధమో కనుగొనుటకు బలునికడకుబోయెను. అది యథార్థమే యని బలుఁడు పలుకుటయు భగ్నమనోరథుఁ డగుఁకాళుఁడు కాళునికంటె నెక్కుడుగ త్రిప్తాదేవియు మితిలేని వగపునొందిరి. కాళుఁడు పుత్రస్నేహము కతమున మనశ్శాంతి గోల్పోయి నిరపరాధుఁడగు నాకాఁపుకొడుకును జూచిన చోటనెల్లఁ దిట్టుచుఁ దనకుమారునిపాలిఁటి దుష్టగ్రహము నియుఁ దన కొంపఁదీసిన వాఁడనియు దుఃఖింపఁజొచ్చెను. కాళుఁడు, పుత్రుని దెస నాస విడిచియు మరల నతఁడు సంసారమును స్వీకరింపఁడని మనంబున నెఱింగియు నెవరిపోత్రస్నేహముచేతనైన బలుఁడు విడిచిపోయినపిదప బుద్ధిమంతుఁడై సం

సారమున నెండియుఁ బ్రవేశించి యుండకూడదా యని కొం
త లేనిపోని యూసపెట్టుకొని మర్దనుఁడు గ్రామమునకు రాగా
నే బలుసికంటె వాఁడు బుద్ధిమంతుఁడని భావించి వాఁడు సు
తుని విషయమున నేదైన మేలువార్త చెప్పునేమోయని భ్ర
మపడి వానినిం గలిసికొని నానకు వైరాగ్యమునుగూర్చి య
నేకప్రశ్నము లడిగెను. తనయునిగూర్చి కాళుఁడు విన్నదంత
యు యథార్థమని మర్దనుఁడు ప్రత్యుత్తరము చెప్పెను. అది
విన్నతోడనే కాళునియొడలు జల్లుమనెను. మొగము తెల్లవారె
ను. మర్దనుఁడు కాళునిమాటలకు బదులుచెప్పునప్పుడు నిర్భ
యముగను జ్ఞానగర్భితముగను మాటలాడెను; మొదట కాళు
డే తనయునివార్త యరసివచ్చుటకు మర్దనుని బుత్తెంచెనని
చదువరు లెఱుంగుదురుగదా! మర్దనుఁడు తన యుదరపోష
ణార్థము గానవిద్య నేర్చుకొన్నవాఁడయ్యు గురు నానకు
తోఁ గొన్నినాళ్లు సహవాసముచేయునప్పటికి వానికిస్వలాభ
పరాయణత యైహికవిషయాసక్తి దప్పులయ్యెను. పారమార్థిక
చింతప్రబలెను. తనవలెనే పుత్రుఁడుసంసారతంత్రములో దగు
ల్కొనినట్లు చేయవలయునని ప్రయత్నించుచున్న కాళునిచే
ష్టలయందతనికేవ గలిగెను. దయాళువు లోకబాంధవుఁడు నగు
భగవంతుఁ డొకఁడున్నవాఁడనియు వానిసేవయేమానవునకుప్ర
థమకృత్యమనియు నతడు తెలిసికొనెను. తెలిసికొని తన్ను పంపి
నయజమానికంటె మర్దనుఁడు జ్ఞానియయ్యె నానకుయొక్క ని

శ్చలభక్తిని శాంతమును మనోధైర్యమును భూతదయను జూచి నవారందరదివఱకెంతభక్తిహీనులైనను తప్పక భక్తితత్పరు లగుదురు. అందుచేతనే మర్దనుడు స్వలాభాన్వేషిగాక నాన కునకుశిష్యుడయ్యెను. పుత్త్రుడు చెడిపోయినాడని దుఃఖితుడైన కాళుని మర్దను డూరడించి గుణత్నాకరుడగు నట్టికుమారుడు గర్భమున జనించినందున దన్ను ధనుడుగా భావించుకొనక వి చారించుట యవివేకమనియు నానికుమారుడు లోకసామాన్యు డు కాడనియు శ్రీకృష్ణుని యవతారమనియు సూర్యచంద్రుల యంశమున బుట్టెననియు మఱియు బెక్కుభంగుల దన భక్తికొలది చెప్పి వాని వీడ్కొని మొదటినుండియునానకునందు మంచి యభిప్రాయము గలిగియుండిన రాయబులారు వద్దకుబోయి నానకు వృత్తాంతమంతయు వానికి కెఱిగించెను. రాయబులారు నానకువృత్తాంతమును కాళుడువిన్నట్లు వినక మున్ను తాను కొన్న దానికి నాడు విన్న దానికి సరిపోయెనని చాలసంతసించి తాల్వండీ గ్రామమునకు గురునానకు నొకసారి బంపుమని మ ర్దనుని వేడుకొని తనమాటలుగా వానికి విన్నవింపుమని కొన్ని పలుకులు చెప్పి పుచ్చెను. మర్దనుడు తన వెంట నీసారి బలుని దోడ్కొని పయనమై యమ్నాబాదునకు బోయెను.

పోయి “నానకును గాంచి యతడు రాయబులారుమాటలుగా నిట్లని విన్నవించెను” నేను చాలాకాలమునుండి మహాత్ములగు మిమ్ము జూడగోరుచుంటిని. కాని వార్ధకము దేహదౌర్బల్యము

నారాకకాటంకములుగలిగించినవి. పయనమేసుదినములుపట్టుట చేతను బాధలు మిక్కిలిపడవలసివచ్చుటచేతను రాజాలనైతిని. కావుననామెనుకలుగోతిలోబడకమున్నె మీరే తాల్వాండీగ్రామ మొక్కసారి వచ్చి నాకు దర్శనమిచ్చి నన్ను ధన్యుని జేయవలయునని కోరుచున్నాను."ఆసందేశము మిక్కిలి జాలిగొలుపునదై యుండుటచేతను తనమీఁద మొదటినుండియు నభిమానముగలిగి తనకెన్నో యుపకారములు చేసిన రాయబులారువద్దనుండి యీసందేశము వచ్చుటచేతను నానకు దానినిజులకనగా జూడలేకపోయెను. అందుచేత బలుకు మర్దనుడు జేరిన దినముననే నానకు లల్లోవద్ద సెలవుపుచ్చుకొని యమ్మాశాను విడచి తాల్వాండికి బోవదలచెను.

తలచెనుగాని పయనము గావలసి వచ్చినప్పుడు వాని మనస్సు మిక్కిలి సందేహించెను. రాయబులారుమీఁది విశ్వాసముచేత ననుగ్రహముచేత స్వగ్రామ దర్శనము వానికిష్టమైనను వాని మనస్సునకు మిగుల బాధను కలిగించునట్టివియు మనోధైర్యమును సంపూర్ణముగా శోధింపఁ గలిగినట్టివియు నగు స్థితిగతు లక్కడ నున్నట్లు వానికి బొడగట్టెను. ఎవ్వని గూర్చి గురునానకప్పటికిని భయపడుచుండెనో యాకాళు డక్కడ నుండెను. దయామయస్వరూపిణియు గన్నతల్లియు నగు త్రిప్తాదేవియు నక్కడనే యుండెను. కోపోద్దీపితుడగు తండ్రి కఠోరభాషణముల నతడొకవేళ సైరించి సరకుసేయ

క మనోధైర్యమును జిక్కబట్టిన బట్టుగాక! మూర్తీభవించిన కృపారసమో యన్నట్లు మృదువులగు మాటలతో, జాలిగొల్పుచూపులతో బాష్పపూరితములైన కన్నులతో దరికిజేరి మీఁద చెయివైచి తల్లి బ్రతిమాలుకొన్నప్పు డెంతనిశ్చలహృదయముగల కొడుకైన జేలవడి లోబడకుండునా! సహజముగ మాతృభక్తి యతిశయముగా నున్న నానకువంటి గుణవంతుఁడు తల్లిమాటల కెదురాడగలఁడా? మాటకు మాట యుక్తికి యుక్తి చెప్పి యతఁడు తొక్కినమార్గము సరికాదని సహేతుకముగా నెవరైన వాదించినచో వారి నతఁడు వాదమున నోడింపగలఁడు. అట్లు చర్చలు పెంచక వాదములు సలుపక కన్నీళ్ళనే యుక్తులుచేసికొని దయనీయములగు మాటలనే యాయుధములుగ జేసికొని కొడుకులం గెలిచి వారిమనస్సులం ద్రిప్పదలచు తల్లులముందఱ పుత్త్రుల నీమములు నిలుచుట యరిది. ఇందుచేతనే పూర్వకాలమునందు గౌతమబుద్ధుఁడు మొదలగు మహాత్ములందఱు సన్యసించి యా యాశ్రమమునందు జాలకాలము స్థిరపడినపిదప తల్లిదండ్రులు మొదలగు చుట్టములం జూడఁబోయిరి. అవి యన్నియు నానకు చక్కగా నెఱిఁగినవాఁడు గావున తాల్వొండికి బోవుదునా మానుదునా యని మొదట నించుక సంశయించియు జననీజనకుల ప్రార్థనలకు మనోవైకల్యము నొందక స్థిరముగా నిలిచినప్పుడే తన వైరాగ్యము వైరాగ్యమగుననియు గానిచో నది వ్యర్థమ

నియు భావించి తప్పక యా యూరికి బోయి తన మనోధైర్య మును బరీక్షించుకొన దలచెను. అట్లు కృతనిశ్చయుఁడై యిరువురు శిష్యులచేత నను గమ్యమానుఁడై నానకు తాల్వొండికి బోయి గ్రామము బ్రవేశింపక యూరుబైట చెరువు వద్ద బస చేసెను.

ఆతని రాక గ్రామములో దెలిసినతోడనే గ్రామవాసులు స్త్రీలు పురుషులు బాలురు వృద్ధులు దమతమ పనులు కట్టి తమ గ్రామవాసియైన యామహాయోగి దర్శనము చేయ తీర్థప్రజలె వచ్చిరి. నానకు మనసులో తలంచినట్లె తండ్రియగు కాళుడు తల్లి త్రిప్తాదేవి పినతండ్రులలో నొకడు వానికడకు వచ్చిరి. అప్పుడు నానకు సన్యాసి వేషముతో నుండెను. కాషాయవర్ణముగల రెండుగజముల గుడ్డ తలకు చుట్టుకొని యట్టిదే మఱియొకటి మొలకు జుట్టుకొని మఱియొక చిన్నగుడ్డ చేతఁబూని యతఁడు గూర్చుండెను. ఊరుబైట చెట్టుక్రింద నట్టిదీన వేషముతో గూర్చుండిన యాకుమారునిఁ జూడ తల్లితండ్రుల మనస్సెట్లు పరితపించెనో చదువరులే యూహించుకొన వచ్చును. కాళుఁడు కుమారుని నీచస్థితిఁ జూచినతోడనే మనోవైకల్యము నొంది కోపపరవశుఁడై నానకును దూషించుటకు బ్రయత్నించెనుగాని శాంత స్వభావుఁడగు వాని తమ్ముఁడక్కడనే యున్నందున మనస్సు స్వాధీనములో నుంచుకొమ్మని సోదరునకు హితోపదేశము చేసి వానిసంరంభమును మా

న్నెను. అనంతరము దండ్రి కుమారునితోఁ సభాషింప దల
ప నానకు పినతండ్రి లోకవృత్త మెఱిఁగినవాడయినందున గా
ఢుఁడు మాటలాడ మొదలుపెట్టు నేని వానివాక్పారుష్యము
వలన దండ్రికొడుకుల కనివఱకే గలిగిన వియోగము మఱింత
యధికమగునని వానిని మాటలాడ నీయక తానే ముందు ప్ర
సంగమునకు దొరకొనెను. అన్నకొడుకును బినతండ్రి పలుక
రించి ముందుగా స్వగృహమునకు రమ్మని నానకును బిలిచె
ను. నానకు వానికిట్లు ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. "అయ్యా! నా
యిల్లు వేరుగ నున్నది. మీయిల్లు నాయిల్లు గాదు. అన్ని
యిండ్లతోఁ సంబంధము వదలుకొంటిని." కొమకిచ్చిన యీ
యుత్తరము చెవినిబడిన తోడనే త్రిప్తాదేవి, పుత్రస్నేహమిత
రాలోచనలను జయింప మనసు పట్టలేక వలవల యేడ్చుచు
గుమారుని పాదములపై బడెను. మాతృవిధేయుడగు నాగురు
వు తల్లిని పరమ భక్తితోఁ బాదములపైనుండి లేవనెత్తి విన
యమున నిట్లనియె. „ అమ్మా! క్షమయే నాకు దల్లి సంతుష్టి
యే నాతండ్రి మనోజయ కారణమయిన సత్యమే నా
పినతండ్రి."

ఆయుత్తరము మిక్కిలి ప్రశంసనీయ మైనదిగదా? గు
రునానకు తన యెట్టయెదుట నున్న బంధువులు బంధువులు
గారని విస్పష్టముగఁ జెప్పి దీనబంధువుఁడగు భగవంతుఁడే తన
బంధువుఁడనియు వాని సన్నిధానమునకుఁ గొనిపోవందగిన

సత్యాది సద్గుణములే తనమిత్రములనియుఁ దెలియఁజేసెను. అప్పుడాతనిపలుకులు విసినవా రందఱు వానినిశ్చలభావము నకు సంతసించి యతఁడు గృహస్థాశ్రమమును సంపూర్ణముగ విడిచినాఁడనియు జితేంద్రియుఁడై యాశల జయించి సంసార సంబంధము ద్రెంపినాఁడనియు వానిచరిత్రము ముందుముం దు సుజనవందితమై యుండుననియు నమ్మిరి. కష్టతరమైన మా తాపితృసందర్శన మీవిధమున బరిణమించినందుకు తన మనో ధైర్యము వీఁలకుండ దాను బయటబడినందుకు నానకు మి క్కిలి సంతసించెను.

"మాతృదేవోభవ, పితృదేవోభవ" యని వేదములు పలుకుచున్నవిగదా సమస్త మతములు తలిదండ్రులసేవ యు త్తమోత్తమమని యంగీకరించుచున్నవిగదా! అట్టియెడ తలి దండ్రులకు విధేయుఁడైన నానకు తన యకాల సన్యాసము వల్ల వారికిరువురకు నధికమనోవేదన నేల గలిగింపవలయు? తల్లిదండ్రుల దుఃఖపెట్టినయతఁడు గురువగునా యని కొందఱు డుగవచ్చును. స్వలాభము నెంచుకొని తల్లిదండ్రులను విడు చువాఁడు దూష్యుఁడగును గాని లోకాను గ్రహార్థము గృహ ము దారపుత్రులను మాతాపితలను స్వలాభమును స్వసౌఖ్య మును బరిత్యజించి యేకాకియై సుజనులు చుట్టములుగ జ్ఞాను లు సహకారులుగ శిష్యులు బిడ్డలుగ లోకమే ఝల్లుగ భగ వంతుఁడు తండ్రిగ భావించి పాపుల నభ్యుద్ధరింప బాటుపడి

మేనులు ధారవోయునట్టి మహాత్ములు తలిదండ్రులకు మనోవే దన గలిగించి నంతమాత్రమున దూష్యులుగారు. ఈతండ్రి దుఃఖించినను బైనున్న యాతండ్రి వాని గుణములకు సంతసిం చును. ఈపుత్రులు తగు జీవనాధారము లేక స్వల్పకాల మి డుమలు బడినను శిష్యపుత్రులు వేనవేలు సద్గతులు గలిగి సుఖింతురు. బుద్ధదేవుఁడు తలిదండ్రులమాట సరకు సేయక సన్యసించె. శంకరాచార్యుఁడు తల్లికన్నిష్టమైనను వివాహ పూర్వమందె నాలవయాశ్రమము స్వీకరించెను. రామాను జాచార్యుఁడు కాంచీపురమునకు వచ్చిన భార్యను విడనాడి భగ వత్సేవకై త్రిదండ సన్యాసియయ్యెను. బసవేశ్వరుఁ డుపన యనమే చేసికొననని గురులమాట ధిక్కరించెను. పురాణ ములలో నిట్టి యుదాహరణము లనేకములు గలవు. శుకుడు బాల్యముననే సన్యసించి తండ్రియగు వేదవ్యాసునకు మిక్కిలి మనఃఖేదము గావించెను. ప్రపంచారంభమునుండియు లోకో పకారులైన మహాత్ములు గురువచనంబుల నతిక్రమించియే లోక బంధవులైరి. మాతాపితల శాసనము లతిక్రమింపగూ డదనిన వారు గృహములందుండిన మానవలోకము గతియేమి కావలసియుండును?

అట్లు నానకు తల్లియొక్కయు బిన తండ్రియొక్కయు మాటల నిరాకరింప బిన తండ్రి కాలునితో నాలోచించి రా యబులారు మాట మీద దమకుమారునకు గౌరవముగలదని

యొఱింగి యతనిచేత బుద్ధి చెప్పించవచ్చుననుకొని వాని యింట బసచేయుమని నానకును వేడుకొనెను. నానకు రాయబులారు నిమిత్తమే యక్కడికి వచ్చినందున వానియింటికి బోవుట కేయాటంకము జెప్పక కదలిపోయెను. పోయి యా మహాత్ముఁడు వార్ధకముచేత గదల లేకయున్న రాయబులారు నుగాంచి వానిపాదములను దనహస్తముతో స్పృశించెను. ఆశతవృద్ధు మలినములగు తన పాదములను బవిత్రుఁడగు గురువు స్పృశించి నందుకు నొచ్చుకొని లేవలేక కూర్చుండియే యతని శిరస్సు మహనీయుడగు నానకు నడుగులం జేర్చెను. గురువు వృద్ధుని శిరస్సు సగౌరవముగా నెత్తి సేమమడిగెను. ప్రియభాషణంబులతో నిరువురు గొంతసేపు గడపిన పిదప నానకు బంధువ్రులు వంట బ్రాహ్మణుని నొక్కని కుదిర్చి నానకు నిమిత్తము వంట జేయించిరి. కాళుఁడు దిృప్తాదేవి యాది సమంతయు రాయబులారు గృహమందే పడియుండిరి. వారు తనయింటివద్ద భృత్యులవలె నేలపడియుండిరో యాకారణము రాయబులారు చక్కగా నెఱిఁగి తానె ముందుగ నామాట కదపక వారి నోటనుండియే వారికోరికలు జెప్పఁ దలఁచి ప్రసంగింప జొచ్చెను. ఆతఁడు సంభాషణమారంభించి నాలుగు పలుకులు పలికినతోడనే దిృప్తాదేవి కన్నుల నీరుపెట్టుకొని తద్దయు దుఃఖితయై, రాయబులారు హృదయము కరిగి పోవునట్లు వగచుచు వాని నిట్లు ప్రార్థించెను. ,, ఈకష్టకాలమందు

మీరుతప్ప మాకు సాయముచేసి మమ్ము దేల్చువారెవరు లేరు సాయనా నీయావచ్ఛక్తి వినియోగించి నాబిడ్డతో నెట్లు చెప్పవలయునో యట్లు చెప్పి వాడీ యూరునుండి పోకుండున ట్లుచేసి పుత్రభిక్షము పెట్టుము. నీకెంతో బుణ్యముండును" రాయబులారు త్రిప్తాదేవి మాటలచేత బరవశుండై నానకును జూచి నీతల్లి యభీష్టమెట్లయిన నెరవేర్ప గలవాయని యడిగెను. అడిగి యంతట నూరకుండక రాయబులారు వెండియు నిట్లనియె. "నాకు విస్తారము సేద్యము జేయదగిన భూమిగలదు. అందుకొంత నీ కుచితముగ నిచ్చెద. నివు శిస్తు నీయనక్కరలేదు. కావలసిన పాలేళ్ళను బంపెదను. నీవేమియు శ్రమపడనక్కరలేదు. అది శేద్యము చేయించుచు నిచ్చట నుండగలవా."

అతనిమాటలకు గురువిట్లు బదులుచెప్పెను. "అయ్యా! భగవన్నామ స్మరణమే విత్తనమగుగాక సంతుష్టియే నాగలి యగుగాక! వినయమే కలుపు తీతయగుగాక ఇట్లు కృషిచేసిన నీభక్తి విశేషము చేతను దైవానుగ్రహము చేతను మంచిపంట పండగలదు. నీయిల్లు నిత్యకళ్యాణ సదనమై వర్ధిల్లగలదు" అప్పలుకులు విని దాపుననున్న పినతండ్రి నానకుతో మెల్లగ నిట్లనియె. నీవు వ్యవసాయము వంటి కష్టపు బని జేయలేని యెడల మంచియంగడి నొకదానిం బెట్టి సుఖముగ గూర్చుండి పనిచేయు చుండుము. అనవుడు గురువు పినతండ్రికిట్లనియె.

,ఇకనాలస్యము చేయక నీజీవితకాలమునే యంగడి చేసికొనుము. భగవన్నామమె యాయంగడిలో నమ్మెడు సరకుగా నేర్పరచుకొనుము. ధ్యానమె యాసరకును సంపాదించు సాధనముగా నుంచుకొనుము. ఈశ్వరనామవ్యాపారము చేయు వర్తకులతోనే బేరసారముల జేయుచు గాలము గడపుము. ఇంతకన్న వేరు వర్తకము చేయకుము" అట్లు పలికిన కొడుకుమాటలు విని పినతండ్రి వెండియు నిట్లనియె, నీకంగడి పెట్టుట కిష్టములేని పక్షమున విదేశములు చూడ నభిలాష గలిగినపక్షమున గుఱ్ఱములవర్తకము జేయుము. అది కారణముగా నీవెన్నో దూరపుపట్టణములఁ జూడఁగలవు" నాఁడు దానికిట్లు బదులు చెప్పెను. ,, నీవు శాస్త్రములను వినెడు వ్యాపారమునుండి సత్యమను గుఱ్ఱములను దూరదేశములకు దీసికొనిపోయి యమ్ముము. నీదారిబత్తెముగ సత్కార్యములు సౌజన్యత గొనిపొమ్ము. ఆవ్యాపారమువల్ల నీకుగలుగు లాభమేమన నీవక్షయలోకమున కఱిగి నిరాకారుఁడగు నీశ్వరు సాన్నిధ్యమును జేరి మోక్షసుఖము ననుభవింపగలవు" జ్ఞానియగు కుమారుఁడన్ని విధములుల నిహలోక వ్యాపారములఁగోసి బ్రహ్మజ్ఞానబోధకములగు పలుకులు పలుకుచుండ పినతండ్రి వానినెంతమాత్రము గ్రహింపలేక సిగ్గులేక మరల నిట్లనియె. "పోనీ నీకు గుఱ్ఱపువర్తక మిష్టములేదేని సర్కారు వారివద్ద నుద్యోగములో జేరుము." ఈమాటకు గురువు నోటినుండి ఈ

క్రిందియుత్తరము వచ్చెను. "నీవు మనసార భగవంతుఁడను సర్కారును గొలువుము. నీయాత్మ భగవన్నామము మీఁది భక్తిని వృద్ధి పొందించునట్లు నడుచుకొనుము. నీయధికార మంతయు దోషములమీఁద జూపి దానిని నశింపఁజేయుము. అట్లుచేయుదువేని నీవు సిద్ధుఁడవగుదువు."

నానకునకుఁ బినతండ్రికి జరిగిన సంభాషణము విని రాయబులారు నానకుయొక్క మనస్సునకు నిష్టముగా నుండు నట్టి పని వానిచుట్టములు చెప్పలేదనుకొని తాను చేయబోవు నుపదేశము తప్పక యంగీకరింపఁబడునని నమ్మి గురువుతో నీవిధమున బలికెను. "బీదవాండ్రకు నీవొక సత్రమును వేయుము దానిపోషణకు గావలసిన ధాన్యమంతయు బండదగిన మంచిభూమి మూఁడునూతులుగలది నేను నీ కిచ్చెదను. నీవు శిస్తుయూపకముగా నా కేమియునీయనక్కఱలేదు." ఇది సత్కార్యమగుటచే సాధారణముగ నానకుమెత్తబడి దానికొప్పుకొన వలసినదే. కాని యాతని మనోనిశ్చయము దృఢమైనదగుటచే నతఁడు పార్శ్వ పర్వములు విచారించి దానికి సమ్మతింప లేదు. ఇదియేగాదు ఎవ్వరెంతెంత మంచి యుపదేశములఁ జేసినను నానకు మనస్సు నకవి యెక్కవయ్యె. అట్లు కొన్ని దినములు తాల్వెండిలోనుండి నానకు యెట్టకేల కాయూరువిడిచి పోదలఁచెను. ఏలయన నతఁడచ్చట నున్నందువలన భారమార్థికచింతగల కొంతమందికే జ్ఞానోపదేశము

ర్వకమగు నుపదేశము జరుగుచుండెనుగాని విశేషజనులకు వినోదముదీరుట తప్ప నెక్కువయుపయోగము లేకపోయెను. గ్రామమువిడిచి పోదలఁచినప్పుడు వానిని మిత్రులు జుట్టములు తలిదండ్రులు చుట్టుకొనిరి. తల్లిదండ్రులు సన్న్యాసాశ్రమమును విషమమని చాలబ్రతిమాలిరి. రాయబులూరు సమ్మతము తలిదండ్రుల పక్షముఁబూని వ్యాపారమేమియుం జేయనక్కఱలేదనియు నూరక స్వగ్రామమున నుండినంజాలు గావున దానికైన నియ్యకొనఁదగుననియు నానకును వేడుకొనెను. అందుకు నానకు తద్విషయమున దనయిష్టము చెల్లదనియుఁ దనయిష్టమే చెల్లినపక్షమున జననీజనకులను మెప్పించుటకంటె మరియొక కార్యము తనకు లేదనియుఁ దనయిష్టముకంటె నతీతమైన పరమాత్మునియిష్టమెట్లో నట్లు జరుగవలసినదనియు బదులుచెప్పెను.

అట్లు చెప్పి బలమర్దనులు వెంబడింప గురువు ప్రయాణోన్ముఖుఁడైయున్నప్పుడు రాయబులూరు వానిసమీపమునకుఁ బోయి తనకొక ధర్మకార్యము జేయు నిష్టముగలదనియు నెయ్యది యుత్తమోత్తమ కార్యమగునో గురువు నోటనుండి విన వేడుక గలదనియు జెప్పెను. పరోపకారము జేయదలఁచిన సత్పురుషునకు నిరుత్సాహము జేయుట భావ్యముగాదని గురువు వాని మంచితలంపునకు సంతసించి తాల్వొండి గ్రామములో మంచిచెరువు లేనందున మంచినీళ్ళతటాక మొకటి త్రవ్విం

పనగునని వానికుపదేశము చేసెను. నానకు స్వగ్రామములో నున్నపుడచట చెరువులేనందుకు మిగులవిచారించుచువచ్చెను. గ్రామస్థులు దానివలన జాల నిడుములు బడుచువచ్చిరి. రాయబులారు గురువు నిర్ణయించిన ధర్మకార్యము సర్వజనోపయోగమైనదని శ్లాఘించి తగినతావు వెదకి చెరువు త్వరలోనే ద్రవ్వించి దానికి గురునానకు పేరుపెట్టెను.

శ్రీ

నానకుచరిత్ర.

సప్తమాధ్యాయము.

ఇంతవఱకు నానకు దేశాటనమని చెప్పఁదగిన సంచారము చేయలేదు. అతఁడు తిరిగిన యాత్రలు రెండు మూఁడు మాత్రమే గలవు. అందు మొదటిది సుల్తానుపురము. రెండవది యమ్నాబాదు గ్రామము. ఈయాత్రలకుఁ బోవునపుడు మార్గవశమున నతఁడొకటిరెండు గ్రామములు చూచియుండవచ్చును. అతని శరీరము వానిమనస్సువలెనే స్వేచ్ఛావిహారమందాసక్తి గలదగుటఁజేసి యతనికి దేశాటనమునందు మిక్కిలి యిష్టముండెను.

బలమర్దనులు వెంబడింప నట్లు తాల్వండి గ్రామము విడిచి నానకుముందుగా యమ్నాబాదునకుఁ బోయెను. అచ్చట పూర్వశిష్యుఁడగు లల్లో వాని నాదరించి పదునైదు దినములు తనయింట నుంచుకొనెను. అటనుండి గురువు తత్సమీపమందున్న మఱియొక తావునకుఁ బోయెను. ఆస్థలమునకిప్పుడు నానకు మఠమని పేరు. ఆకాలమందచ్చటగాఢనియమములతో యోగాభ్యాసము జేయునట్టి సిద్ధులనేకులుండిరి. గురు

నానకు శిష్యసమేతుఁడై యాస్థలమునకుఁబోయి సిద్ధాశ్రమమున కెదురుగా నొక నారింజచెట్టుక్రింద గూర్చుండె. ఆకిచ్చలిచెట్టదివఱకు జాలకాలమునుండి శోషించి మోడుగానుండెనఁట. గురువు దానిక్రింద నాశీనుఁడైనతోడనే యావృక్షము పచ్చనియాకులు లేతచిగుళ్ళు గలిగి దర్శనీయ మయ్యెనఁట. ఈవింత దూరమునుండి సిద్ధులు గనిపెట్టిరఁట. వారు తమకంటె నెక్కువయోగులు లేరని కడుగర్వితులై యుండువారఁట. తమకంటె నెక్కువ మహిమలుగల మహాత్ములు వచ్చెనని తెలిసికొని యాసిద్ధులు నానకు చుట్టుంజేరిరి. జోగులు పదిమంది జేరినప్పుడు వేదాంతచర్చ తప్ప మఱియొకవిషయమేది చర్చింపఁబడును? ఆసిద్ధులు తమకు దుస్సాధ్యములగు వేదాంతవిషయకప్రశ్నముల నెన్నో గురువు నడిగిరి. గురువు దేనిలోను వారికిం దీసిపోవఁడయ్యె. సిద్ధులడిగిన ప్రశ్నలకన్నిటికి గురువవలీలగ మనస్సునకు దత్క్షణమే నాటునట్లుగ ననుభవసిద్ధమగునట్లుగా బ్రత్యుత్తరములు చెప్పి యందఱను సంతుష్టులఁ జేసెను. అంతట నాసిద్ధులు నానకు తమకంటె నెక్కువ సిద్ధుఁడని గ్రహించి వానిం గొనియాడి తమమతమున జేరుమని ప్రార్థించిరి. నానకు దానికి సమ్మతింపక మనుష్యున కాత్మశుద్ధి సత్ప్రవర్తనము మొదలగునవి యుండవలయును. గాని పైవేషములవలన లాభము లేదనియు వేషధారణముతోఁ బనిలేక యంతఃకరణశుద్ధికై పాటుపడవలయుననియు తానేమత

మనందు నీతెగయందు జేరుట లేదనియుఁ జెప్పెను. అట్లు పలికి నానకు వారికొఱకు సమయమున గొన్ని నీతివాక్యముల నుపదేశించెనఁట. అవి భాషాంతరమునం దుండుటచే వాని తాత్పర్య మిాక్రింద బొందుపరచుచున్నాఁడ. "కాషాయాంబరము దండము ధరించుటలోను మేనెల్ల బూడిద పూసికొనుటలోను యోగము లేదు. శిరస్సు ముండనము చేయించుకొనుటలోను శంఖము లూదుటలోను యోగము లేదు. లౌకికాకర్షణములచేత జుట్టబడియు మనుష్యుఁడా యాకర్షణములకు లోఁబడక వాని కతీతుఁడై యుండుటలో నిజమైన యోగమున్నది. వట్టి మాటలవల్ల నిజమైన యోగము రాదు. ఈశ్వరుని సర్వవ్యాపకత్వ మెవ్వఁడు తెలిసికొనునో యతఁడే యోగి. యోగము మనస్సులోనే కాని దానికి వెలుపల లేదు. యోగము గోరీదిబ్బలలో లేదు. యోగము శ్మశానములలో లేదు. ఈశ్వరైక్యము చెందుచున్నామని దొంగమూర్ఛలు బడుటలో లేదు. నానాదేశముల కరిగి తీర్థములందు మునుఁగుటలో లేదు. లౌకికాకర్షణములకు లోఁబడక వాని కతీతుఁడై యుండుటలోనే యోగము కలదు. మన యాదిగురువగు పరమేశ్వరుని దెలిసికొంటిమా సర్వసంశయములు నివారణములగును. అంతట ముక్తి కరతలామలక మగును. భగవద్విషయమును దెలిసికొనగోరువాఁడు ముందుగా మనశ్శాంతి సంపాదింపవలయును. మనస్సు తన యిష్టమువచ్చినట్లు దిరుగుటమాని నిశ్చలమైనప్పు

డు పరంజ్యోతి తనలోనే వెలుగుచుండును. తనలో నీశ్వర తేజము ప్రకాశించుచున్నట్లు తెలిసికొనుటయే యోగము."

అనంతరము నానకు సిద్ధమతము విడిచి గంగానది ప్రవహించెడు భూములలో సంచారము చేయదలంచి పయనమయ్యెను. ఈయాత్రాచరిత్రలు సత్యమునకు దూరములై యద్భుతములతో మహిమలతో నిండిన కల్పనాకథలై యున్నవి. నిజమైన చరిత్రము నిమిత్తము నానకునుగూర్చి వ్రాయఁబడిన ప్రాచీనగ్రంథములను మన మెంత వెదకినను నూటికొకచోట నెక్కడనో యొక సత్యమైన వృత్తాంతముండును గాని తక్కిన దంతయు బృహత్కథలోనున్న కథలకన్న నెక్కుడు చిత్రకల్పనలతో నిండియుండును.

ఆచరిత్రలట్లుండుటకు మూడు ముఖ్యకారణములు గలవు. అందు మొదటిది. ఆచరిత్రలు వ్రాసినవారు భూగోళశాస్త్రమేమియు నెఱుఁగరు. వారు జన్మమధ్యమున స్వదేశమగు పంజాబు నప్పుడప్పుడు చూచియుందురు; కాని గంగానది ప్రవహించెడి దేశములనుగాని యచ్చట నివసించు జనులను గాని వారెన్నఁడు జూచి యెఱుఁగరు. ఏస్థలముల జూడక స్థిమితముగా నిండ్లవద్ద గూర్చుండి విన్నకథల నాధారములు చేసికొని చరిత్రలువ్రాయు గ్రంథకర్త లంతకంటె నెక్కువగ నేమివ్రాయఁగలరు. రెండవకారణమిది. ఆచరిత్రలీయాత్రలు జరిగిన మున్నూరేండ్ల తరువాత వ్రాయఁబడినవి. ఆవ్రాతలు

గూడ నానకుయొక్క ప్రియభక్తుఁడగు బలుఁడే చెప్పి వ్రాయించుటచేత బయలుదేరినవి. బలుఁడు గురువుతో గూడ దిరిగినను విద్యాగంధశూన్యుఁ డగుటచే తను మూఢవిశ్వాసముగలవాఁ డగుటచేతను గ్రంథకర్తలకు గురువు వృత్తాంతమును చెప్పినప్పుడు నిజమగు వృత్తాంతములను సరిగ జెప్పలేక తన పిచ్చి నమ్మకముల నందు జొనుపుచు చాలకాలము గడచినపిదప చెప్పుటచే సరిగా జ్ఞాపకము లేక తన మందమతికి స్ఫురించిన వన్నియుం దెలుపుచు గురుచరిత్రమందలి యీభాగమును సంశయాస్పదముగ జేసెను. మూడవకారణ మిది. గురుచరిత్రము వ్రాయునప్పటికి గురువు మృతుడయ్యెను. అతని కీర్తి యార్యావర్తమందంతట వ్యాపించె. ఎన్నో మహిమలు వాని కారోపింపఁబడెను. ఎన్నో యద్భుతములు వానింగూర్చి చెప్పుకొనబడెను. చరిత్రకారులు వానిమహిమలు వినినవారే గావున తాము వినినవి చుట్టుప్రక్కలజనులు చెప్పుకొనునవి యగు లోకసామాన్యచరియలతో బుస్తకములనింపిరి. ఆగ్రంథముల లోనున్న విశ్వాసపాత్రములు కాని యంశములు విడిచి వాని యాత్రలు కొన్ని వర్ణింతము.

ఆతండు గంగాతీరమునం బయనముచేసి వంగదేశమునకు వచ్చెను. అచ్చట కొంతకాలముండి పిదప నతఁ డాసామునకు బోయి యచ్చట ననేకమాసములుండెను. ఈపయనములతో మర్దనుఁడు మిక్కిలి డస్సి తన గురువువలె భక్తితత్ప

రుఁడై మార్గాయాసము మరచుటకుఁగాని బలునివలె వైరాగ్యముఁ గలిగి శ్రమకోర్చుటకుగాని సమర్థుఁడు గాకపోయెను. అస్సాముదేశమున సంచరించుచుండ నానకు షేకుఫరీదను మహమ్మదీయయోగియొక్క వంశస్థుఁడైన యొకతురకం గలుసుకొనెను. వారిరువురుఁ గొన్నినాళ్ళు గలిసియుండి భగవద్విషయము లనేకములు చర్చించిరి. వారెడబాయునప్పుడు మత ద్వేషములు లేక యొండొరులం గౌఁగిలించుకొని విషాదముతో వేరైరి. ఆసామునుండి గురు వోఢ్రదేశమునకుఁ బోయి జగన్నాథక్షేత్రమును దర్శించి యచటి యాలయమునం దర్చకులు పండాబ్రాహ్మణులు నిత్యకృత్యములలోఁ జేయు నకార్యములం జూచి యేవగించెను.

జగన్నాథక్షేత్రమునుండి నానకు దక్షిణదేశమునకుఁ బోయి యందనేక దివ్యస్థలముల సందర్శించి యక్కడనుండి సింహళద్వీపమునకుం జనెను. ఈగురువు వెళ్లినప్పటికి సింహళద్వీపమును శివనాథుఁడను రాజు పాలించుచుండెను. తన దేశమునకు ముప్పురుకొ్రత్తమనుష్యులు వచ్చిరనియు నందు సామాన్యసన్యాసులకు బోలని యొక విరాగి గురువై యుండెననియు శివనాథరాజు విని వాని జూడగోరెను. కోరి యాతనిం జూడబోవుటకుముందు వాని ప్రజ్ఞ యెట్టిదియో జగద్వంచనము సేయవచ్చిన మాయయోగియో నిజమైన సన్యాసియో వాని మనోనిశ్చలత యెట్టిదో కనుగొని యనంతరము వాని

దర్శనమునకు బోవలయునని రాజు నిశ్చయించుకొని పంచభక్ష్యపరమాన్నములతో నిండిన యన్నమును, విలువగల చీని చీనాంబరములను సొగసుకత్తియలగు పడుచుకన్నియలను యోగికిఁ గానుకగాఁ బంపెను. గురునానకు మొదటి రెండు వస్తువుల జేతితో ముట్టక కన్నియలం గన్నెత్తిచూడక నిరాకరించుటయు నవి తోడ్కొనిపోయినవారు వచ్చినదారినే భగ్నమనోరథులై పోయిరి. తన కావించిన పరిక్ష గురునందలి గౌరవముఁ బెంప రాజు స్వయముగ నానకును సందర్శింపవచ్చి యంతటి మహాత్ముని రాకచేత తనరాజ్యము ధన్యమైనదని కొనియాడెను. ఆమహారాజు చేసిన యాదరణమునకు సంతుష్టుఁడై కాఁబోలు నానకు సింహళద్వీపమున రెండుసంవత్సరములయైదుమాసములుండెను. ఆదీవి వెడలిలాతిభూములకు నానకు పయనమైనప్పుడు మర్దనుఁడు నిరంతరప్రయాణములచేత విసికి గురువును విడిచి యథేచ్ఛం జనియెను. అట్లు మర్దనుఁడు గురువును బాసిపోయినను కొంతకాలము వాని నెడబాసియుండు నప్పటికి వాని కేమియుం దోఁచక పిచ్చియెత్తినట్లుండుటచే గురువు పిలువకపోయినను తనంతట తాను వచ్చి నానకును గలిసికొనెను.

అనంతరము గురునానకు లోకానుభవజ్ఞానము సంపాదింప భరతఖండమునకుఁ జుట్టుప్రక్కలనున్న యనేక మ్లేచ్ఛదేశములకుఁ బయనము చేసెను. ఆయన చూచినట్లు జెప్పఁబ

డిన దేశములలో నెక్కడానిపేరేనియు నీనాటిభూగోళశాస్త్రజ్ఞు లెఱుఁగరు. ఆదేశములకా కాలమున నట్టి పేళ్ళుండునో లేక చరిత్రకారులు జగమునలేని దేశముల నూహించి గ్రంథములలో వ్రాసిరో మనము చెప్పఁజాలము. మనము నిశ్చయముగా నొక్కవిషయమునుమాత్రము చెప్పఁగలము. ఇస్లాము మతస్థాపకుఁడగు మహమ్మదువారి జన్మస్థలమైన యరేబియా దేశమునకు గురునానకు పోవుట నిర్వివాదాంశము. ఆదేశమునకు సముద్రయానముచేసెనో మెట్టదారినిఁబోయెనో చెప్పజాలముకాని త్రోవలో పారసీకదేశపు రేవుపట్టణమగు బుషాహారునగరము నాయన జూచెను. మార్గవశమున నతఁడేయూరికిఁ బోయిన నాయూర బ్రహ్మజ్ఞానముఁనం దాసక్తిగల మనుష్యులం జేర్చి వారికుపదేశముఁజేసి జ్ఞానబీజముల నచ్చట నాటియవి పెరిగి ఫలించునని తోఁచినచోట్ల చిన్నసంఘము లేర్పరచి ప్రతిసమితి నొక్క పెద్దనేర్పరచి వానికి భాయి యను పేరు వెట్టి యతనియాజ్ఞకు వారు బద్ధులై యుండునట్లు శాసించి యటుపిమ్మట పోవుచువచ్చెను. హిందూదేశమునకు బడమట నున్న దేశములలో నేటికిని ధర్మశాలలుండుట కాద్యకారణమీతఁడే. అట్లుసమాజములు స్థాపించుటలో గురునానకు యొక్క తలంపు క్రొత్తమతము స్థాపింపవలయుననికాదు. మిక్కిలి పురాతనమైన యార్యుల యుపనిషన్మతమును జగమునకు జాటుటయే యాయన ముఖ్యసంకల్పము. తనచేత నుప

దేశింపఁబడిన జ్ఞానవాక్యములయందు నమ్మికగల జనులు నిర్భయముగ తమధర్మముల ననుష్ఠించి యితరులకు మార్గప్రదర్శకులై యుండవలయునని యాయన యెల్లచోటుల నెక్కుచెప్పుచువచ్చె.

అరేబియా ప్రయాణములలో నానకు వాని శిష్యులు నిర్బాధకముగ నన్ని ప్రదేశములుం జూచుటకు తురకవేషములు వేసికొనిరి. నానకు సహజముగ కలహముల కిష్టపడని పరమసాధువౌటచే జగడములు రాకుండ నుంటకట్లు వేషము మార్చెనేకాని భయముచేత నెంతమాత్రము కాదు. ఏలయన నానకు మహమ్మదువారి జన్మప్రదేశమగు మెక్కాపట్టణమునకుఁబోయి పుణ్యభూములు చూడదలంచియు మహమ్మదీయులకు విరుద్ధములగు నాచారములనే గొన్నిటిని నెరపుచువచ్చెను. మెక్కాలో మహమ్మదీయుల కొక్క యాలయముగలదు. కాబా యని దానికిం బేరు. ఆయూరుకిఁబోయిన మహమ్మదీయుఁ డెవ్వఁడు దన కాళ్ళు కాబాయున్న వైపునకుజూపి పగలుకాని రాత్రికాని శయనింపఁడు. పండుకొన్నప్పుడు తలయే కాబా వైపున నుండవలయు. నానకు తరుచుగా రాత్రులు పండుకొనునప్పుడు తనకాళ్ళు కాబావైపునకుఁ జాపుచువచ్చె. తురకలకు భయపడినవాడట్లు చేయునా? ఆగుడియధికారి యొకనాఁడు శాస్త్రవిరుద్ధముగా శయనించిన నానకునుజూచి దైవగృహము వైపు కాళ్ళుచాపుట యనాచారమని కఠినస్వర

ముతో మందలించెను. ఆతనికి గురు విట్లు ప్రత్యుత్తరమిచ్చె. "దేవునిగృహ మేప్రక్కను మాత్రమే యుండి యేప్రక్కను లేదో నాకు దెలియదు. నీవెఱుఁగుదువేని నాకాళ్లు చేతపట్టుకొని దేవుని మందిరములేని ప్రక్కకు వాటిని ద్రిప్పుము." ఆలయాధికారి వాని పలుకులు విని మతమునైనను లెక్కసేయక నోట పరిహాసములు సేయు మొండివాఁడై యుండవచ్చునని భావించి వాదము ముదరనీయక యంతతో సరిపెట్టెను. మెక్కా వెళ్లిన మహమ్మదీయులు మహమ్మదువారు పరమపదము వేంచేసిన స్థానమగు మెదీనాకు వెళ్ళి యాయనసమాధిఁజూడక పోరు. నానకు మెక్కాలోజూడవలసిన వైచిత్ర్యముల నెల్లఁ జూచి సంతుష్టుఁడై మెదీనాకుగూడ బోవదలంచుచుండ మర్దనుఁడు తన గురువు మెదీనాకు జనఁడనుకొని యక్కడకుఁబోక తప్పదని పట్టుపట్టెను. అదివరకే వెళ్ళదలఁచిన గురువు శిష్యుని ప్రోద్బలముచేత వెంటనే బయలుదేరి పండ్రెండుదినములు పయనముచేసి మెదీనాపట్టణముఁ జేరి మహమ్మదు సమాధిం జూచి కొన్నిదినములచ్చట నుండెను. ఆదినములలో నతఁడు మెక్కాలో వలెనే యిక్కడను సమాధివైపు కాళ్లుచాపి శయనించుచువచ్చెను. మెక్కాలోనున్న యాయజమానునికంటె మెదీనాలోనున్న సమాధియజమానుఁడు చండతరుఁడు దురహంకారుఁడు. ఇందక్కజ మేమున్నది. దేవుని దూషించినప్పుడు సయితము నోరెత్తక గురువుల పేరెత్తినతోడనే రాకసుల

వలె మీఁదబడి మనుష్యులను దూషించి వీలగునేని జేయుచే సికొను పరమభాగవతులు ప్రతిమతమున వేనవేలు గలరు. మెక్కా మెదీనాపట్టణములకుబోయి యాపుణ్యభూముల జూచినపిదప మహమ్మదు వారినిఁగూర్చి నానకున కెట్టియభిప్రాయము కలిగెనో శిష్యుఁడగు బలిని యీక్రిందివాక్యములవలన స్పష్టమగును. ఈమాటలు బలుని నోటనుండి వచ్చినను గురునియభిప్రాయములే యగుట నిజము.

మహమ్మదువారినిగూర్చి గురునియభిప్రాయములను బలుఁ డీక్రిందివిధమున దెలిపెను. "మహమ్మదువారిస్వభావమున మహాత్ముల కుండవలసినంత శాంతము కానఁబడక కోపపుపాలెయెక్కువ గానఁబడు చున్నది. పునర్జన్మరాహిత్య మగు సంతతివైరాగ్యము గూడ నాయనయొద్ద నున్నట్లు గానఁబడదు. స్వలాభపరాయణత యక్కడక్కడ గానఁబడుచున్నది. ఆయన పరిశుద్ధుఁడు నిష్కళంకచారిత్రుఁడు ననుట కెంతమాత్రము సందియము లేదు గాని సంపూర్ణమైనపవిత్రత సంపాదించుటకు జన్మపరంపరనుండి విమోచన మొందుటకు నీమహాత్ముఁడు మరల జన్మము నొందవలయు. ఆజన్మము హిందూస్థానమున నొకశూద్రునియింటఁ గావలయు. ఆయన జీవన్ముక్తుఁడై యొకానొక కాలమున బరలోకారోహణము చేసి ఈశ్వరసందర్శనము చేసెనని చెప్పెడిమాటలు కేవలము కల్పితములు. ఏలయన నీప్రపంచమున సృష్టింపఁబడినజంతువువలె

నేత్రగోచరము లగును గాని సృష్టింపఁబడనివి కంటి కగపడవు. భగవంతుఁడు సృష్టిపదార్థములలోనివాఁడు కాఁడు. కావున నతఁడు మానవదృగ్గోచరుఁడగుట యసంభవము. కాని జీవాత్మ చర్మోపాధిని బాసి పరిశుద్ధావస్థ జెందినప్పుడు పరమేశ్వరసాన్నిధ్యము బడయుటకు బాత్ర మగును. పవిత్ర మైన ఖురానుగ్రంథము భగవద్వాక్యము కాదు. కారణ మే మన. భగవంతున కొకభాష లేదు.

అట్లు కొన్ని దినములు మదీనానగరమున నుండి యచ్చటివిశేషములు దర్శించుచుండ బ్రియసోదరిం జూడ నతనికి బుద్ధిపుట్టెను. ఈచెలియలిమీఁద నాయనకు మొదటినుండియు నింతింత యనరానిప్రేముడి యుండెను. ఏలయన నీతోఁబుట్టువే చిన్ననాఁ డతని కెన్నిసారులో శరణం బిచ్చెను. తండ్రి కఠినుఁడై యతనిపై బిట్టలుక పూనినప్పుడు కాపాడెను. తన సోదరుఁడు మిక్కిలినీతిమంతుఁ డనియు సత్యప్రియుఁ డనియు నిక్కడక్కడ యనక యవకాశము వచ్చినచోటనెల్ల వాదించుచు వచ్చెను. లౌకికవ్యవహారవిముఖుఁడై పరమేశ్వరధ్యానపరాయణుఁడై సోదరుఁడు మందమతియై యున్నపుడు తనభర్తసయితము పిచ్చివాఁ డని యెగతాళిసేయుచుండ నామెయతఁడు పరమభాగవతోత్తముఁ డని కనిపెట్టి గౌరవించెను. ఆ కోఁక పాడమిసత్తో డనే గురువు శిష్యసమేతుఁడై మదీనానగరమును విడిచి కొన్నిమాసములు నిరంతరప్రయాణములు

గావించి పారసీకగాంధారాదిదేశము లతిక్రమించి పాంచాల దేశము ప్రవేశించి యెట్టకేలకుసుల్తానుపురముజొచ్చి చెలియలిగృహము జేరెను. అన్నయుం జెలియలు పరస్పరసందర్శన జనితానందమున బరవశత్వము నొందిగాఢాలింగనము జేసికొనిరి. కొంతకాల మతఁడు సోదరీగృహంబున వసియించి పుణ్యభూములలో నగ్రగణ్య మైనహిమాలయపర్వతము జూడఁదలంచెను. తలపుపుట్టగానె యతఁడు బయలుదేఱెను.

హిమాలయము హిందూస్థానమునకుత్తరమున భగవంతుఁడు నిర్మించినస్ఫటికపుగోడయో యనునట్లు భారతఖండలక్ష్మీశిరోభాగంబునఁ దాల్చినవజ్రంపుమకుటమో యనునట్లు విరాజిల్లుచుండును. ఇది యనేకపుణ్యక్షేత్రములకు నిలయము. నరనారాయణులకు నివాస మైనబదరికాశ్రమ మిందేయున్నది. సిద్ధసాధ్యగంధర్వఖేచరాదుల కిది విహారస్థాన మనియు నుమామహేశ్వరులకునికిప ట్టనియు బ్రహ్మాదిసురగణంబునకు సిద్ధమునివర్గమునకు నీమహీధరకూటములు యజ్ఞవాటము లనియు గుమారస్వామికి జన్మభూమి యనియు భగీరథప్రయత్నమున నాకాశంబుననుండి మహీతలంబునకు దిగినగంగాదేవికి వసతిస్థలం బనియు నెల్లయోషధులకు నిలయం బనియు బురాణములలో వర్ణింపఁబడినది. మఱియు బరమభాగవతోత్తము లగుమహామహులు పరమతస్థులు తమ్ము బాధించినప్పుడు నిలువ నీడలేక తలదాఁచుకొనుటకు జోటు లేక యె

ట్టకేలకు దుర్గమమగునీపర్వతరాజముశరణు వేడి గుహాంతరములు నివాసములుగఁ జేసికొని సుఖించుచు వచ్చిరి. ఇట్టియీ మహాశైలము యొక్క నపారమహిమము పురాణములవలననే గాక చూచిన తైర్థికులవలనగూడ విని దేశాటనపరాయణుఁ డగు నానకు శ్రవణంబుల వినిన దంతయు నేత్రంబులతోఁ జూచి యానందింపఁ దలఁచుట యాశ్చర్యము కాదు.

అతఁ డాపర్వతమున కరిగి యొకకుటీరమునుండి యొక కుటీరమున కరుగుచుఁ గంటి కగపడినబ్రహ్మవాదులతోడ వేదాంతచర్చలు సేయుచు దనప్రభావమెఱుఁగక తన్ను నిందించినవారిచేత నానావమానంబులం బడుచు భూషణంబులకు సంతసింపక దూషణంబులకు దురపిల్లక తనపనిచేసుకొనుచుండెను. మొట్టమొదట నతనియాస్తికభావము కర్మకాండనిరసనము జూచి యాయామతస్థులు వానిని తమతమమతంబులం జేరు మనిపిలుచి యతఁ డందు జేరక యామతముల ఖండింప వానితనియెడల గౌరవము జూపకపోయిరి. కాని కాలక్రమమున నతనివిశేషవినయంబును సాటిలేనిసత్ప్రవర్తనమును పారము లేనిభక్తియు సూనృతవ్రతాంశక్తియు గనుగొన్నపిదప నతఁడసాధారణపురుషుఁ డనియు సర్వవిధముల మాననీయుఁ డనియుఁ దెలిసికొని యథార్థగౌరవము గావించిరి. తొలుదొల్త నతనిని విశ్వసింపక యనుమానముతో జూచినవారు వానిసద్గుణసంపద యాలస్యముగ గనిపెట్టి యతఁడు తమ్ము విడిచిపోవున

ప్పుడు మఱికొంతకాల మతనిసహవాససౌఖ్యము గలుగకపో యెగదా యని విచారించిరి. హిమాలయమున దిరుగుకాలమున శిష్యుం డగుమర్దనునిశరీరస్థితి చెడెను. నానకుయొక్క శరీరము శీతోష్ణములకు జంకునది కాదు. రెండవశిష్యుం డగుబలునిశరీరము నంతగా గాసిజెందలేదు. కాని మితిమీఱినయాచలియు నెడతెంపు లేనియావానలు నెల్లపుడు మంచుమీఁదిశయనములు సరిగ నాహారము లభింపమి ప్రయాణకష్టములు మొదలగునవి సుకుమారుఁడైనయాగాయకుని యారోగ్యమునకు భంగము గలిగించెను. నానాఁటి కతనిస్థితి బాగుపడుటకు మారు క్షీణించుటం జేసి గురువు యాత్ర కట్టిపెట్టి పంజాబుదేశమునకుఁ బోవ నిశ్చయించెను. కాని యామండలము చేరుటకైన యవకాశము లేకయే మర్దనునిస్థితి పూర్తిగఁ జెడిపోయెను. కొన్నిదినములుమాత్రమే యతఁడు జీవింపగలుగు నని గురువునకుఁ దోఁచెను. అందుచేతనా రతనిని దీర్ఘప్రయాణము సేయింపక దాపుననున్న యొకపల్లెకుఁ దీసికొనిపోయి చేతనైనచికిత్స చేయించి స్వహస్తములం జేయదగినంతయుపచారము జేసెను. బలుఁడును దనచెలికానికి శక్యమైనపరిచర్య గావించెను. ఆయుశ్శేషము లేనప్పుడు వైద్యములు నుపచారములు నిష్ప్రయోజనములు గదా. మర్దనుఁ డెట్టకేలకు మృతినొందెను. మర్దనుఁడు తనమరణానంతరమున తనదేహము దగ్ధము సేయవలసినదే కాని ఖననము సేయఁగూడ ద

గురువుతో మనవి జేసికొనెను. శిష్యునియిచ్ఛాప్రకారమె గురువు కళేబరమును ఖననము సేయక నగ్నిపాలు చేయుటకే కృతనిశ్చయుఁడై తద్విషయప్రయత్నములు చేసెను. ఆముస్వారు కష్టముగలసొత్తు ముహమ్మదాటులు ఆశాటీతప్రియమును నానకు శిష్యునికళేబరము జుట్టబెట్టి స్వహస్తనిర్మిత మైనచితిమీఁద శవమును బలుఁడుందానును బెట్టిరి. అగ్నిసంస్కారము బలునిచేత చేయింపక శిష్యవత్సలుఁ డాకట్టకడపటికర్మముగూడఁ దనచేతులతోనే చేసెను. శిష్యునకు చుట్టము లెవ్వరు లేమి యతనియుత్తరక్రియలు చేయుట ధర్మమని గురువు స్వయముగానె పారలౌకికక్రియలు చేసెను. నిజమైనప్రేమ యెక్కువతక్కువస్థితులుగాని వర్ణభేదముగాని పాటింపనీయదు గదా. „ఉదారచిత్తానాం వసుధయేవకుటుంబః" యనునట్లు మహానుభావులకు లోకమే కుటుంబము. మర్దనుఁడు గురువుతోఁ జిరసహవాసము జేయుటంజేసి మౌఢ్యము బాసి జ్ఞానమించుకయైనసంపాదించెనా యని కొందఱు సంశయముపడవచ్చును. అట్లు సందియముపడుటకు వలనుపడదు. ఏలయన మంచిపూలు గుచ్చినదారమునైతము సువాసన గలిగి యుండును. అట్లె బ్రహ్మజ్ఞానసంపన్నుఁ డైననానకువంటిమహానుభావునితోఁ జిరకాలము కలసిమెలసియుండి యతఁడు సేయువేదాంతచర్చలు పలుమాఱు వినివిని యున్నమర్దనునకు జ్ఞానమంటదనుట యసంభవము. మొట్టమొదట మర్దనుఁడు నాన

కువద్ద శిష్యుఁడైనప్పుడు వాఁడు తనజాతియందు మిక్కుట మైనయభిమానము గలిగి యాశాపాశబద్ధుఁడై స్వలాభపరాయణుఁడై నల్లవారి నెగతాళి సేయుస్వభావము గలవాఁడై చీటికి మాటికి సణుగుకొనుచు లోకవ్యవహారములయందెయాశక్తి గలిగి యుండెను. కాని కాలము గడచినకొలఁది గురువు యొక్కసదాచారసంపత్తి యీశ్వరభక్తి లోకోద్ధరణాశక్తి కన్నులారఁ జూచినకొలఁది నతనిధనకాంక్ష స్వలాభపరాయణత మొదలగు సామాన్యమానవలక్షణము లడుగంటెను. భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యములు వానిస్థానము నాక్రమించెను. అవి హృదయమున నెలకొనుటయు నతఁడు నిరర్థకసంభాషణములతో గాలక్షేపము సేయక సణుగులుగొణుగులు మాని పరాక్షేపణలు గట్టిపెట్టి జ్ఞానమార్గమున బడి బ్రహ్మానుసంధానపరాయణుఁ డయ్యెను. ఆతనియందు గలిగినమార్పులు గనిపెట్టి సంతసించి యజ్ఞానకవచమును విడిచి జ్ఞానకవచమును దొడిగికొని తనశిష్యుఁడు దేహయాత్రచాలించినందుకు సంతసించెను.

మర్దనునిమరణము నానకుయొక్కసంకల్పమునకు మార్పు కలిగించెను. పంజాబుదేశమునకుఁ బోవలయునని యంతకుముం దతఁడాలోచించెను. కాని ప్రియశిష్యుఁడైనబలుఁడు సేతుబంధరామేశ్వరయాత్ర చేయవలయునని కుతూహలపడి నందున నతనిమనోరథసిద్ధి గావించుటకై యతఁడు దక్షిణాపథంబున కరుగ సంకల్పించెను. ఈప్రయాణమున నానకును

కనేకులతో వేదాంతచర్చలు జరిగెను. ఆచర్చలు వివాదహేతువులు గాక యతనికి సంతోషప్రదము లై రెండవపక్షము వారికి జ్ఞానసంధాయకము లై యుండెను. రామేశ్వరయాత్ర నుండి యతఁడు తిరిగివచ్చి కొందఱు సాధువులు గురుదాసుపురముజిల్లాలో నున్న బాటలె యనుపుణ్యక్షేత్రమునకుఁ బోవుచున్నా రని విని యాసాధువులసహవాసము చేయుటకును తనజన్మభూమినింకొకసారి సందర్శించుటకును నిశ్చయించి వారితో గలిసి యచ్చోటి కరిగెను. బాటలేగ్రామవాసులకును నచ్చుట చేరినతీర్థవాసులకును సనాతనసిద్ధాంతములకు వ్యతిరేకమైనమతఁబోధ చేయుచున్న నానకుయొక్కరాక యసహ్య మయ్యెను. ఆమెమహాత్మునియెడల వారెంత ద్వేషభావము బూనిరో యెంతకఠినముగ దూషించిరో యెంతయవమానపఱచిరో మనము చెప్పఁజాలము కాని యెందరెందరుసాధువులు తనతో వితండవాదములు చేసి వెఱపించినను వెఱవనిధీరుఁడుఁ పలుపల్లియలయందుఁ బట్టణములయందు వసియించు పూర్వాచారపరాయణులకోపానలాజ్వాలలబాఱి బడనినిశ్చలుఁడు వేనవేలుజనులు వచ్చి ప్రశ్నలవర్షము గురిపించి వాదించి యోడిపోయి తుదకు నిందించినను మనోధైర్యము చెడనిపరమశాంతుఁడు బాటలేగ్రామము విడిచి వెడలవలసినవాఁ డయ్యెను. „అతిపరిచయాదవజ్ఞః” యన్నట్లు పిన్ననాటనుండియుఁ దన్నుదనకుటుంబమును దనగృహపరిస్థితులను దనబాల్యవిచేష్టితము

లను నెఱిఁగిన కాకులవంటి లోకుల నడుమ నున్నపుడు శాంతాంతఃకరణుడగు పరమతపోధనుఁ డైనను వారివెక్కిరింపులగ్గలమైనతరి తనశాంతము చిక్కబట్ట జాలఁడు.

పంజాబుదేశము విడువకమున్ను మృతినొందిన మర్దనుని స్థానమందు దనకు మఱియొక శిష్యుఁడు సంప్రాప్తించునేమో యని వెదుక జొచ్చెను. ప్రియశిష్యుఁ డైనమర్దనున కొక్కకుమారుఁ డుండె నని యతని కప్పుడు జ్ఞప్తికి వచ్చెను. ఆబాలకుని పేరు సజ్జనుఁడు. ఆకుమారుఁ డెట్లైన శిష్యుఁడుగ బరిగ్రహించుటకు గురువును బలుఁడును గృతనిశ్చయు లై తమరాక గ్రామవాసుల కెవ్వరికిం దెలియకుండునట్లు రాత్రి ప్రొద్దుపోయిన తరువాత తాల్వండిగ్రామమునకు వెళ్ళిరి. గురు వొకమారుమూలను గూర్చుండి సజ్జనునికడకు బలుని పంపెను. అతఁ డతిరహస్యముగ బోయి గురుసందేశ మెఱిఁగించినతోడనే సజ్జనుఁ డెంతకాలమునుండియో ప్రయాణ మగుచున్నవాఁడ పోలె గడియయాలస్యమైన జేయక వెంటనే మూటముల్లె గట్టుకొని వానితో బయలుదేఱెను. అతనినిజూచి నానకు వానితండ్రియొక్క మరణవార్తను దెలిపెను. నానకు యొక్క తల్లియుఁ దండ్రియు గతించినా రని సజ్జనుఁ డెఱిగించెను. గురువుయొక్క పినతండ్రి మాత్రము బ్రతికియుండె ననియు నిష్టమైనచో నతనిని జూడవచ్చు ననియు సజ్జనుఁడు విన్నవింప గతన్నాస్థి మృతినొందిన వారికొఱకు వి

చారించిన గార్యము లేదు. జీవించినయున్నవారిని జూడనక్క ఱలే దని నానకు తన జన్మస్థానమున నొక్క రాత్రియైన సంపూర్ణాగ గడుపక శిష్యసమేతుఁడై వెడలెను.

ఈసారి గాంధార నగరమున కరుగవలయునని వారి సంకల్పము. గాంధారపురమున వసియించుచు సుప్రసిద్ధు లైన బాబావలీ యను మహానుభావుని సందర్శింపవలయు నని య తఁడు బయలు దేఱెను. ఈదారి పలుమారు ఱతనికాలిక్రింద నలిగినదే యగుటచేత గ్రామములు బురములు బరిచితములు. ఆముప్పూరును ముల్తాను మండలములోని తలంబాపట్టణము విడిచిన తరువాత గురుపు బలునితోఁ గూడి మెల్ల మెల్లగా వెనుకబోవుట కేర్పఱచుకొని ముందరియూరికి సజ్జనుని ముం దుగా బంపెను. సజ్జనుఁడు కొంత దూరము పోవునప్పటికి వాని కొకయూరు కనబడెను. అచ్చట హిందువుల దేవాల యము మహమ్మదీయుల మసీదు నొక్క స్థలమందె యొకదా నికొకటి చేరియుండెను. ఆమఠాధిపతి జనపనార పీచువలె మిక్కిలి తెల్లనై నాభీ వివరపర్యంతము వ్యాపించిన గడ్డము గలిగి వృద్ధుఁ డని తెలియజేయుటకు మొగముమీద ముడుత లుగలిగి చూచినవారికి గౌరవభాజన మని తోఁచుచుండును. సజ్జనుఁడు గంభీరుఁడైన యాతనియాకారము చూచి భక్తితత్ప రుఁడై యతని కభివాదము చేసి యతనితోఁ బ్రసంగించెను. ఆవృద్ధుఁడు కొంతసంభాషణము జరిగినపిమ్మట వానిని భోజన

శాలకు దీసికొనిపోయి మధురాహారములతో విందు సేయు మని సేవకుల కానతిచ్చెను. సేవకులును కడుపార వానికి మెక్కబెట్టు వారుపోలె సత్యాదరమున వానిని లోనికి దీసి కొనిపోయి యోగిరముపెట్టుటకు మాఱు వాని కట్టినపుట్టము లూలుచుకొని తిండిపెట్టక కాలు సేతులు గట్టి మారుమూల గదిలో బడవైచిరి. ఇదిజరిగిన కొంతసేపటికి గురుండు బలుస మేతుండై యచ్చోటికి బోయి సజ్జనుని గానక యావృద్ధుని బిలిచి తనశిష్యుని శరీరాదులు వర్ణించ యానవాలు చెప్పి యిట్టిలక్షణములు గల పడుచువాఁడు మీ కగుపడినాఁడా యని యడిగెను. అట్టికుఱ్ఱవాని మొగమైన జూడలేదని యా యోగి భృత్యుఁడు నొక్కి పలుక వాని మాయమాటలు దొంగ చూపులు గురువున కనుమానము గలిగించెను. తోడనే బ లుఁడును దానును సజ్జనునికొఱకు పలుతావులు వెదకిరి. ఎ ట్టకేల కన్నము లేక మిక్కిలి ఖిన్నుఁడై యొకమూలబద్ధుఁడై యున్న సజ్జనున వారు కనుంగొని వానికట్లు విప్పి విముక్తుం జేసి యావృద్ధుం బిలిచి నిరపరాధు లగు బాటసారుల నావి ధముగ నిష్కారణముగ దోఁచుకొని చెఱబెట్టవలసిన యవస రమేమివచ్చె నని మిక్కిలి కఠినముగ నడిగెను. అనుగుటతో దనివినొందక గురువు కపటయోగింజూచి సాధుబాధ పరమ పాతకమునియు నది చేయించిన దురాచరణము విహలోకమున కు జెడుటయే గాక పరలోకమునకుగూడ జెడి దుర్గతులపాల

గుమరని ధర్మోపదేశము చేసెను. అతితక్షణమైన మాయుప దేశముయొక్క వేడిమిచేత నమ్మదుసలి దొండయొక్క రాతి గుండెయు గలిగి నీరై పోవ నతడు పశ్చాత్తప్తుడై దుఃఖపర వశుడై తనకావించిన దోసమొప్పుకొని తప్పు సైరింపుమని వేడుకొనెను. ఆపురుషత్రియ మాస్థానము విడిచి కొంతద వ్వరుగునప్పటికి మర్దనుని సమాధి యున్న యూరగుపడెను. ఆసమాధి దృష్టపథమునం బడినంతనే భస్మరూపుడైన తనతండ్రి యాసమాధిలో నున్నాడనివిని సజ్జనుడు పితృభక్తి తరంగితాంతరంగుడై యాస్థానము విడిచి రాజాలనని గురు వుతోం జెప్పి యచ్చటనె జీవితశేషము గడుప నిశ్చయించు కొనెను. సజ్జనుడు తన్ను విడుచుటచేత గానము తన చెవుల కింక వినంబడదని గురువు వానిని విడువలేక విడువలేక విడిచె ను. శుభము సంప్రాప్తించినప్పుడు మేర మీరిన యానంద మును కష్టము సంప్రాప్తించినప్పు డపారమైన దుఃఖమును బొందుట ధీరలక్షణము గాదని శ్రీకృష్ణుడు భగవద్గీతలలో జెప్పినరీతి స్మరించుకొని యతడు సజ్జనునివియోగముకొఱకు విచారము నొందలేదు. అట్లు సజ్జనుని పితృసమాధికడ నెల కొలిపి బల్లోపేతుడై నానకు బహుదినంబులు ప్రయాణము లుచేసి గాంధారుదేశమునకు హిందూదేశమునకు నడుమ నున్నకొండలలో ప్రసిద్ధమైన బోలాను కనుమదాటి కడుశ్రమ పడి యెట్టకేలకు గాంధారము జేరెను. బాబావల్లీఖాండెన్ని

మిక్కిలి ప్రేమతో నాదరించెను. నానకు జ్ఞానసమున్నతుఁడైన బాబావలీయొక్క సహవాస సౌఖ్యము కతిపయ దినములనుభవించి మునుపటికన్న జ్ఞానసంపన్నుఁడై యచ్చోటువిడచి స్వదేశాభిమాను డయ్యెను. మార్గమధ్యమున మానచందుండను క్షత్రియు డాయన కగపడెను. ఈరాచవానికి మతాసక్తి మెండు. ఎవ్వరైనదనకు సన్మతోపదేశము చేసి మంచిదారి చూపువారు దొరకుదురా యని తగినగురువునిమిత్త మతఁడెదురుచూచు చుండెను. మంచినీరు త్రాగఁబూనువారికి మహాసరోవర మగపడినట్లు నిరుపేదకు పెన్నిధి లభించినట్లు నానకువంటి జ్ఞానరత్నాకరుఁ డాజ్ఞానదరిద్రునకు దొరకినతోడనే యతఁడు తనయదృష్టముచేత లభించెనని సంతసించి యనేకదినములు సుశ్రూష జేసి బహు సంవత్సరములనుండి దేనికై యన్వేషించుచుండెనో యాబ్రహ్మజ్ఞానఫలమును దనివొంద ననుభవించెను.

తిరిగి పయనము చేయునపుడు నానకు బాలనాథపర్వతమునొద్ద జుట్టుప్రక్కల నెక్కడ నూరుపల్లెలు లేని నట్టడవిలో నొకచెట్టుక్రింద శిష్యద్వితీయుఁడై దారితెన్ను కానక మొసగుట కాహారములేక బడలి కూర్చుండెను. ఆకొండదాపున జోగులమఠ మొకటి గలదు. ఆజోగుల కొడయుఁడైన యోగి పరమదయాళువు పరోపకారపరాయణుఁడు. అతని యాజ్ఞాప్రకార మాజోగులు ప్రత్యహము సాయంసమయమున చిన్న

చిన్నజట్లుగా జేరి దారితప్పి పోవుబాటసారులను గలిసికొని వారిని దయామఠమునకు దోడ్కొనివచ్చి సత్కరించుచుందురు. ఆగుంపులలో నొక్కటి వృక్షచ్ఛాయను గూర్చుండిననానకుం గనుంగొన తమమఠమునకువచ్చి యతిథి గావలసినదని వానిని గోరెను. ఆతరుచ్ఛాయయె తనకారాత్రి నివాసయోగ్య మగు నెలవగుననియు దా నదివిడిచి రాననియు నతం డుత్తరము చెప్పెను. నానకుని యుత్తరము మఠాధిపతి కెఱింగింప నతండు కదలిపోయి స్వయముగ నతని నాహ్వానముజేసెను. అతని కోరిక నిరాకరించుట పొరపాటగు నని తలంచి గురువు తన యనుచరుని గలసి మఠమున కరిగి యతిథియై వారిచ్చు సత్కారములనంది సంతుష్టుడయ్యెను. అతం డామఠమున నొకటిరెండుదినము లుండి మరల బయలుదేరి తెంపులేని పయనములు చేసి తనమామగారైన మూళుండు వసియించుగ్రామము చేరెను. అప్పటికతండు పదియారు సంవత్సరములనుండి ప్రయాణముచేయుచుండెను. ఆగ్రామమునకు నానకు వచ్చినాడని వినినతోడనే ముదిమిచే నవయవపటుత్వము దప్పిన మూళుండు కన్నులార నల్లునొక్కసారి గని యతని నింటికి దోడ్కొనిరావలయునని శ్రమపడి యతండున్న ధర్మశాలకు బోయి సబహుమానముగ నతనిని దర్శించి తనయింటికి రమ్మని వేడుకొనెను. గురువు బహుమానముల స్వీకరింపక యతని గృహమునకు బోవుటకు సమ్మతింపక హరినామస్మరణమే తనకాప్తబంధు

వనియు ధర్మశాలలే తన గృహములనియు జెప్పి యతనిం బంపెను.

మామగారి గ్రామమైన పఖోకరంఢవాలో నాసకు రెండుమాసము లుండెను. ఆకాలములో నజ్ఞానతమః పటలముచేత నావృతములైన యనేకమనస్సులయందు జ్ఞానదీపములను వెలిగించి వారిని యీశ్వరభక్తులుగ జేసెను. అంతకంతకతనిపేరు పరిసరభూములయందు వ్యాపించుటఁజేసి జ్ఞానసంపాదనము నిమిత్తము జనులు పెక్కండ్రతని సన్నిధికి రాదొడఁగిరి. మాసద్వయ మాగ్రామముననున్న తరువాత ధర్మక్షేత్రమైన కురుక్షేత్రమునందు గొప్పతీర్థము జరుగునని తెలిసినందున నాసకు బ౹నిగూడి యచ్చటి కరిగెను. ఆర్యావర్తమానమందలి మహాపుణ్యక్షేత్రములలో గురుక్షేత్ర మొకటి. ఈ క్షేత్రముందే భగవానుడగు శ్రీకృష్ణుండు తన మేనమరదియు జెలియలి మగఁడును గాంధాపుచెలికాఁడునగు నర్జునునకు రథసారథియై పార్థసారథినామధేయంబున బ్రసిద్ధుఁడై కురుపాండవసైన్యమధ్యమున నరదంబున నిలువంబెట్టి యుపనిషత్సారమైన భగవద్గీతాశాస్త్రము మాధవుండాయన కుపదేసించెను. ఈక్షేత్రమునందే కురుపాండవ రాజకుమారులు కౌరవసామ్రాజ్యము నిమిత్తము పెచ్చుపెరిగినమత్సరంబువ మహాసంగ్రామము గావించి నిహతులైరి. ఈక్షేత్రమునందే యాకాలపురాజనందను లందము కౌరవపాండవులలో నేదోయొక

పకుములూని మహానామపరిశయానలమునకు మిడుతలై కథా వశేషులైరి. మహాభారతసంగ్రామము జరిగి రమారమి యిప్ప టికి నాలుగువేల సంవత్సరములైనను ననేక రాజఋషులచ్చట రణనిహతులై వీరస్వర్గము జూరగొనుటచే నాటగోలెనది భువ నపావనమైన పుణ్యక్షేత్రమై పుణ్యాత్ములకెల్ల సేవ్యమై పురా తనచరితాభిలాషులకు గూడ నభిగమ్యమై విరాజిల్లుచున్నది. ఈకారణముచేతనే నానకాస్థలమునకు బోయి యుండును. ఆసంవత్సరము సమ్మేళనము మిక్కిలి గొప్పది. అన్నివర్ణ ములవారు నన్నిమతములవారు నచ్చట సమావేశమైరి. కాని కాలక్షేపము నిమిత్తము వేడుకనిమిత్తము వేళాకోళము నిమి త్తము విహారము నిమిత్తము వచ్చినవారే కాని తీర్థవాసుల లో ననేకులు నిజమైన భక్తితోడను శ్రద్ధతోడను బరమార్థ ముతోడను వచ్చినవారు లేరు. హోమములు గావించువారు స్వాధ్యాయము చెప్పువారు భజనలు సేయువారు స్నానములు సలుపువారు జపములు చేయువారు తపోనిరూఢు లైనవారు ధర్మోపదేశములు చేయువారు వేనవేలు గనబడిరి. విగ్రహారా ధనము విరివిగా జరిగెను. నిష్కళంక మైనభక్తి నిజమైనవైరా గ్యము సత్పాత్రదానము సాధుసేవ బ్రహ్మజిజ్ఞాస మొదలగు నవచ్చట మృగ్యములయ్యెను. నానకువంటి వేదాంతకవియున్ని యు నసహ్యములై తోచెను. ఆజపములు తపములు దాన ములు ధర్మములు బ్రహ్మజ్ఞాననిష్ఠులైన యామహాత్మునకు

దలయేరు గలిగించెను. పారమార్థికులు గాక గతానుగతికు లైన మూఢలోకులకు బుద్ధి చెప్పవలయునని తలంచి బలుని బిలిచి యచ్చటచెరువులోనుండి యొకచేపం దెమ్మని యతఁడు తెచ్చినయామత్స్యమునుదాకలోబెట్టిమండింపఁదొడఁగెను. అది చూడఁగానే తీర్థవాసులకు నతితీక్ష్ణమైన కోపము వచ్చెను. అటువంటి పావనక్షేత్రమున పరమపావన చరిత్రులగు తీర్థవాసులు లక్షోపలక్షలు చూచుచుండగ నటువంటి పుణ్యదినమున యోగి యన్నపేరు పెట్టుకొన్నవాఁడు జీవహింస చేసి కడుపు నించికొనుటకన్న కష్టకార్యము మఱొకటి లేదని యచ్చట చేరినవారందరు దలంచి కోపగించిరి. కొందఱు తమనాలుకలను యథేచ్ఛముగ నుపయోగించి వానిని నోటికి వచ్చినట్లు బండ బూతులు తిట్టిరి. అట్టి దురాత్ముని బ్రతుకనియ్య గూడదని దుడ్డుకర్రలు చేతబట్టుకొని చంపవచ్చిరి. వాని కాసమయమున నొడలే తెలియలేదు. పొంగి పొరలివచ్చుచున్న మహాసముద్రమువలె జనసమూహము తన్ను నిర్మూలనము జేయుటకు దుడ్డుకఱ్ఱలతో వచ్చి మీఁదపడుచున్నను నతఁడు మహాపర్వతమువలె చలింపక నిర్భయముగ వారిముందర నిలిచి మీరు వాగ్వాదము చేసి నన్ను గెలువ దలంచిరా లేక దండప్రయోగముచేతనే నిర్జింపఁదలఁచిరా యని యడిగెను. వర్షకాల మేఘము లురిమిన చందమున దమకంఠము లెత్తి వారిట్లనిరి. వాగ్వాదము:చేసి నీతప్పు నీవు తెలిసికొని యికముం దట్టిపన్ని

నెన్నఁడు సేయనని నీవు ప్రమాణము చేసిన పక్షమున నిన్ను విడిచెదము. లేదా యీచేపను నీవు కోసినట్లే నిన్ను ముక్కలుముక్కలుగా కోసెదమని వారుత్తరమిచ్చిరి. అపుడు నానకు వారి కిట్లనియెను. మనుష్యుఁడు మాంసమునుండి పుట్టెను. మాంసముతోనే పెరుగుచున్నాఁడు. కావున మాంసమునందు నంతద్వేష ముండవలసిన యవసరము లేదు. పూర్వాచార పరాయణులైన యామూఢభక్తులు వానిమాటకు దగిన ప్రత్యుత్తరము చెప్పలేక యతఁడు జ్ఞానసంపన్నుఁడైన మహాయోగి అతని జోలికి మనము పోగూడదని చల్లచల్లగ జారిరి. నానకుగురువుయొక్క ప్రతిష్ఠ దేశమంతటను ముఖ్యముగ పంజాబుదేశమునను గ్రమక్రమముగ వ్యాపించెను. అతఁడొకమతమును మెచ్చలేదు. ఒకమతమును ఖండింపలేదు. ఏమతమునందైనను దోషములున్న పక్షమున నాదోషముల నతఁడువిమర్శించి ఖండించుచు వచ్చెను. దీనిఫలిత మేమనగా బ్రతిమతస్థులు నతనింగూర్చిన కథలువినుచు నతనిగుణగణములు భక్తిశ్రద్ధలు జెప్పుకొనుచువచ్చిరి. అంతకంతకతనికి యశస్సు డిల్లీచక్రవర్తి యొక్క కొలువుకూటమువఱకు వ్యాపించెను. ఆకులమున భోగపరాయణుఁడైన యిబ్రహీములోడీ ఢిల్లీచక్రవర్తియై యుండెను. ఆఢిల్లీ చక్రవర్తి కితనిగొడవ లక్కఱలేదు కాని యాయన యాస్థానమునందు స్వమతాభిమానియు నానకు సిద్ధాంతములయందు ద్వేషము గలవాఁడు నగు ముత్సద్దీ

యను మహమ్మదీయుఁడుండి చక్రవర్తికి నానకుమీఁద నమిత ద్వేషము కలుగునట్లు చెవిచెంతఁ జేరి కొండెము లెన్నెన్నియో చెప్పి యతని మనస్సు పాడుచేసెను. ఆమహమ్మదీయుఁడు చక్రవర్తితో నీ తెలుఁగున జెప్పెను. ఈనానకు మహమ్మదీయమతమునకే గాక హిందూమతమునకు గూడ ద్రోహావిగ్రహారాధనము సేయఁగూడదనియు వర్ణభేదము దూష్యమనియు నితఁడు హిందువుల నధిక్షేపించును. గోవధము పాతకమనియు మహమ్మదువారు జగద్గురువు కారనియు మనల నధిక్షేపించును. కావున నితఁ డుభయమతస్థులకు విరోధియే కావున సర్వవిధముల దండ్యుఁడు. ఆపలుకులు చక్రవర్తికి నచ్చెను. ముత్సద్దికి గాని చక్రవర్తికి గాని హిందూమతము మీఁద నిజమైన యభిమాన మున్నదని మనము నమ్మఁగూడదు. మహమ్మదీయ మతము నధిక్షేపించుటచేతనే ముత్సద్దికి నానకుపై బట్టరాని యాగ్రహము వచ్చెను. తనమతమును దూషించినందుకు నానకును దండించినచో హిందువులకు గష్టముగ నుండు నని ముత్సద్ది హిందూమతముమీఁద నత్యంతాభిమాన మున్నట్లభినయించి చక్రవర్తి కాపరమసాధువు మీఁద పారములేని కోపము దెప్పించెను. ఆకోపావేశమున జక్రవర్తి నానకును జెఱసాలలో బెట్టించెను. మహాపురుషులకు గృహములు కారాగృహములు నొక్కవిధముగానే యుండు నను మాట భోగపరాయణుఁడైన చక్రవర్తి యెఱుఁగఁడు, జీవ

న్మరుక్తు లగు మహాత్ములు కారాబద్ధులయ్యు చెఱసాలలో సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము గలవారియట్లు సంతోష భరితులై యుందురు. అజ్ఞానులు యథేచ్ఛముగ విహరింప స్వాతంత్ర్యము గలిగియు సంసారబద్ధులై కారాబద్ధుల కంటె నధికదుఃఖము లనుభవించు చుందురు. చక్రవర్తి గురువుయొక్క శరీరమునే నాలుగుగోడల నడుమబంధించెను. కాని యాతనియాత్మను బాధింప జాలఁడు. శరీరము చెఱనుండి గదలలేకపోయినను విశృంఖలమైన యాత్మ రోదసీ కుహరమంతయు స్వేచ్ఛగా విహరించి పరమేశ్వరుని పాదములవఱకు బయనము సేయును. ఆచెఱసాలలో నున్న ఖైదీలు ప్రతిదినము తిరగళ్ళతో గొంతపిండి విసరవలయునని నియమముండెను. కారాబద్ధు లాపని బహుకష్టమున జేయవలసి వచ్చెను. నానకు స్వధర్మముచేయుటయం దత్యంతాసక్తి గలవాఁడు కావునదక్కిన వాండ్రవలె రేలు పెందలకడ నిదురవోవక విసరవలసినపిండి యంతయు విసిరి శయనించుచు వచ్చెను. అది యెఱుఁగక తోడిఖైదీలు నానకుయొక్క శిష్యులు నానకునకు మహామహిమలు గల్పించి నానకు స్వహస్తముతో విసరనక్కఱలేకుండ నతని ప్రభావముచేత వాటంతటవే తిరుగళ్ళు తిరిగె ననియు భగవంతుఁడే వచ్చి విసరెననియు జెప్పుకొనఁ జొచ్చిరి. మూఢవిశ్వాసము గల యానాఁటి జనులందఱు నామాటలు నమ్మిరి. దైవానుగ్రహమువలన నానకు చిరకాలము చెఱలోనుండ

డఁ లేదు. మొగలాయి వంశస్థుఁ డగు బేబరు కట్టకడపటిసారి హిందూదేశముపై దండువెడలి పానిపట్టువద్ద యిబ్రీహాము లోడీని గెలిచి యతనిం జంపి ఢిల్లీసింహాసన మెక్కెను. అతఁడు గద్దెయెక్కిన యెనిమిదవనాఁడు మహానుభావుఁ డైనయోగి యొకఁడు పూర్వచక్రవర్తి చేత నిర్హేతుకముగ జెఱబెట్టబడెనని విని తక్షణమే యతనిని వదిలిపెట్టవలసినదనియు మిక్కిలి గౌరవముతో దనసన్నిధికి దోడ్కొని రాలసినదనియు నానతిచ్చెను. అతని యాజ్ఞాప్రకారము బందెకాఁడు వానిని జక్రవర్తి సన్నిధికి దోడ్కొని పోయెను. చక్రవర్తి యతనితో భగవద్విషయమై సంభాషించి యతడిచ్చిన యుత్తరముల కు సంప్రీతుఁడై ప్రీతుఁడై వీడుకొలిపెను. ఏడుతరములవఱకు బేబరుసంతతివారు హిందూస్థానము పరిపాలింతురని యాసమయమున బేబరుతో నానకు చెప్పెనని కొందఱు చరిత్రకారులు వ్రాసిరి. అట్లు మొగలాయి చక్రవర్తిని వీడ్కొని నానకు మరల దేశాటన మారంభించి కాశ్మీర దేశమునకు బోయియచ్చట దనసిద్ధాంతములను బోధించి ప్రసిద్ధుఁ డైక యొక బ్రాహ్మణుని దనమతమునం గలపుకొనియెను. నాటంగోలె బెక్కండ్రు నాతనిమతమును స్వీకరించి శిష్యులైరి. కాశ్మీరమునుండి యతఁడు లాహూరుపురమునకు వచ్చెను. ఆపురవాసియు మిక్కిలి పలుకుబడి గలవాఁడు గొప్పవాఁడు నగు నొకతురక యమీరుగూడ నతని శిష్యుఁ డయ్యెను.

16

అనంతరము నతఁడు మానుగారి యూరికి వచ్చెను. ఒకనాఁ డతఁ డాగ్రామమున నొక చెట్టుక్రింద గూర్చుండ జాటుజాతివాఁడైన యొకబాలుఁడు పశువులం దోలుకొనుచు నాదారిం బోయెను. వానిపేరుఁబూరా అతనిముఖవైఖరిం బట్టి సద్గురూపదేశము గలిగి సత్పురుషునిచేత శిక్షితుఁ డైనపక్ష మున నాబాలకుఁడు మహాపురుషుఁడు కాఁ గలఁడని గురువు తెలిసికొని వానిం దనకడకు రమ్మని చేసన్న జేసెను. ఆబా లుఁడు తక్షణమె యాతనిసన్నిధికిం బోయి యేలపిలిచితిరని యడిగెను. పనియేమిలేదు. ఊరకపిలిచితినని గురు వుత్తర ము చెప్పెను. లోకఖ్యాతకీర్తి యైన మహానుభావుఁడు తగ వంటి యర్భకుని నిర్హేతుకముగ బిలువఁ డని యబ్బాలుఁడు తలంచి మరునాఁ డొక చెంబునిండ నేయి బోసికొని యతని దర్శనమునకుఁ బోయి తనతెచ్చిన కానుక గ్రహింపు మని ప్రార్థించెను. నీతలిదండ్రిలతో జెప్పి యిది తెచ్చితి వా వారిమెరుకలేక తెచ్చితివా యని నానకు డింభకు నడిగి మాతాపితలకు దెలియకుండ దెచ్చితి నని యతఁడుత్తరము చెప్ప గృహాయజమానులకు దెలియకుండ దొంగతనము గఁ దెచ్చిన వస్తువు పుచ్చుకో నని బాలకుఁ డెంత బతిమాలిన ను దానిని గ్రహింపక పంపివైచెను. అనంతర మాబాలకుఁ డు ప్రతిదినము గురుసందర్శనము జేసి క్రొత్తవిషయములు నేర్చికొనును గొంతకాలమునకాతనికి శిష్యుఁడై పంజాబుదేశ

మందు మిక్కిలి పేరుగాంచిన సన్యాసి యయ్యెను. ఈవిధముగ హిందువులు మహమ్మదీయులుగూడ నతని శిష్యులుగను వచ్చిరి.

మామగారియూర నాలుగుసంవత్సరములుండి మామగారి మరణానంతరమున నతఁడు గ్రామము విడిచిపెట్టెను. అప్పటి కతనికరువది సంవత్సరములు నిండెను. మునుపటివలెదీర్ఘప్రయాణములు చేయుట కోపిక లేకపోయెను. అందుచేత స్వస్థలము విడిచి దేశాంతరముల కరుగగూడదని యతఁడు నిశ్చయించుకొనెను.

చరమావస్థ.

నానకు షష్టిహాయన పూర్తి చేసినందున మునుపటివలె సాధువులయొక్కయు సన్యాసులయొక్కయు ఫకీర్లయొక్కయు సహవాసము చేసి వేదాంతగోష్ఠితో గాలము బుచ్చుట కవకాశము లేకపోయెను. ఏదో యొకచోట స్థిరముగా నుండి పశ్చిమవయస్సు గడుపవలయునని నిశ్చయించి యేగ్రామము తనకనుకూలముగా నుండునోయని యతఁడు విచారింపఁదొడఁగెను. అట్లొకస్థానమేర్పరచుకొనక మునుపు జన్మభూమియగు తాల్వెండి కరిగి పితృవంశస్థులలో హతశేషుల నొకసారి చూడవలయునని కోరిక గలిగినందున నతఁడచ్చట కరిగెను. అతని పినతండ్రి యగులుల్లామాత్రమప్పటికి జీవించియుండెను. నానకు పినతండ్రియింట బహునెదు దినములు

డెను. యావజ్జీవ మచ్చటనే యుండవలసిన దని పినతండ్రి నానకు ననేకవిధముల బ్రతిమాలెను. కాని యతఁడు దానికి సమ్మతింపలేదు. నానకు తన్ను విడిచిపోవునప్పుడు పినతండ్రి గుఱ్ఱమొక దానిని తెచ్చి సుకరముగ బ్రయాణము సేయుటకు వీలుగ నుండును గనుక దానినైన బరిగ్రహింపవలసిన దని పలువిధముల వేడుకొనెను. అదియు బరిగ్రహింపక నానకు వానికిట్లనియె. నేను భగవంతుని కొలువు చేయుచున్నాను. ఇప్పుడు నామనస్సులో నేవిధమైన సంతాపము గాని బెంగ గాని భయము గాని సందేహము గాని లేదు. ఇది పెట్టుబడి లేనివ్యాపారము కాని లాభము విశేషముగ వచ్చుచున్నది. ఇది యిమ్మని అది యిమ్మని యడుగువారు లేరు. ఎంతయదృష్టవంతులకో గాని యిటువంటి బేరము తగులునా అట్లు చెప్పి పినతండ్రిని వీడ్కొని చిరకాలమునుండి తన్ను సేవించుచున్న బలుని తన శుశ్రూషాబంధమునుండి విడిపించి యథేచ్ఛముగ విహరింపవలసిన దని యానతిచ్చి బియాసునదీతీరమున మిక్కిలిమనోహర మైనయొక స్థానము తనకు నిలయముగ నేర్పరచుకొని యాస్థానమునకు విశ్వకర్త యగుపరమేశ్వరుని పేరు పెట్టదలఁచి కర్తారపురమని నామమిడెను. ఇచ్చట సాధువులు యోగులు పెక్కండ్రు చేరి యతనిని సేవించి యతని సహవాససౌఖ్య మనుభవించిరి. అతనిభార్య యగుచూనిదేవియు నానకుయొక్క కొడుకులు గూడ నచ్చోటనే చేరిరి, ఆబిడ్డలు

వచ్చిరని యతని కానందములేదు. విచారములేదు. సన్న్యాసులకు తమమనస్సె సమస్తానందములు గలుగ జేయును. గాని బాహ్యవస్తువులు సంతోషమొసంగ జాలవు. అతఁడీవిధముగ నొకచోట స్థిరముగ నుండుటవలన గొప్ప ప్రయోజనము గలిగెను. ఆమహాత్ముఁడదినదినము బోధించిన బోధనములవలనను గానముచేసిన గీతములవలనను చేసిన వాదములవల్లను నతని యభిప్రాయములు దెలియుచుండినను నవి యొక వరుసలేక చెదిరి విడివిడిగా నుండుటచేత నెల్లవారికి సులభముగ లభింపకుండెను. పూర్వోత్తర సందర్భములు చక్కగా గమనించి యవి యొకచో జేర్చివ్రాసి లోకుల కుపయోగముగనుండునట్లు చేయవలసిన భారము తనపై నుండెను. ఒకచో స్థిరముగ నుండుటవలన గలుగు ముఖ్యప్రయోజన మిదియె. ఆకర్తారపురమందుండి నానకు తనపని నెఱవేర్చుచుండ లెహనుడను నొకక్షత్రియుఁడు విష్ణుదేవి యనుక్షత్రియునకు యాత్రపోవుచు నీగ్రామమునకు బోయి యచ్చోట మహానుభావుఁ డొకఁడున్నాఁడనివిని యాతని సందర్శించెను. ఆక్షత్రియుఁడు కర్తారపురమున నొక్కదినము మాత్రమె యుండదలఁచెను. కాని నానకుయొక్క బోధామృతపానముచేత నతఁడు పరవశుఁడై యచ్చోటు విడువజాలక నిరంతర శుశ్రూషలచేతను పరమార్థగ్రహణముచేతను వినయవివేక సంపత్తిచేతను సత్ప్రవర్తనముచేతను గురువుయొక్క యనుగ్రహము బడసెను.

గురుశిష్యులకు గలపరిచయము స్వల్పకాలమునుండి యైనను నారాచవానిభక్తిజ్ఞానవైరాగ్యములు గురువుమనస్సును సంపూర్ణముగ గరగించి యతనియందు పుత్రివాత్సల్యము గలిగెను.

తనయనంతరమున దాను బోధించిన మతములోకము నకు బోధించుటకుఁ దగినవాఁ డారాచవాఁడే యని నానకు వానినే పీఠాధిపతిం జేసెను. ఈకార్యము చూనీదేవికి మిక్కిలి కష్టముగ నుండెను. పీఠాధిపత్యము కుటుంబమునకు గౌరవము విశేషముగ గలిగించుటయె గాక కట్నములు కానుకలు మొదలగువానిరూపమున ధనలాభము గూడ గలిగించును గావున నట్టిమహాపదవి తనకొడుకులకు రాక పరాధీనమగుటచే నాయిల్లాలు మిక్కిలివగచి యది తనపుత్రులయందె నిలుపు మని యతనిం బ్రార్థించెను. కాని మతబోధకుఁ డైన పీఠాధిపతికుండవలసిన లక్షణము లేవియుఁ దనకుమారులయందు బొడకట్టక క్షత్త్రియునియందె పొడగట్టుటచేత నతఁడు లోకోపకారార్థమై పుత్రస్నేహ మొకమూలకు ద్రోచి మతవ్యాప్తియె ప్రధానముగ జేసికొని యిల్లాలిమొఱలు పెడచెవిని బెట్టి రాచవానినె పీఠమునఁ బ్రతిష్ఠించి యతనికి యంగదుఁడనునామమిచ్చెను. చూనీదేవి నెట్టియెన తనకావించిన యేర్పాటున కొడంబరుపఁదలఁచి నానకు తనకుమారులను రాచవానిని బలుసారులు భార్య యెట్టయెదుట బహువిధముల శోధించెను. ఆశోధనలలో క్షత్త్రియుఁడె సర్వవిధముల శ్రేష్ఠుఁ డని చూనీ

దేవికింగూడ దోచుటంజేసి సత్యమొప్పుకొనక తప్పదుగావున మనసులో నిష్టము లేకపోయినను నామె రాచవానినె బ్రతి ష్ఠింపఁ దగు నని నోటితో ననెను.

ఆమహాపదప్రతిష్ఠుఁడగు తన శిష్యుఁడు మత్సరగ్రస్తులైన జనులచేత బీడింపఁబడకుండ నతని స్వగ్రామమునకే బోయి యుండవలసినదని శాసించెను. తను వచ్చినపని సమాప్తమైనందున నానకు దేహత్యాగము చేయవలసినకాలము సమీపించు చున్నదని గ్రహించి యందుకు సన్నద్ధుడయ్యెను. మరణము సమీపించు చున్నదని యాతఁడు తెలిసికొని యొక నాఁడతడు రేపురాత్రిలోపుగ నేను లోకాంతరమున కేగుదు నని చెప్పెనఁట. అతని బసకు సమీపమున నొక మర్రిచెట్టు గలదు. ఆవృక్ష మతనికి మిక్కిలి ప్రియము. అతఁడు పలుమారు దాని నీడను వసియించి సుఖించెను. ఆదినమునగూడ నతఁ డాచెట్టుక్రిందనే తన సెజ్జలపరపించుకొని పండుకొనియెను. ఆమహాత్మునకు గాలము సమీపించినదని విని హిందువులు మహమ్మదీయులు గూడ గడసారి యాతని దర్శనము జేయగోరి గుంపులు గుంపులుగ బోయి చూచి ధన్యులైరి. మరణము నిమిత్తము ప్రత్యేకముగ నతఁడు గట్టించుకొన్న యింటిలోనికి దన్ను తీసుకొని పొమ్మని సాయంకాల మతఁడు కోరెను. ఆగృహమున స్వబంధువులయొక్కయు శిష్యగణము యొక్కయు సన్నిధి నతఁడు 1526 వ సంవత్సరమున నాశ్వ

యుజ శుద్ధ దశమినాఁడు జాము రాత్రియుండగ బరమపదము నొందెను. మూనీదేవియు గొడుకులు పీఠాధిపత్యము తమ కుటుంబములో నుంచవలసినదని కట్టకడపటి దినమున సయితము గురుని యడుగులపైబడి వేడుకొనిరి. కాని యతఁడు నిశ్చయుఁడై వారివేడుకలుత్రోసిపుచ్చెను. గురుకళేబరమునకు దహనసంస్కారము చేయదలఁచి హిందువులా శవమును రుద్రభూములకడకు గొనిపోయిరి. అది విని యంతయు మహమ్మదీయులు నానకు తమ మతమే బోధించె ననియు దమవాఁడే యనియు శవము తమ యధీనమే కావలసినదనియు వాదించి శవమును ఖననము చేయుటకై తెమ్మనిరి. హిందువులందుకు సమ్మతింపకపోగా రెండుతెగలకు భయంకరమైన కలహము వచ్చుటకు సిద్ధమయ్యెను. ఉభయులు కత్తులు దూసిరి. అప్పుడొకజ్ఞాని యాగుంపులోనుండి వచ్చి నానకు వంటి మహాత్ములు తమకళేబరములోనుగూడ విడిచి పోవరు సుఁడీ యని పలికెను. ఆమాట విని హిందువులు మహమ్మదీయులు గూడ కళేబరమును మున్ను బెట్టిన నెలవునకు బోయి చూడ నచ్చట శవము లేకపోయెను. ఎల్లవారు విస్మితులైరి. ఆయన కప్పుకొన్న దుప్పటి మాత్రము లభించుటంజేసి యది హిందువులు మహమ్మదీయులు రెండుతునకలు చేసి చెరియొక తునక పుచ్చుకొనిరి. హిందువు లాతునకను దహనము చేసిరి. తురకలు నేలపూడ్చిపెట్టిరి. ఈవిధముగ మహానుభావుడైన

నానకు పేదకుటుంబము పుట్టి తనవిజ్ఞానసంపత్తిచేత జగద్గురువై మతకర్తయై డెబ్బదియేండ్లు జీవించి జీవితకాలములో నెక్కునిమిషమైనను వ్యర్థముచేయక జ్ఞానసంపాదనమునందే వినియోగించి సంసారశృంఖలముల నాసముగ నను ద్రెంపివైచి యెవ్వరికొలువు సేయక దేవ దేవునికొలువే చేసి చరితార్థుఁడై యాతని సాన్నిధ్యము బడసెను.

నానకు స్థాపించిన మతము పేరు సీకుమతము. తన్మతస్థులు సీకులు అని వ్యవహరింపఁబడుచున్నారు. వీరు పంజాబు దేశమున విశేషముగ నున్నారు. నానకు యొక్క మతము చైతన్య వైష్ణవమతమువలె బసవేశ్వరుని జంగము మతమువలె వర్ణభేదశూన్యమై భక్తిరసప్రధానమైయుండును. విగ్రహారాధనము చేయ గూడదని నానకు బోధించెను. వేదమునందితనికి గౌరవము కలదు కాని యిదియే పరమప్రమాణమని యతఁడొప్పుకొనలేదు. జీవహింసాస్పదములైన క్రతువులు మొదలగు కర్మలు పనికిరావని యతఁడుగర్హించెను. ఈశ్వరుఁ డొక్కడే యనియు నతఁడు సర్వశక్తుఁడనియు సృష్టిస్థితి లయకారణుఁ డనియు భక్తిచేతనే యతఁడు సాధ్యుఁ డగుననియు నితనియాశయము. శంకరరామానుజమధ్వాచార్యులవలె నితఁడు విద్వాంసుఁడు గాఁడు. జీవాత్మపరమాత్మభేదములు విచారించి యితఁడు తత్వనిర్ణయములు చేయలేదు. భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యములవలన మానవుఁడు పాపబంధములు విడిచి యీశ్వరసా

న్నిధ్యము నొందుననని యతఁడు బోధించెను. సీకులమతగ్రంథము పేరు ఆదిగ్రంథము. దీనికే గ్రంథసాహెబులని పేరు. దీనిలో నానకుయొక్కయు నతని యనంతరమున మతరక్షకులైన గురువులయొక్కయు సిద్ధాంతము లున్నవి. ఇతఁడు తులసీదాసు కబీరుదాసు మొదలగువారియట్లే పరమభాగవతోత్తముఁడు. ఈమతము పదియవ గురువగు గురుగోవిందుని కాలమున మహోన్నతమైన స్థితికి వచ్చెను.

సమాప్తము.